

DUTCH BIRDING

VOLUME 30 • NO 2 • 2008

Dutch Birding

*Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels*

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Nederland
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN

0900-BIRDING (= 0900-2473464)
(vogellijn, EUR 0.35/min)
010-4281212 (inspreklijn)

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024,
e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585,
e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0222-316801, fax 0222-316802,
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet en Rik Winters

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel, Mark Constantine, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullaney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai, Brian Small en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Rob van Bemmelen, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Jan Eerbeek, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum, Peter de Rouw en Vincent van der Spek

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Laurens Steijn, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2008 bedraagt: EUR 36.50 (Nederland), EUR 39.50 (België), EUR 37.00 (rest van Europa) en EUR 40.00 (landen buiten Europa). Abonnees in België en Nederland ontvangen ook het dvd-jaaroverzicht.

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-vogelnamen* door A B van den Berg (2008, Amsterdam) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); *Vogels van de wereld – complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world: recommended English names* door F Gill & M Wright (2006, Londen) (Engelse namen van overige vogels in de wereld).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie. Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'The Journal').

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Arjan van Egmond (secretaris), Wietze Janse en Laurens Steijn; tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDWERKERS Jeannette Admiraal, René Alma, Johan van 't Bosch, Hans Bossenbroek, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Janneke Kimstra, Bertus de Lange, Arnold Meijer, Ies Meulmeester, Patrick Palmen, Marc Plomp, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen, Kees de Vries en Peter Weiland.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Arjan Ova, Laurens Steijn (secretaris, tel 020-7765127), Roland van der Vliet (voorzitter, tel 030-2970013) en Arend Wassink. **MEDEWERKER** Max Berlijn (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris, tel 071-5143790). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2008 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-222316801, fax +31-222316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Roland van der Vliet and Rik Winters

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel, Mark Constantine, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai, Brian Small and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Rob van Bemmelen, Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Jan Eerbeek, Joris Elst, Dick Groenendijk, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, André van der Plas, Kees Roselaar, René van Rossum, Peter de Rouw and Vincent van der Spek

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René Pop

ADVERTISING Laurens Steijn, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2008 is: EUR 36.50 (Netherlands), EUR 39.50 (Belgium), EUR 37.00 (Europe) and EUR 40.00 (countries outside Europe). Subscribers in Belgium and the Netherlands also receive the DVD year review.

Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).

British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. This cheque can be sent to Dutch Birding, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl. The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Dutch Birding bird names* by A B van den Berg (2008, Amsterdam) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); *Vogels van de wereld – complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific names of remaining birds of the world); and *Birds of the world: recommended English names* by F Gill & M Wright (2006, London) (English names of remaining birds of the world).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors. For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'The Journal').

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Arjan van Egmond (secretary), Wietze Janse and Laurens Steijn; the editors of Dutch Birding also have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, René Alma, Johan van 't Bosch, Hans Bossenbroek, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Leo Heemskerck, Remco Hoftand, Janneke Kimstra, Bertus de Lange, Arnold Meijer, Ies Meulmeester, Patrick Palmen, Marc Plomp, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Willem van Rijswijk, Vincent van der Spek, Michel Veldt, Jeroen van Vianen, Kees de Vries and Peter Weiland.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Ruud Brouwer, Nils van Duivendijk, Dick Groenendijk, Teus Luijendijk, Arjan Ova, Laurens Steijn (secretary, tel +31-207765127), Roland van der Vliet (chairman, tel +31-302970013) and Arend Wassink. **ASSISTANT** Max Berlijn (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary, tel +31-715143790). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2008 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Stevenshof 17
2312 GM Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Artikelen / papers

Varia

30 jaar Dutch Birding

CDNA-mededelingen

Masters of Mystery

Recensies / reviews

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

DBA-nieuws

Voorplaat / front cover

- 67 Dwerguilen bij Bakkeveen in december 2005 en bij Valkenswaard in februari 2008 [EURASIAN PYGMY OWLS NEAR BAKKEVEEN IN DECEMBER 2005 AND NEAR VALKENSWAARD IN FEBRUARY 2008] *Koert Scholten, Cor Kuipers, Joey Kuipers & Enno B Ebels*
 - 74 Vale Gierzwaluw op Vlieland in oktober 2006 [PALLID SWIFT ON VLIELAND IN OCTOBER 2006] *Nils van Duivendijk*
 - 78 Occurrence and identification of 'isabelline shrikes' in the Netherlands in 1985-2006 and records in Europe *Jan van der Laan & CDNA*
 - 93 Birds of Kazakhstan: new and interesting data *Arend Wassink & Gerald J Oree*
 - 101 Spur-winged Geese at Banc d'Arguin, Mauritania, in December 2004 *Pierre-André Crochet & Bernard Spaans*
 - 103 Western Palearctic list update: deletion of Cape Gannet *Pierre-André Crochet & Marcel Haas*
 - 104 Nepal Wren-Babbler *Phil Chantler & Phil Rye*
 - 106 30 jaar Dutch Birding, deel 2: 1984-88 [30 YEARS DUTCH BIRDING, PART 2: 1984-88] *G J (Hans) ter Haar*
 - 118 Recente CDNA-besluiten
 - 119 Solutions of first round 2008: Sooty Gull and Common Starling: Second round 2008 *Rob S A van Bemmelen, Dick Groenendijk & Jan Eerbeek*
 - 120 *Rare birds yearbook 2008. The world's 189 most threatened birds* by Erik Hirschfeld (editor) *André J van Loon*
 - 121 *The birds of Scotland* by Roy Forrester, Ian Andrews, Chris Mcinerny, Ray Murray, Bob McGowan, Bernard Zonfrillo, Mike Betts, David Jardine & David Grundy (editors) *Magnus Robb*
 - 122 *Die Vögel der Schweiz* by Lionel Maumary, Laurent Vallotton & Peter Knaus *André J van Loon*
 - 123 February-early March 2008 *Arnoud B van den Berg & Marcel Haas*
 - 132 Nederland: januari-februari 2008 *Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W W de Rouw*
 - 140 België: januari-februari 2008 *Gerald Driessens*
 - 141 Succesvolle zoekactie naar Ruigpootuilen [BOREAL OWLS]
 - 142 Dutch Birding-vogel(lang)weekend op Texel in oktober 2008; Dutch Birding-vogelnamen en 30 jaar Dutch Birding; Dutch Birding bird names and 30 years Dutch Birding
- Woestijngrasmus / Asian Desert Warbler *Sylvia nana*, Amsterdamse Waterleiding-duinen, Zandvoort, Noord-Holland, 3 november 1988 (*Arnoud B van den Berg*)

Dwerguilen bij Bakkeveen in december 2005 en bij Valkenswaard in februari 2008

Koert Scholten, Cor Kuipers, Joey Kuipers & Enno B Ebels

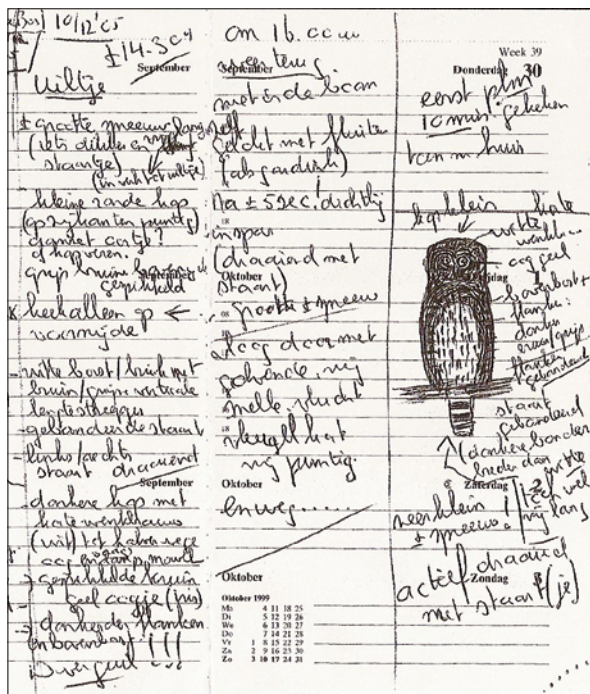
In december 2005 werd door één waarnemer een Dwerguil *Glaucidium passerinum* vastgesteld bij Bakkeveen, Friesland. In februari 2008 volgde een drukbezocht exemplaar bij Valkenswaard, Noord-Brabant. Het betrof het tweede en derde geval voor Nederland. In dit artikel worden beide gedocumenteerd.

Bakkeveen, 10 december 2005

In de namiddag van 10 december 2005 besloot Koert Scholten een wandeling met zijn honden te maken in het 'Oude Bos' bij Bakkeveen. Nadat hij langs een dobbe – plaatselijk bekend als 'Freulevijver' – was gelopen nam hij net iets ten westen daarvan een vrij smal pad in de hoop Houtsnippen *Scolopax rusticola* te zien. Na c 100 m het pad in te zijn gelopen merkte hij een groep luid alarmerende mezen op. Hij vermoedde de aanwezigheid van een roofvogel en keek rond met zijn kijker. Opeens ontdekte hij net een meter onder de top van een dode spar een opvallend kleine uil, niet veel groter dan

een Spreeuw *Sturnus vulgaris*. Hij zag met zijn verrekijker dat de vogel erg actief was en daarom moest het een dagactieve soort zijn, zoals Steenuil *Athene noctua*. Die soort kon echter meteen worden uitgesloten vanwege een aantal kenmerken. Zo draaide de uil zijn staart opvallend met pompende bewegingen, wat kenmerkend is voor Dwerguil. Op dat moment wist KS al voor 90% zeker dat het een Dwerguil was – maar wat te doen? Hij had geen telefoon en fototoestel bij zich. Hij maakte snel in zijn notitieboekje een aantal aantekeningen en een schetsje (figuur 1); daarna besloot hij naar zijn auto terug te rennen, zijn honden naar huis te brengen, zijn camera en mobieltje op te halen, een zeer korte maar hem overtuigende blik in enkele vogelgidsen te werpen en snel terug te fietsen naar de plek. Teruggesproken bij de plek – om 16:00 – zat de uil niet meer in de dode spar... Wat nu? KS besloot enkele fluittoontjes te produceren, lijkend op een Goudvink *Pyrrhula pyrrhula* (de roep was hem bekend van enkele waarnemingen in Duitsland), en nog

geen 10 s later kwam de uil aanvliegen en ging even op minder dan 5 m afstand in een dichte spar zitten, driftig draaiend met zijn staart. Na enkele seconden, te snel om de camera ook maar uit de jaszak te halen, vloog de uil op geringe hoogte in oostelijke richting het bos in. De vlucht was vrij snel en golvend, als van een specht. Volledig overtuigd van de determinatie realiseerde KS zich dat deze Dwerguil de eerste of tweede voor Nederland was, dat veel vogelaars de soort graag zouden willen zien en dat er daarom enige 100en belangstellenden waren te verwachten. Hij vroeg Rommert Cazemier dan ook om de waarneming zo snel mogelijk via het semafoonsysteem te melden en belde vervolgens de Dutch Birding-inspreeklijn. Vogellijn-beheerder Klaas Haas reageerde vrijwel direct om te overleggen hoe de ongetwijfeld grote horde vogelaars in goede banen geleid moest worden. Om 16:30 kwam David Hoekstra aan op de waarnemingsplek, even later gevolgd door zijn (vogelende) moeder. Door KS werden nog diverse fluittoontjes geproduceerd maar de uil liet zich niet meer zien. Er zijn later die avond voor zover bekend geen acties ondernomen, ook niet met geluid. De volgende ochtend omstreeks

FIGUUR 1 Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Bakkeveen, Friesland, 10 december 2005 (Koert Scholten)

07:30 waren op een afgesproken punt c 270 vogelaars aanwezig uit alle streken van Nederland. De rest van de dag arriveerden nog meer mensen en in totaal waren er die dag naar schatting bijna 400 vogelaars op zoek. Het betekende mogelijk de grootste 'dip' uit de Nederlandse vogelgeschiedenis want de uil liet zich ondanks intensief zoeken niet meer zien.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities die KS direct tijdens en na de waarneming maakte (figuur 1).

GROOTTE & BOUW Zeer kleine uil, ongeveer als Spreeuw of iets groter.

KOP Bruin met witte spikkels, opvallendst direct boven wenkbrauwstreep. Wenkbrauwstreep kort, boven oog wit, overgaand in grijze streep langs snavel. Buitenzijde oog met enkele vage witte 'ringen', gevormd door dwarsstreping.

BOVENDELEN Slechts heel kort gezien, bij tweede keer aanvliegen: donker grijsbruin met spaarzame witte spikkels.

ONDERDELEN Keel en kin bruin met witte vlekken. Borst en buik wit met bruine lengtestrepen. Flank bruin.

VLEUGEL Donkerbruin met witte vlekjes (slechts kort gezien).

STAART Onderstaart bruin-wit gebandeerd. Donkerbruine banden iets breder dan witte banden. Bovenstaart niet (goed) gezien.

NAAKTE DELEN Snavel vaal gelig. Iris geel. Poot niet gezien.

VLUCHT Sterk golvend (spechtachtig) en vrij snel. Vleugel kort maar vrij puntig lijkend.

GEDRAG Steeds draaiend met staart, pompende bewegingen makend.

Valkenswaard, 10-11 februari 2008

Op zondagmiddag 10 februari 2008 liepen Cor Kuipers en Joey Kuipers (vader en zoon) op een bospad bij de Budelse Baan in het Leenderbos ten zuiden van Valkenswaard, enkele kilometers van hun woonplaats Achel in Belgisch Limburg. Om c 15:15 werd hun aandacht getrokken door luid piepende mezen. Nadat ze deze hadden bekeken liepen ze weer verder. Na nog geen 5 m riep JK 'Wat is dat?' en wees naar een bolletje zachte veren op nog geen 4 m afstand. Het was een uiltje dat hen met gele kraaloogjes aankeek vanaf een 3 m hoge berkentak. De opwaaiende 'oortjes' deden hen in eerste instantie aan een Dwergooruil *Otus scops* denken. Ze namen gelijk een serie foto's van dichtbij. Op een gegeven moment vloog de uil 10-20 m verderop wat naaldbomen in waar een groep foeragerende mezen veel kabaal begon te maken. Met behulp van een vestzakgidsje determineerden ze de vogel nu als Dwerguil en ze maakten nog enkele foto's. Thuisgekomen plaatste JK – na snelle raadpleging van meer literatuur en foto's op internet – drie van zijn foto's met coördinaten maar zonder verder commentaar op www.waarneming.nl. Pieter van Veelen was de eerste die achter zijn computer thuis de foto's zag en het belang van de waarneming onderkende. Hij gaf de melding direct door op het semafoonsysteem van Dutch Bird Alerts. Het was toen 16:14. Enkele 10-tallen vogelaars namen uiteindelijk de gok te gaan rijden, hoewel exacte informatie over de plek en waarnemingsomstandigheden nog ontbrak. Het heldere weer betekende dat het nog relatief lang licht zou zijn, waardoor de kansen werden vergroot. Het uur daarna werd geleidelijk meer informatie bekend, waaronder de

84 Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Valkenswaard, Noord-Brabant, 10 februari 2008 (Joey Kuipers)

vermoedelijke plek van waarneming. Om 17:00 waren Rob Bouwman, Niels van Houtum, Frank Neijts en Hans Vrolijk op de hen bekende plek van de waarneming. Om 17:20 arriveerden Raymond Pahlplatz en een aantal andere Limburgse vogelaars en om c 17:30 voegde Enno Ebels uit Utrecht zich bij hen, even later gevolgd door Gert Ottens en Gerard Steinhaus. Zonder veel hoop op een goede afloop liepen zij wat langs de bosrand heen en weer, waarbij af en toe – zonder succes – een Dwerguilgeluid werd afgedraaid. EE bekeek de foto's van de vogel op zijn mobiele telefoon en constateerde dat de tak waarop hij had gezeten leek op die van de bomen iets verderop in het halfopen veld. Om c 17:50 zag hij net naast de stam van één van deze bomen een 'bolletje' zitten en met de kijker zag hij dat het raak was. Een kort 'Hier zit-ie' was genoeg om de matte stemming te doen omslaan; FN maakte snel enkele foto's en ook andere vogelaars die net aankwamen konden nu de uil bekijken. Na 1-2 min dook hij naar de grond en verdween uit beeld. Via druk telefoonverkeer werden de nog onderweg zijnde vogelaars naar de plek geloodst. Na c 10 spannende minuten vloog de uil weer op van de grond en ging op enkele meters afstand van de tot inmiddels c 25 vogelaars gegroeide groep op een tak zitten, met een muis als prooi. Hij liet zich in het afnemende daglicht fraai bekijken en vloog een paar keer met de muis van boom naar boom. Om 18:10 verdween hij met de muis in een hol in een berk en meteen daarna

stak hij zijn kop naar buiten, enige tijd neerkijkend op de vogelaars. Zonder muis verliet hij het hol en liet zich nog even als silhouet bekijken voordat hij in het donker in een den verdween. Op dat moment was hij door c 40 vogelaars bekeken.

De volgende ochtend waren met het eerste licht vele 10-tallen vogelaars aanwezig. Nog voor zonsopgang werd de Dwerguil teruggevonden, dicht bij de plek van de vorige avond. De hele dag liet hij zich fraai bekijken en fotograferen. Verschillende keuren landde hij in bomen langs het pad, pal boven de waarnemers. Regelmatig produceerde hij braakballen waarvan er c 15 werden verzameld door onder anderen Arnoud van den Berg, Sander Bot en Jorrit Vlot. Opnieuw ving hij een muis, die nu in een ander hol werd gedeponneerd dan de vorige avond. Daarnaast leek hij enkele malen te stoten op Goudhanen *Regulus regulus*. Op basis van foto's werden de prooien van zondag en maandag als Rosse Woelmuis *Clethrionomys glareolus* of mogelijk Aardmuis *Microtus agrestis* gedetermineerd (via André van Loon in litt). Resultaten van het eventuele uitpluizen van de verzamelde braakballen zijn (nog) niet bekend. 's Middags vanaf 14:00 rustte hij urenlang in een larix langs het pad, waarbij hij nu en dan wat strekoefeningen verrichtte en een braakbal uitspuwde, aandachtig bekeken door enkele 10-tallen bewonderaars. Ondanks het stilzitten toonde hij erg expressief en kon afwisselend zowel een erg brede als een langgerekte kop ('uitgestreken gezicht') laten zien, wat ook op foto's werd vastgelegd (Arnoud van den Berg in litt). Om 16:50 verplaatste hij zich c 10 m, bleef vanaf een hoge

tak boven het pad nog een uur om zich heen kijken, soms wat gestrekt luisterend naar vogelgeluiden in hoge naaldbomen, waar hij om 17:50 heen vloog. Terwijl het bijna donker was, kwam hij weer omlaag om tussen dezelfde loofbomen te jagen als de vorige avond. Op beide avonden kon niet met zekerheid geluid van de vogel worden gehoord, ondanks intensief luisteren. De volgende dag kon hij niet meer worden gevonden.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op foto's van vele 10-tallen fotografen (cf www.birdpix.nl, www.dutchbirding.nl, www.waarneming.nl) gemaakt op 10 en 11 februari.

GROOTTE & BOUW Zeer kleine uil, ongeveer als Spreeuw of iets groter. Staart in zit voorbij vleugelpunt stekend. Geen duidelijke oorpluimen maar soms iets opwaaiende 'oortjes' zichtbaar. **KOP** Bruin met witte spikkels, opvallendst direct boven wenkbrauwstreep. Wenkbrauwstreep kort, boven oog wit, overgaand in grijze streep langs snavel. Buitenzijde oog met enkele vage witte 'ringen', gevormd door dwarsstreping. Op achterkop twee donkere 'valse ogen' in horizontale V-vorm met punten van V naar elkaar toe; donkere 'ogen' aan bovenzijde en in mindere mate aan onderzijde licht begrensd.

BOVENDELEN Donker grijsbruin met regelmatig verspreide witte vlekjes.

ONDERDELEN Keel en kin bruin met witte vlekken. Borst en buik wit met brede bruine lengtestrepen. Flank bruin. Onderstaartdekveren vuilwit.

VLEUGEL Donkerbruin met witte vlekken. Handpennen met witte dwarsbandering op regelmatige afstand. Op tertials twee vage lichte dwarsbandjes zichtbaar. Onderzijde van handpennen

85 Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Valkenswaard, Noord-Brabant, 11 februari 2008
(Michel Veldt)

86 Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Valkenswaard, Noord-Brabant, 11 februari 2008 (Monique Bogaerts) **87** Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Valkenswaard, Noord-Brabant, 11 februari 2008 (Roy de Haas/Agami) **88** Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Valkenswaard, Noord-Brabant, 11 februari 2008 (Jankees Schwiebbe)

89-90 Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Valkenswaard, Noord-Brabant, 11 februari 2008 (Edwin Winkel) **91** Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Valkenswaard, Noord-Brabant, 11 februari 2008 (Pieter van Veelen) **92** Dwerguil / Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*, Valkenswaard, Noord-Brabant, 11 februari 2008 (Jankees Schwiebbe)

lichtgrijs met 'doorschijnende' lichte bandering.

STAART Donkerbruin met smalle witte dwarsbanden. Onderstaart bruin-wit gebandeerd.

NAAKTE DELEN Snavel bleekgeel. Geen zwelling rond neusgat. Iris geel. Poot geel. Nagels zwart.

VLUCHT Sterk golvend (spechtachtig) en vrij snel.

GEDRAG Bij landen op tak staart schuin omhoog houdend en er enkele keren mee wippend. Enkele malen prooi in boomholte verstoppend. Niet schuw, tot op enkele meters te benaderen.

SLEET Toppen van buitenste handpennen en van staartpennen met duidelijk zichtbare sleet.

Determinatie

Het kleine formaat, het ontbreken van oorpluimen, de witte onderdelen met zware donkere streping en het koppatroon duiden op een Dwerguil. Steenuil is groter, heeft meer witte vlekking op de kop en bovendelen, zwaarder getekende en daardoor donkerdere onderdelen en een andere koptekening. Ruigpootuil *Aegolius funereus* is duidelijk groter en heeft egalere en gewolkte onderdelen en een sterk afwijkende koptekening met witte oorstreek en wangstreek met donkere begrenzing. Dvergooruil is ook groter, heeft duidelijke oorpluimen, geen witte vlekking op de kop en donkerdere onderdelen met fijne zwarte tekening (König et al 1999, Svensson et al 2002).

Dwerguil is de kleinste Europese uil en ongeveer zo groot als een Spreeuw met een gewicht van 55-85 g. Het geslacht *Glaucidium* bevat 29 andere soorten die voorkomen in tropisch Afrika, Amerika en Zuid-Azië; Dwerguil is de enige vertegenwoordiger van dit geslacht in Europa en de rest van het Palearctische gebied (König et al 1999). Voor het onderscheid met andere kleine uilensoorten die als ontsnapte vogel in Nederland zouden kunnen voorkomen wordt verwezen naar König et al (1999) en Ebels & Deinum (2007). Voor alle Amerikaanse *Glaucidium*-soorten geldt dat de naakte huid rond de twee neusgaten is opgezwollen, zodat duidelijk zichtbare bultjes ontstaan. Bij Dwerguil zijn deze 'zwellingen' afwezig of in ieder geval minder sterk aanwezig. Op de foto's van de vogel van Valkenswaard is te zien dat er geen 'zwellingen' aanwezig zijn rond de neusgaten. Een ander verschil is dat Amerikaanse soorten tenen met borstelige bevedering hebben in plaats van gewone bevedering.

Er zijn twee ondersoorten van Dwerguil beschreven (Cramp 1985, König et al 1999). De nominaat *G p passerinum* broedt in het grootste deel van het uitgestrekte verspreidingsgebied. In het Verre Oosten (Oost-Siberië en Sachalin, Rusland, en Noord-China) komt *G p orientale* voor. Deze verschilt van de nominaat door het grijzere verenkleed met helderdere witte vlekken. Op basis van het bruine verenkleed van de vogel van Valkenswaard is er geen aanleiding om aan iets anders dan de Europese ondersoort te denken.

Leeftijdsbepaling is bij de vogel van Bakkeveen niet mogelijk vanwege de beperkte documentatie. Bij de vogel van Valkenswaard is ondanks het uitgebreide fotomateriaal ook geen zekere leeftijdsbepaling mogelijk. De zichtbare sleet aan de buitenste handpennen en staartveren zou kunnen duiden op een eerstejaars (tweede-kalenderjaar) vogel (die deze veren nog niet ruit in

het eerste levensjaar). Omdat de toppen van deze veren het meest te lijden hebben van het jagen op de grond en het in- en uitvliegen van hollen geeft deze sleet echter weinig zekerheid over de leeftijd van deze veren. Op sommige foto's van de gestrekte vleugel lijkt een ruicontrast aanwezig te zijn, maar dit kon niet met zekerheid worden vastgesteld. Dwerguil ruit (evenals alle andere uilen) geen slagpennen gedurende het eerste levensjaar (wel kop- en lichaamsveren en overige vleugelveren); een adult ruit compleet en heeft alle handpennen vervangen voor de winter. De aanwezigheid van een ruicontrast zou daarom opmerkelijk zijn (cf Cramp 1985). Desalniettemin biedt het verenkleed een aantal aanwijzingen dat het mogelijk een eerstejaars betrof, bijvoorbeeld de vorm van de vlekking op kruin, bovendelen en tertials, de sterk naar bruin neigende kleur van de bovendelen, de matig ontwikkelde 'valse ogen' op de achterkop en de bruine (in plaats van zwartbruine) lengtestreping op de onderdelen (Cramp 1985; Nils van Duivendijk in litt).

Het voedsel van Dwerguil bestaat vooral uit kleine knaagdieren en vogels tot het formaat van lijsters *Turdus* (met een grotere omvang dan Dwerguil zelf!). Het opslaan van prooien in hollen is een bekend verschijnsel bij deze soort en duidt niet noodzakelijkerwijs op een territorium (Glutz von Blotzheim et al 1980, König et al 1999). De prooikeuze en het gedrag van de vogel van Valkenswaard stemmen hiermee overeen. Voor meer details over voedselkeuze en gedrag, zie Glutz von Blotzheim et al (1980), Cramp (1985) en König et al (1999).

Verspreiding en voorkomen

Dwerguil broedt in een brede gordel van (boreaal) sparrenbos in Eurazië, van Scandinavië en Oost-Frankrijk oostelijk tot Sachalin, Rusland. In de Balkan broedt de soort tot in Noord-Griekenland. In Midden-Europa komt hij vooral voor in oude naaldbossen en gemengde bossen in het hoog- en middengebergte, zoals in de Alpen, Beierse Woud, Bohemer Woud, Ertzgebergte, Fichtelgebergte, Harz, Jura, Thüringer Woud, Vogezen (maar daar waarschijnlijk verdwenen) en Zwarte Woud; het eerste broedgeval voor Hongarije dateert van mei 2001 (Cramp 1985, König et al 1999, Dubois et al 2000, cf Ebels & Deinum 2007). In Spanje komt de soort niet als broedvogel voor. Berichten uit het verleden over het voorkomen in de Franse Pyreneeën en in Aveyron (Massif Central) berusten op misverstanden (Dubois et al 2000). In Duitsland is de laatste decennia sprake van een gestage uitbreiding in noordwestelijke richting, wellicht geholpen door herintroductie in het Zwarte Woud na de Tweede Wereldoorlog (zie Ebels & Deinum 2007 voor meer details). Vooral eerstejaars vogels die vanuit deze gebieden uitzwermen kunnen als dwaalgast in omliggende landen voorkomen. De grootste afstand waarover geringde vogels zich hebben verplaatst bedraagt c 300 km (König et al 1999). Dwaalgasten kunnen ook afkomstig zijn uit Scandinavië waar, na een jaar met zeer goede broedresultaten, een invasieachtige trek naar het zuiden kan optreden, soms over enkele 100-en kilometers (Mebis & Scherzinger 2004). Bij dergelijke invasies worden af en toe exemplaren tot in Noord-

Denemarken waargenomen (cf Ebels & Deinum 2007). Van de in totaal enkele 10-tallen Deense gevallen betreft 70% eendagswaarnemingen en 10% vogels die twee dagen aanwezig waren, terwijl slechts één op de vijf exemplaren langer bleef, van drie dagen tot een maand (cf www.netfugl.dk). 2003 is het enige Scandinavische invasiejaar in de 21e eeuw tot nu toe (met drie exemplaren in Denemarken in oktober 2003 (cf Ebels & Deinum 2007)). In 2005-06 en 2007-08 was geen sprake van een Scandinavische invasie (desondanks werd in maart 2006 wel één exemplaar in Denemarken waargenomen; www.netfugl.dk). Een herkomst uit Duitsland ligt derhalve het meest voor de hand.

De waarneming van Bakkeveen is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA; van der Vliet et al 2007). De waarneming van Valkenswaard betreft na aanvaarding het derde geval. Het eerste geval voor Nederland betrof een vogel die op 4 oktober 2002 in Sumarreheide, Friesland (c 15 km van de waarnemingslocatie bij Bakkeveen), tegen een raam vloog en versuft werd opgeraapt en gefotografeerd, om kort daarna weer weg te vliegen (Ebels & Deinum 2007).

Dankzegging

Wij danken Arnoud van den Berg, Nils van Duivendijk (CDNA), André van Loon en Frank Neijts voor hun hulp bij het schrijven van dit artikel.

Summary

EURASIAN PYGMY OWLS NEAR BAKKEVEEN IN DECEMBER 2005 AND NEAR VALKENSWAARD IN FEBRUARY 2008 In the afternoon of 10 December 2005, a Eurasian Pygmy Owl *Glaucidium passerinum* was observed by a single observer in a mixed forest near Bakkeveen, Friesland, the Netherlands. The bird reacted to an imitation of the call and was observed down to a few metres. It was identified by the combination of very small size (comparable with Common Starling *Sturnus vulgaris*), face pattern, brown upperside with white spots, pale underparts, strongly streaked brown, brown undertail with broad white bands, pale yellow bill, yellow eyes and absence of ear-tufts. The flight was undu-

lating and, when perched, the bird made circular tail movements. The next day, a group of almost 400 birders searched in vain and this bird was not seen again. In the afternoon of 10 February 2008, two birders discovered an individual at Leenderbos near Valkenswaard, Noord-Brabant, the Netherlands. Just before dark, the bird was relocated and seen by c 40 birders. The next day, it was still present and seen by a few 100 birders. The confiding bird could be observed and photographed from short distances, near a clearing in mixed forest. It was easily identified by the combination of small size, plumage details, including 'false eyes' on the back of the head, and behaviour. At least twice, it caught a vole, storing it in small tree holes. On 11 February, c 15 pellets were produced and collected by birders.

The bird at Bakkeveen has been accepted by the Dutch rarities committee (CDNA) as the second Eurasian Pygmy Owl for the Netherlands. The bird at Valkenswaard represents the third (if accepted). The first record concerned a bird picked up alive after colliding with a window and released at Sumarreheide, Friesland, on 4 October 2002 (only c 15 km from the site where the bird in December 2005 was seen). Because there were no apparent invasions into southern Scandinavia during these years, the records most probably relate to young birds wandering from the spreading and increasing German population. The only recent invasion in Scandinavia – with three birds reaching northern Denmark – was in autumn 2003.

Verwijzingen

- Cramp, S (redactie) 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.
- Dubois, P J, le Maréchal, P, Olivoso, G & Yésou, P 2000. Inventaire des oiseaux de France. Avifaune de la France métropolitaine. Parijs.
- Ebels, E B & Deinum, J 2007. Dwerguil bij Sumarreheide in oktober 2002. Dutch Birding 29: 157-159.
- Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K (editors) 1980. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 9. Wiesbaden.
- König, C, Weick, F & Becking, J-H 1999. Owls: a guide to the owls of the world. Mountfield.
- Mebs, T & Scherzinger, W 2004. Uilen van Europa: biologie, kenmerken en populaties. Baarn.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullaney, K & Zetterström, D 2002. ANWB vogelgids van Europa. Tweede druk. Den Haag.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J, Berlijn, M & CDNA 2007. Rare birds in the Netherlands in 2006. Dutch Birding 29: 347-374.

Koert Scholten, Kleasterkamp 3, 9243 KP Bakkeveen, Nederland (kokoscho@xs4all.nl)
Cor Kuipers, St Odilialaan 6, 3930 Achel, België (guzzilm3@msn.com)
Joey Kuipers, St Odilialaan 6, 3930 Achel, België (joebik@msn.com)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wx.nl)

Vale Gierzwaluw op Vlieland in oktober 2006

Nils van Duivendijk

Op vrijdag 20 oktober 2006 bevond ik mij in het kader van het laatste Deception Tours-weekend van dat jaar op Vlieland, Friesland. Het algemene beeld in het veld was vrij rustig en ik wilde via de duinen naar het dorp fietsen om alvast de noodzakelijke boodschappen te doen, omdat de rust zomaar voorbij zou kunnen zijn. Rond 14:00 zag ik boven de zeereep tussen Duinkersoord en Lange Paal een late gierzwaluw *Apus* vliegen. Direct gealarmeerd door bruinachtige bovenzijde en de gevoelsmatig wat afwijkende manier van vliegen voor een Gierzwaluw *A. apus* belde ik Diederik Kok die in de buurt was. Ook DK vond direct dat het er spannend uitzag maar nadat een tweede gierzwaluw zich aandiende, die op grote afstand geen verschil leek te tonen met de eerste vogel en van nabij duidelijk een gewone Gierzwaluw bleek, kwamen de gemoederen tot bedaren. Pas nadat de eerste vogel zich alsnog beter aan ons toonde werd duidelijk dat het werkelijk een serieuze kandidaat Vale Gierzwaluw *A. pallidus* was! Naast de c. 20 vogelaars die snel ter plaatse waren, bevorderden vooral Bas van den Boogaard en Han Zevenhuizen met hun digitale foto's het determinatieproces en stelden zij de noodzakelijke documentatie veilig. De Vale Gierzwaluw kreeg later op de middag soms gezelschap van nog een Gierzwaluw. De drie vogels foerageerden vooral boven de zeereep tussen de Nieuwe Kooi en Duinkersoord maar opvallend was dat vooral de Vale Gierzwaluw zich soms door de harde zuidenwind ver de Noordzee op liet drijven tot ongeveer ter hoogte van de boeienlijn, soms in gezelschap van een van de Gierzwaluwen. Later in de middag werden de vogels niet meer gezien en kon ik alsnog 'rustig' boodschappen gaan doen.

De volgende dag waren zowel de Vale Gierzwaluw als de twee Gierzwaluwen nog op het eiland aanwezig (beide Gierzwaluwen vlogen rond 11:30 de zee op in de richting van Terschelling, Friesland, en werden daarna niet meer gezien). De Vale Gierzwaluw werd die dag meer oostelijk op het eiland gezien dan de dag ervoor, vaak tussen het Badhotel en de oostpunt. De vogel bleek in grote cirkels over de oostelijke helft van het eiland te vliegen en werd daardoor met tussenpozen waargenomen boven de zeereep van de oostpunt. Vermoedelijk kwam hij ook boven het zeegat tussen Terschelling en Vlieland want rond 10:05 werd door c. 25 vogelaars een vermoedelijke Vale Gierzwaluw waargenomen vanaf de veerboot ter hoogte van zandplaat De Richel. Tegen de schemering werd hij ongeveer 30 min waargenomen heen en weer vliegend boven het strand bij het Badhotel. Zondag werd hij niet meer waargenomen (van Duivendijk & Kok 2006).

Beschrijving

Onderstaande beschrijving is gebaseerd op aantekeningen gemaakt in het veld en vooral op de avond na de waarneming, en op foto's van BvdB en HZ (cf Dutch Birding 28: 398, plaat 574, 409, plaat 586-587, 2006, 29: 360, plaat 512-513, 2007).

GROOTTE & BOUW Formaat als Gierzwaluw waarmee directe vergelijking mogelijk. Structuur subtiel anders met iets bredere kop, dikker achterlijf, iets bredere handvleugel, soms indruk gevend van iets stompere vleugelpunt (maar op andere momenten niet anders dan bij Gierzwaluw) en kortere en minder diep gevorkte staart.

KOP Onder goede omstandigheden gehele kop duidelijk licht afstekend tegen donkere bovendelen en borst. Lichte keelvlak groot maar erg diffuus begrensd. Oog opvallend en geaccentueerd door donker masker (vermoedelijk mede veroorzaakt door schaduw effect door diepliggend oog). Voorhoofd en delen achter en onder oogmasker lichter.

BOVENDELEN Donker bruingrijs tot donkerbruin, sterk variërend met lichtomstandigheden. Onder goede lichtomstandigheden stuit duidelijk lichter en contrasterend met donkere mantel/rug (zadel).

ONDERDELEN Borst en buik donker met moeilijk waarneembare fijne lichte veertoppen/-randen. Onder goede omstandigheden (dichtbij en licht mee) duidelijk lichtere basis van lichaamsveren, licht mozaïek- of ruitpatroon vormend. Anaalstreek en onderstaartdekveren onder goede omstandigheden opvallend lichter dan bij Gierzwaluw, vaag hoefijzervormig oplopend langs achterflank.

VLEUGEL Bovenvleugel met contrast vooral tussen lichtere dekveren en donkere armpennen en handpennen. Zeer donkere buitenste handpennen donkere wig vormend. Ondervleugel relatief contrastrijk met lichte onderzijde van armpennen en handpennen met uitzondering van buitenste. Lichte grote en middelste ondervleugeldekenveren contrasterend met donkere kleine dekveren waardoor ondervleugel als geheel licht met smalle donkere voorrand.

STAART Onder goede omstandigheden binnenvlag van staartpennen opvallend lichter bruin dan bij Gierzwaluw, doorschijnend tegen lichte achtergrond. Op goede foto's zeer kleine afstanden tussen buitenste twee staartpennen t4 en t5 (t6 ontbreekt bij *Apus*) zichtbaar, waardoor staart korter en compacter dan bij Gierzwaluw.

NAAKTE DELEN Voor zover zichtbaar op foto's donker.

GELUID Niet gehoord

GEDRAG Vlucht vaak met iets tragere en diepere vleugelslagen dan bij Gierzwaluw (meer als Boerenzwaluw *Hirundo rustica* of stern *Sterna*). Tijdens zweefvlucht vleugels tot iets onder lichaam gehouden.

Leeftijdsbepaling

De vogel kon vrij eenvoudig gedetermineerd worden als juveniel of eerstejaars aan de hand van het verse en uniforme kleed met duidelijk lichte randen aan dekveren, stuitveren en bovenstaartdekveren. De meeste adulten ruilen gedeeltelijk (onder meer enkele handpennen) in

93-94 Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerstejaars, Vlieland, Friesland, 20 oktober 2006 (Bas van den Boogaard). Let op contrast tussen donkere kleine dekveren en lichte middelste en grote dekveren, nauwelijks aanwezig lengteverschil tussen buitenste twee staartpennen (t4 en t5), lichte binnenvlag van staartpennen en lichtere anaalstreek, onderstaartdekveren en kop. **95** Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerstejaars, Vlieland, Friesland, 20 oktober 2006 (Han Zevenhuizen). Lichte bases van borst- en buikveren vormen ruitpatroon. **96** Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerstejaars, Vlieland, Friesland, 20 oktober 2006 (Han Zevenhuizen). Let op contrast tussen iets donkerdere 'zadel' en lichtere kop en stuit. Alle handpennen en dekveren vers en van één generatie, duidend op eerstejaars.

de zomer en onderbreken de rui tijdens de trek om die te completeren in de wintergebieden; deze vogels hebben in het najaar dus een ruigens in de handvleugel met nog gedeeltelijk oude en gesleten veren. Sommige adulten ruiën vermoedelijk pas in de wintergebieden en zullen laat in het najaar aanzienlijk meer gesleten zijn dan eerstejaars vogels, zonder de duidelijke lichte randen aan dekveren, stuitveren en bovenstaartdekveren van de vogel van Vlieland.

Determinatie

Hoewel de vogel vanaf het begin een 'spannende indruk' maakte was de determinatie ondanks de vaak redelijke omstandigheden niet eenvoudig en als hij zich na het eerste half uur niet meer had laten zien (waar het

even naar uitzag) zou het geval ongetwijfeld in de bak 'wishful thinking' zijn beland. De vrijwel steeds zichtbare structurele verschillen met de aanwezige Gierzwaluw vormden een weliswaar belangrijke indicator maar vrijwel al deze kenmerken blijven hangen in termen als 'subtiel' en 'jizz'. Het enige goed bruikbare structurele kenmerk is de vrijwel gelijke lengte van t4 en t5 waardoor er geen lengteverschil zit tussen de toppen van deze twee pennen, wat op sommige foto's duidelijk zichtbaar is (cf Chantler 1993, Chantler & Driessens 2000). Bij Gierzwaluw (met uitzondering van sommige juveniele exemplaren) is t5 duidelijk langer dan t4. Het verschil in de lengte en positie van de handpentoppen (p8-10) zorgt er voor dat Vale Gierzwaluw een iets 'stompere' (maar nog steeds zeer spitse) vleugelpunt

97 Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerstejaars, Vlieland, Friesland, 20 oktober 2006
(Han Zevenhuizen)

98 Vale Gierzwaluw / Pallid Swift *Apus pallidus*, eerstejaars, Vlieland, Friesland, 20 oktober 2006
(Bas van den Boogaard)

heeft maar de bruikbaarheid van dit kenmerk voor een zekere determinatie is discutabel.

Het was opvallend hoe het uiterlijk varieerde met de lichtomstandigheden. Bij een waterig zonnetje en licht mee was de vogel koffie-met-melkkleurig en 'bont getekend' met opvallende contrasten in zowel boven- als ondervleugel, lichte kop, stuit, staart en onderstaartdekveren. Bij zware bewolking leek het bruin vrijwel geheel verdwenen en was de vogel op de lichtere delen eerder grijsachtig dan bruin, op enige afstand viel alle kleur en contrast weg. De volgende kleedkenmerken passen (zeer in combinatie) alleen op Vale Gierzwaluw en sluiten Gierzwaluw, ook exemplaren van de iets blekere oostelijke ondersoort *A. a. pekinensis*, uit (cf Chantler 1990, 1993, Morgan 1990, Duquet & Frémont 1995, Lewington 1999, Chantler & Driessens 2000). Er dient te worden opgemerkt dat deze kenmerken alleen zichtbaar waren bij langdurige waarneming op korte afstand en zonder tegenlicht. **1** Algemeen lichter gekleurd dan Gierzwaluw, bij zonlicht bruin tot zelfs licht grijsbruin, bij zware bewolking donker (bruin)grijs; **2** lichte ondervleugel, lichter dan bij Gierzwaluw met zowel lichte grote als middelste dekveren (kleine dekveren donker); bij Gierzwaluw zijn alleen de grote dekveren op de ondervleugel lichter (middelste en kleine dekveren donker); **3** staartpennen (binnenvlag) duidelijk lichter en bruiner dan bij Gierzwaluw; **4** stuit, onderstaartdekveren en anaalstreek lichter dan aangrenzende delen en met duidelijk schubpatroon; **5** kop als geheel licht en afstekend tegen donkere mantel en borst; **6** grote lichte keelvlak, diffuus doorlopend op wang en voorhoofd; **7** lichte basis van buik- en borstveren, ruitpatroon vormend (bij juveniele Gierzwaluw is alleen sprake van lichte schubben door lichte veertoppen/-randen); **8** donker masker opvallend in vrij lichte kop; en **9** licht paneel op grote en middelste dekveren van bovenvleugel. De zichtbaarheid hiervan was niet alleen afhankelijk van de lichtomstandigheden maar ook van de kijkhoek.

Herkomst en ondersoort

Dit geval vormde het begin van een week met opvallend veel waarnemingen van Gierzwaluwen laat in het herfstseizoen, iets wat ook in eerdere jaren met enige regelmaat is vastgesteld. Dit plotselinge optreden van Gierzwaluwen eind oktober kan het beste benoemd worden als noordwaarts gerichte dispersie. De voorafgaande periode in oktober 2006 werd gekenmerkt door aanhoudende winden uit zuidelijke richting waardoor het voor vogels uit zuidelijke streken relatief makkelijk was naar West-Europa (terug) te komen. De Vale Gierzwaluw kan goed met deze late Gierzwaluwen zijn meegekomen want Vale Gierzwaluw trekt later uit de broedgebieden weg en overwintert noordelijker dan Gierzwaluw. Het exemplaar van Vlieland was niet opvallend bleek wat in de richting van de ondersoort *A. p. brehmorum* van het westelijke Middellandse Zeegebied en de Canarische Eilanden wijst. De kleur alleen is echter onvoldoende voor een subspecifieke identificatie en het onderscheid tussen *A. p. brehmorum* en de eveneens donkerdere ondersoort *A. p. illyricus* van de Adriatische kust is eigenlijk alleen in de hand mogelijk (de eerste Vale Gierzwaluw voor Denemarken is als *A. p. illyricus* gedetermineerd; cf Thorup 2001).

Voorkomen in Noordwest-Europa

In alle landen rondom Nederland is Vale Gierzwaluw inmiddels vastgesteld met een duidelijke piek rond eind oktober en begin november. In Europa zijn buiten de reguliere (broed)gebieden gevallen bekend uit bijvoorbeeld België, Brittannië, Denemarken, Duitsland, Ierland, Finland, Hongarije en Zweden. De noordelijkste broedgebieden liggen tegenwoordig in Zwitserland (Lardelli & Lardelli 1987). Ten noorden van de Alpen is de soort (ook) in Zwitserland een dwaalgast (cf Jenni & Winkler 1995). In Brittannië zijn tot en met 2006 64 exemplaren aanvaard, waaronder twee exemplaren die in de hand konden worden bestudeerd: een dood exemplaar op 26 oktober 1996 op North Ronaldsay, Orkney,

Schotland, en een exemplaar dat op 5 november 1999 levend werd opgeraapt te Sheringham, Norfolk, Engeland, en na te zijn geringd op 15 november weer werd losgelaten (Preston 1999, McGowan 2002, Fraser et al 2007, Fraser & Rarities Committee 2007). Uit Brittannië zijn ook enkele vroege voorjaars- en zomerwaarnemingen bekend. Vooral in het najaar van 2005 was er een influx in Brittannië, Denemarken, Duitsland en Scandinavië terwijl er in 2006 juist slechts een enkel exemplaar elders in Noordwest-Europa werd vastgesteld.

Opmerkelijk is dat in zowel Brittannië als Duitsland relatief veel meldingen aanvaard zijn waarbij de vogel(s) niet op video of foto zijn vastgelegd, iets wat in Nederland vrijwel ondenkbaar zou zijn, mede op basis van recente voorbeelden in bijvoorbeeld België en Denemarken van foutieve determinaties bij (goed) gefotografeerde exemplaren. Vanwege de complexe determinatieproblematiek wordt in Brittannië waarschijnlijk een aantal gevallen herzien, vooral wanneer geen fotografische documentatie aanwezig is (Fraser et al 2007).

De waarneming op Vlieland is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en betreft het eerste geval voor Nederland (van der Vliet et al 2007). Eerdere meldingen waren onvoldoende gedocumenteerd voor aanvaarding. Een waarneming bij de Nolle bij Vlissingen, Zeeland, op 25 oktober 2006, waarvan videobeelden zijn te zien op Plomp et al (2007), is niet aanvaard door de CDNA.

Dankzegging

Naast alle Deception Tours-deelnemers die een rol hebben gespeeld in het hele proces, wil ik graag Bas van den Boogaard en Han Zevenhuizen in het bijzonder danken voor hun onmisbare bijdrage aan het veiligstellen van dit geval door het door hen geleverde, zeker gezien de omstandigheden, uitzonderlijke fotomateriaal. Gerald Driessens wil ik danken voor zijn commentaar op de determinatie en delen van dit artikel.

Summary

PALLID SWIFT ON VLIELAND IN OCTOBER 2006 On 20-21 October 2006, a Pallid Swift *Apus pallidus* was present on Vlieland, Friesland, the Netherlands. It was seen by c 20 birders staying on the island on the first day and successfully twitched by c 60 birders on the second day, when it flew in large circles along the coast and over the sea. On the first day, it was often seen with one or two Common Swifts *A. pusillus*, allowing direct comparison of shape, plumage and flight actions. It was aged as a first-year and identified on basis of tail shape (t4 and t5 of almost equal

length) and the following plumage characters: **1** overall paler plumage than Common; **2** paler underwing with pale greater and median coverts (median are dark in Common); **3** tail-feathers paler and browner on inner web than in Common; **4** rump, vent and undertail-coverts paler and more scaly than in Common; **5** contrastingly paler head; **6** large pale throat patch, gradually extending to ear-coverts and forehead; **7** pale bases of belly- and breast-feathers, forming pattern of crosshatching; **8** dark eye-mask being conspicuous in rather pale head; and **9** pale panel on greater and median coverts on upperwing. This is the first record for the Netherlands. Several reports in previous years were not as well photographed as this bird and, as a consequence, not accepted by the Dutch rarities committee.

Verwijzingen

- Chantler, P 1990. Identification of Pallid Swift. *Birding World* 3: 168-171.
- Chantler, P 1993. Identification of Western Palearctic swifts. *Dutch Birding* 15: 97-135.
- Chantler, P & Driessens, G 2000. Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world. Tweede editie. Mountfield.
- van Duivendijk, N & Kok, D 2006. DB Actueel: Vale Gierzwaluw op Vlieland: langverwachte nieuwkomer voor Nederland. *Dutch Birding* 28: 408-410.
- Duquet, M & Fremont, J Y 1995. Identification du Martinet pâle *Apus pallidus*. Statut actuel en France. *Ornithos* 2: 68-76.
- Fraser, P A, Rogers, M J & Rarities Committee 2007. Report on rare birds in Great Britain in 2005. Part 1: non-passerines. *Br Birds* 100: 16-61.
- Fraser, P A & Rarities Committee 2007. Report on rare birds in Great Britain in 2006. *Br Birds* 100: 694-754.
- Jenni, L & Winkler, R 1995. Erster Nachweis des Fahlseglers *Apus pallidus* in der Schweiz nördlich des Alpenkamms. *Ornithol Beob* 92: 487-489.
- Lardelli, R & Lardelli, V 1987. Entdeckung einer Brutkolonie des Fahlseglers *Apus pallidus* in Locarno TI. *Ornithol Beob* 84: 326-328.
- Lewington, I 1999. Separation of Pallid Swift and *pekinensis* Common Swift. *Birding World* 12: 450-452.
- McGowan, R Y 2002. Racial identification of Pallid Swift. *Br Birds* 95: 454-455.
- Morgan, N 1990. Pallid Swift pitfalls. *Birding World* 3: 250.
- Plomp, M, Berlijn, M, Ebels, E B, Groenendijk, C, Lagerveld, S, van der Maat, G, Menkveld, E, Meulmeester, I, Opperman, E & Sponselee, R 2007. Dutch Birding videojaaroverzicht 2006. Dvd. Linschoten.
- Preston, M 1999. The first Pallid Swift to be ringed in Britain. *Birding World* 12: 448-449.
- Thorup, K 2001. First record of Pallid Swift *Apus pallidus* in Denmark and of ssp. *illyricus* in northern Europe. *Dansk Ornithol Foren Tidsskr* 95: 169-172.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J, Berlijn, M & CDNA 2007. Rare birds in the Netherlands in 2006. *Dutch Birding* 29: 347-374.

Nils van Duivendijk, Veluwemeer 82, 3446 JC Woerden, Nederland
(nils.van.duivendijk@casema.nl)

Occurrence and identification of 'isabelline shrikes' in the Netherlands in 1985-2006 and records in Europe

Jan van der Laan & CDNA

In the Netherlands, two taxa of the 'isabelline shrike complex' have been recorded. Between 1977 and 1997, this complex was considered to consist of a single polytypic species, *Lanius isabellinus*. Before 1977, it was usually considered conspecific with Red-backed Shrike *L. collurio* and Brown Shrike *L. cristatus* (cf Voous 1977). In 1998, the Dutch committee on avian systematics (CSNA) decided to treat the three taxa of the isabelline shrike complex as specifically distinct, based on qualitative differences in morphology, analysis of their contact zone and vocalizations (Sangster et al 1998): Turkestan Shrike *L. phoenicuroides* (hereafter *phoenicuroides*), Daurian Shrike *L. isabellinus* (hereafter *isabellinus*) and Chinese Shrike *L. arenarius* (hereafter *arenarius*). Until 2000, Daurian Shrike was known erroneously as *L. speculigerus* and Chinese Shrike as *L. isabellinus* (Dutch Birding 22: 362, 2000, van den Berg & Bosman 1999, 2001). For information on breeding grounds, migration and wintering areas of the three taxa, see Worfolk (2000). *Phoenicuroides* occurs in two colour morphs, the grey 'karelini' morph and the rufous 'phoenicuroides' morph. In Kazakhstan, where *phoenicuroides* is a widespread breeding bird, the 'karelini' morph dominates in the lowlands north and west of Lake Balkash (where the distribution meets that of Red-backed Shrike *L. collurio*), whereas the 'phoenicuroides' morph dominates in the mountains south and east of Lake Balkash (Wassink & Oorel 2007, Arend Wassink in litt).

Following this decision and the publication discussing the identification of 'red-backed, isabelline and brown shrikes' (Worfolk 2000), the Dutch rarities committee (CDNA) decided to review all records of 'isabelline shrikes'. This paper describes the 10 records up to and including 2006 in detail and summarizes the decisions of the CDNA, which are mainly based on the identification criteria set out in Worfolk (2000). The general identification as 'isabelline shrike' of these 10 birds is considered straightforward and the discussions therefore focus on the identification to species level. The report of a presumed adult male Turkestan Shrike photographed at Oostvaardersplassen, Flevoland, on 26 July 2007 (cf Dutch Birding 29: 337, plate 486, 2007) is still under consideration and therefore not discussed in this paper. It should be emphasized that, when new insights in the identification of 'isabelline shrikes' may emerge, records could be reviewed again accordingly.

Below, the records in the Netherlands are discussed in chronological order. In addition, an overview is presented of all records elsewhere in central and western Europe,

involving both *isabellinus* and *phoenicuroides*, as well as many birds not (yet) accepted to species level (appendix 1). The status of *arenarius* in the Western Palearctic is unclear, with several birds showing (some) characters of this species having been reported in Iraq (Cramp & Perrins 1993) and Syria (Hofland et al 2005), as well as one or two in Europe, in Italy (see appendix 1). Several rarities committees of the countries involved have not (yet) considered records to species level or treat the three taxa as belonging to one polytypic species. Also, the criteria applied by different committees for ageing, sexing and accepting birds to species level may differ and the list of European records therefore also reflects the different treatments of 'isabelline shrikes' by these committees.

Records in the Netherlands

18-19 October 1985, Schorrenweg, Texel, Noord-Holland

On 18-19 October 1985, Paul Wouters observed and photographed a shrike which he believed was a pale Red-backed Shrike perched on a pile of reeds for an hour at a range of 8-15 m at Schorrenweg, Texel. 10 years later, he examined the photographs and re-identified the bird as 'isabelline shrike' and the sighting was submitted to the CDNA. A full account of this record was published in Wouters (1996).

Description

The description here is based on three published photographs (cf Dutch Birding 18: 131-133, plate 134-136, 1996) and two additional photographs by PW submitted to the CDNA.

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, with large head, long tail and strong bill, hooked at tip. Primary projection c 80% of tertial length.

HEAD Upperhead sandy grey-brown; ear-patch blackish-brown behind eye with small blackish brown line between nostril and eye. Lore greyish. Suggestion of short pale grey eye-stripe above ear-patch. Chin and throat whitish; cheek on two photographs with buffish hue, whitish on third photograph.

UPPERPARTS Pale sandy grey-brown; rump and uppertail-coverts rufous brown.

UNDERPARTS Breast and belly whitish with orange hue at lower side of belly. Undertail-coverts whitish. Side of breast and flank with blackish chevrons.

WING Upperwing sandy grey-brown like upperparts. Median coverts with dark centre and buffish tip; greater coverts greyish-brown with black subterminal line and whitish tip; primaries, secondaries and tertials a shade darker sandy grey-brown, with pale tip.

99-100 'Isabelline shrike' / 'izabelklauwier' *Lanius isabellinus/phoenicuroides*, first-winter, Schorrenweg, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 18 October 1985 (Paul Wouters) **101** Daurian Shrike / Daurische Klauwier *Lanius isabellinus*, adult, De Cocksdoorp, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 4 May 1995 (Rob Bouwman) **102** Daurian Shrike / Daurische Klauwier *Lanius isabellinus*, first-winter, Lauwersoog, Friesland, Netherlands, 11 December 1996 (Sander Lagerveld)

TAIL Uppertail rufous-brown, darkest at tip.

BARE PARTS Bill pale pinkish at base, getting darker towards black tip; leg blackish, eye black.

SOUND Not heard.

Identification

The bird was aged as a first-winter on the basis of the dark subterminal markings and whitish edges on the median and greater coverts. The uniform sandy grey-brown upperparts, lack of a clear supercilium and, on some photographs, buffish-orange hue on the cheeks point towards *isabellinus*. However, the blackish subterminal markings on the greater coverts and flanks as well as the slight indication of markings on the forehead are probably better for *phoenicuroides*. The CDNA could not agree on its identification, with one vote in favour of *isabellinus* and seven of *isabellinus/phoenicuroides*. Therefore, it was accepted as *isabellinus/phoenicuroides*.

21 October 1993, De Hooge Berg, Texel, Noord-Holland

On 21 October 1993 at c 16:45, Marcel Capello and Wilfred Mahu discovered an 'isabelline shrike' near De Hooge Berg, on the central part of Texel. It was seen by c 20 other birders until c 17:50 and was photographed in the last hour of daylight. The next day it could not be relocated. A full account of this record was published in Capello et al (1994).

Description

The following description is a translation from the original version by Capello et al (1994); it is mainly based on field notes by Enno Ebels, Koert Scholten and Vincent van der Spek, a field sketch by Bram Rijkse (Dutch Birding 16: 227, figure 1, 1994) and photographs by Carl Derks (cf Dutch Birding 15: 285, plate 210, 1993).

Occurrence and identification of 'isabelline shrikes'

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, about size of Common Starling *Sturnus vulgaris* (although no direct comparison possible), with much longer tail, large head, rounded body, large dark eye, and short strong bill with small hook at upper mandible. Overall impression pale grey-brown, like washed-out Red-backed Shrike, colour of head and upperparts reminiscent of female House Sparrow *Passer domesticus*. Tail-end rounded, especially visible in flight. Wing looking short in flight; primary projection c 100% of longest tertial. Bill short and thick, with high base.

HEAD Pale grey-brown (like upperparts), possibly somewhat darker on crown. Very vague brown-grey scaly markings on greyer forehead and possibly on side of crown. Crown and neck unmarked. Ear-patch darker brown compared with rest of head, darkest behind eye, forming vague 'mask'. Small dark marking under eye becoming vague towards pale lore. Short supercilium off-white, starting just before and ending just behind eye at end of mask.

UPPERPARTS Mantle, scapulars and back pale grey-brown, unmarked, without scales, spots or edges. Rump reddish-brown like tail; exact border between back and rump not observed.

UNDERPARTS Chin, throat, breast, belly and undertail-coverts white to off-white; lower flank strikingly orange or rufous. On flank, some very vague scales visible (half-moon shaped), with convex side towards tail (coloured orange-brown when seen at closer range; Wilfred Mahu in litt). Remainder of underparts unmarked.

WING Mostly brown, darker than upperparts (although not blackish or dark-brown), with paler edges on coverts and remiges, giving more pied expression than upperparts. Tertiaries looking darkest, brown with pale edges. Exact wing-pattern not observed.

TAIL Uppertail warm rufous-brown, most conspicuous in flight, contrasting with colder and paler colours of upperparts. Undertail rufous to rufous-orange, paler than upptail; central tail-feathers darker rufous or orange-red.

BARE PARTS Eye large and dark, contrasting with pale face. Bill flesh coloured to yellowish-pink at base, dark-grey or grey-brown at tip. Leg black.

BEHAVIOUR Typically shrike-like, perched on vantage points, like pile of manure, barbed wire, poles and small dikes. For considerable time perched in small bush. Once seen flying from pole into grass of nearby meadow and returning to same pole (not visible if prey was obtained). Also once seen choking at pile of manure (but not seen with certainty if pellet was produced). Flight direct in straight line and low above ground.

SOUND Not heard.

Identification

The bird was aged as a first-winter on the basis of the broad pale edges to the wing-coverts. All photographs are out of focus (a shutter time of 2 sec was needed) and do not show any clear features to distinguish between *isabellinus* and *phoenicuroides*. However, the uniform sandy upperparts and underparts – as described by the observers – reminiscent of a female House Sparrow give a slight suggestion towards *isabellinus* but the presence of a pale supercilium is probably better for *phoenicuroides*. Therefore, the CDNA could not agree on its specific identification, with one vote in favour of *isabellinus* and seven of *isabellinus/phoenicuroides*, and it was accepted as *isabellinus/phoenicuroides*.

4 May 1995, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland

On 4 May 1995, an adult 'isabelline shrike' was discovered independently by Herman van Oosten at 10:45

and by Arend Wassink at 13:00 on the northern tip of Texel. It was well observed until c 19:30 by c 40 observers and photographs were taken by Rob Bouwman, Sander Lagerveld and Ferry Ossendorp. The next day it could not be relocated. A full account of this record was published in Wassink (1996).

Description

The following description is translated from Wassink (1996); it is based on field notes by AW, a field sketch by Dirk Moerbeek and photographs by RB and SL (cf Dutch Birding 18: 130, plate 133, 1996).

SIZE & STRUCTURE Although direct comparison with Red-backed Shrike not possible, bird seemingly larger with somewhat thicker head, relatively longer tail and larger bill. General impression of sandy-coloured shrike with orange-brown tail. At distance reminiscent of female Common Redstart *Phoenicurus phoenicurus*. Primary projection not described and not clearly visible on photographs.

HEAD Sandy, darker brown on upperhead; ear-patch blackish-brown, forming clear mask. Narrow white supercilium present above mask, widest behind eye and connecting with upper mandible before eye. Small whitish line under mask. Lore blackish-brown. Cheek with buff spots.

UPPERPARTS Back and mantle sandy. Scapulars pale grey-brown, from behind visible as pale 'V'. Rump and upptail-coverts orange-brown.

UNDERPARTS Chin, throat, breast and belly white to off-white. Breast with light buffish hue. Flank pale buffish, darker than breast. Undertail-coverts white to off-white.

WING Primaries blackish brown with pale edge. Inner primaries with white at base, on closed wing forming small square. Secondaries blackish-brown, with pale edge, forming pale wing-panel when perched. Tertiaries blackish-brown, edged buffish. Coverts and alula blackish-brown edged buffish-white. Carpal joint white to off-white. Underwing very pale, very conspicuous in flight.

TAIL When perched, distal one-third of upptail dark brown. Central tail-feathers wholly dark brown. Rest of upptail rusty-red, darker than upptail-coverts. Undertail pale grey with orange-brown hue. Tail pattern reminiscent of Common Redstart. Tail rounded.

BARE PARTS Eye dark. Bill dark horn, paler at base of lower mandible. Leg dark grey-brown.

BEHAVIOUR Hunting for insects from poles and barbed wire. Catching insects from ground and in air. Regularly producing pellets. Flight low and direct, sometimes flying for considerable distances.

Identification

The bird was aged as an adult on the basis of the black face-mask and the blackish wing-coverts and tertiaries with buffish edges. The published photographs were taken in head-on light in the last hour of sunlight and seem to be overexposed (cf van den Berg & Bosman 2001). Therefore, this bird resembled *phoenicuroides* more than it actually was. More photographs were obtained, eg, from Sander Lagerveld, taken earlier on the day in better light conditions. On these series, the orange-buff underparts were clearly visible. This, combined with the sandy upperparts, made the CDNA vote unanimously for *isabellinus*.

8-11 December 1996, Lauwersoog, Friesland/Groningen

On 8 December 1996 at c 11:00, foreign birders Thomas Bamberger, Daniel Duff and Peter Herkenrath discovered an 'isabelline shrike' from the café near the ferry terminal of Lauwersoog, Groningen. It flew to the west (passing the border with Friesland) and was rediscovered at the parking lot c 500 m west of Lauwersoog, where it stayed until 11 December. It was very elusive (largely due to persistent fog) and only showed itself once or twice a day. On the last day of its stay, 11 December, at least three photographers were able to take some photographs at c 10:00, during a 15 min showing of the bird.

Description

The description is based on that submitted to the CDNA by TB, DD and PH and several photographs taken by Theo Bakker, Erik Koops and Sander Lagerveld (cf Dutch Birding 19: 43, plate 46, 1997).

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, with large head, long tail and strong bill, hooked at tip. Primary projection equalling length of tertials. Bill short and thick, with high base. Primary projection c 100% of length of longest tertials.

HEAD Upperhead sandy grey-brown. Ear-patch blackish-brown behind eye, small blackish-brown line between nostril and eye. Lore greyish; above ear-patch suggestion of short pale grey eye-stripe; chin and throat whitish, cheek on two photographs with buffish hue, whitish on third photograph.

UPPERPARTS Pale sandy grey-brown. Rump and uppertail-coverts rufous-brown.

UNDERPARTS Breast and belly whitish with orange hue at lower side of belly. Undertail-coverts whitish. Side of breast and flank with rufous (according to photographs and some observers; Max Berlijn pers comm) or black (original description by first observers) chevrons.

WING Uppervising sandy grey-brown like upperparts. Median coverts with dark centre and buffish tip; greater coverts greyish-brown with black subterminal line and whitish tip. Primaries, secondaries and tertials shade darker sandy grey-brown, with pale tip.

TAIL Uppertail rufous-brown, darkest at tail tip.

BARE PARTS Eye large and dark, contrasting with pale head. Bill pink at base, dark-grey or grey-brown at tip.

BEHAVIOUR Feeding from reed-polls, wooden poles and hiding in low willow bushes. Seen catching and eating mouse. Flight low over ground.

SOUND Not heard.

Identification

The bird was aged as a first-winter on the basis of dark subterminal markings and whitish edges on the outer median and greater coverts. All photographs clearly show the absence of a supercilium and the sandy-grey upperparts, hardly contrasting with the underparts. Moreover, an orange-buff hue on the lower cheeks, throat and breast was visible. The tertials did not have any contrasting terminal or subterminal markings. Only at close range, some faint barring was visible on the breast sides. TB, DD and PH described these as being black but others described them as rufous. It most resembled the bird in plate 340 in Worfolk (2000). This combination of characters made the CDNA vote unanimously for *isabellinus*.

1-3 October 2000, Noordhollands Duinreservaat, Castricum, Noord-Holland

On 1 October 2000 at c 09:15, Ingmar van der Brugge discovered an 'isabelline shrike' in thorny bushes at Noordhollands Duinreservaat near Castricum. It stayed until 3 October. Several series of photographs are available from all three days of its stay. During the first day, it was photographed during prolonged hours of rain by one photographer. The two photographs show a bird reminiscent of a first-winter *phoenicuroides*. On 3 October 2000, the light conditions were excellent and this resulted in better series of photographs. These show that the bird lacked a clear supercilium and had uniform sandy-grey upperparts, tertials without contrasting terminal or subterminal markings, and – most importantly – orange-buff underparts. The underparts were well marked, as the bird in plate 337 in Worfolk (2000). An account of this record was published in Meininger et al (2000).

Description

The description is based on photographs by Leo Boon and Harm Niesen (cf Dutch Birding 22: 309, plate 309, 2000).

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, with large head, long tail and strong bill, hooked at tip. Primary projection c 90-100% of length of longest tertial.

HEAD Upper head with warm greyish brown, lacking any reddish tones. Ear-patch dark warm brown behind eye, rather conspicuous in good light. Eye-ring vague and mainly present at rear of orbital ring; cheek and throat off-white, with some markings on cheek.

UPPERPARTS Warm greyish-brown like head; rump and uppertail-coverts rufous; uppertail-coverts showing some (sub)terminal pale chevrons.

UNDERPARTS Throat, breast and belly pale orange-buff, with darker orange hue on lower side of belly, with reddish to dark brown chevrons. Undertail-coverts whitish.

WING Greater coverts brown with reddish hue on centre; margins pale cream-colored. Pale margins giving suggestion of wing-bar. At least primary coverts with black subterminal markings. Alula blackish, with narrow buffish edges. Primaries, secondaries and tertials shade darker sandy grey-brown, with – especially on secondaries – pale tip. Upper tertial with darker shaft, reddish centre and broad off-white margin, hardly contrasting.

TAIL Uppertail rufous-brown, darkest at tip; central tail-feathers darker than outer.

BARE PARTS Eye black; bill pale pinkish at base, getting darker towards black tip; leg blackish.

BEHAVIOUR Mostly perched on top of bushes. Rather approachable during second and third day of its stay.

SOUND Not heard.

Identification

The bird was aged as a first-winter on the basis of dark subterminal markings and whitish edges on the primary coverts. The (almost complete) lack of contrast between upperparts and underparts, absence of a supercilium, presence of a buffish wash on cheeks and side of throat, warm brown ear-coverts as well as brown – instead of black – chevron markings on the underparts made the CDNA vote (after three rounds) in favour of *isabellinus*.

103 Turkestan Shrike / Turkestaanse Klauwier *Lanius phoenicuroides*, adult male, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 2 October 2000 (René Pop)

104 Turkestan Shrike / Turkestaanse Klauwier *Lanius phoenicuroides*, adult male, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 2 October 2000 (René van Rossum)

105 Daurian Shrike / Daurische Klauwier *Lanius isabellinus*, first-year, Castricum, Noord-Holland, Netherlands, 3 October 2000 (Frank Dröge)

106 Daurian Shrike / Daurische Klauwier *Lanius isabellinus*, Horsmeertjes, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 25 September 2003 (Leo J R Boon/Cursorius)

1 October 2000, Vliehors, Vlieland, Friesland, and 2-6 October 2000, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland

On 1 October 2000, Bart Briefies, Peter Meininger and Peter de Vries discovered an adult male 'isabelline shrike' at the westernmost tip of Vliehors, Vlieland, in the last hour of daylight. It was seen on the beach close to the flood line together with several small passerines, all seemingly grounded by an incoming rain front. Together with 11 other birders they observed the bird for c 10 minutes before it flew off. The next day, the same bird was rediscovered by Harm-Jan Wight near De Cocksdorp on the northern tip of the neighbouring island of Texel (after a sea-crossing of 4-5 km). Here, it was well observed until 6 October. The first days of its presence, it was thought to be *isabellinus*, based on the draft version (without plates!) of Worfolk (2000) because it was believed that any adult male with some or more buff on the underparts should be *isabellinus*. During prolonged observation in good light, and after consulting Tim Worfolk (in litt), it became clear this male should be identified as an adult *phoenicuroides* (cf Worfolk 2000). An account of this record was published in Meininger et al (2000).

Description

The description is based on photographs by Marten van Dijl, René Pop and René van Rossum (Dutch Birding 22: 309, plate 308, 342, plate 326-327, 2000, 23: 339, plate 388) and video recordings by Marc Plomp (Plomp et al 2001).

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, with large head, long tail and strong hooked bill; primary projection c 75% of tertial length.

HEAD Upper head sandy grey brown. Ear-patch and lore black; clear white supercilium above ear-patch, narrowest before eye, widening behind eye with sudden stop.

UPPERPARTS Grey brown, with some warm brown hue, depending on light conditions; rump and uppertail-coverts rufous orange-brown.

UNDERPARTS Throat, breast and belly white. Lower side of belly orange; undertail-coverts white. No chevrons present.

WING Greater and median coverts with dark brown centre and contrasting reddish-brown tip; tertials dark brown with whitish fringes. Primaries and secondaries darkest brown with some whitish margins on secondaries; base of primaries whitish, forming clear primary patch.

TAIL Rufous-brown, outer margins darker than inner margins and top of tail-feathers with off-white edge.

BARE PARTS Eye large and dark, almost showing no contrast with black ear-patch; bill pale pinkish at base, getting darker towards black tip. Leg blackish.

BEHAVIOUR Typically shrike-like, perched on top of bushes, sitting on wires and catching prey from ground or during aerial pursuit.

SOUND Not heard.

Identification

The bird was aged as an adult on the basis of the black face-mask and the dark brown wing-coverts and tertials edged reddish-brown and buffish, respectively. The combination of greyish-brown upperparts, clear white supercilium and white underparts made the CDNA vote unanimously in favour of *phoenicuroides*. The bird showed characters best fitting the 'karelini' morph. The pale

base of the bill may seem atypical but, for instance, several photographs of males *phoenicuroides* taken by Nils van Duivendijk in the United Arab Emirates show a pale base of the bill, indicating that this is not uncommon; this may be an age-related character (Arend Wassink in litt).

13-27 August 2002, Bleekersvallei, Texel, Noord-Holland

On 13 August 2002, Loek Batenburg and Dirk Sparreboom found an 'isabelline shrike' at Bleekersvallei, Texel. It stayed until 27 August and was observed by many birders. During its stay, it was in active moult and nearly all remiges and rectrices and some body feathers were replaced.

Description

The description is based on the description submitted by Arend Wassink and published photographs (Dutch Birding 24: 316, plate 272-273, 2002, 25: 378, plate 429-430, 2003).

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, with large head, long tail and strong bill. Bill short and thick, hooked at tip. Tail strongly rounded (because of growing outer tail-feathers). Primary projection not established because of active primary moult.

HEAD Upper head grey brown, with rufous hue on crown. Lore, area under eye and ear-patch black; narrow blackish brown line between nostril and eye. Narrow white supercilium starting on forehead and broadening behind eye, ending squarely. Chin and throat white.

UPPERPARTS Cold greyish brown. Rump and uppertail-coverts rufous brown.

UNDERPARTS Breast and belly whitish, with pale orange hue at lower side of belly. Undertail-coverts whitish.

WING Uppervwing sandy grey-brown like upperparts. Wing-coverts and tertials dark brown with pale rufous margins.

Primaries blackish, tipped whitish. Secondaries dark brown, tipped off-white. White base on primaries, only visible in flight. **TAIL** Rufous-brown; central tail-feather brownest, least rufous, outer tail-feather most rufous. Shaft blackish and tip of tail-feathers whitish.

BARE PARTS Eye black, no contrast with black lore and ear-patch. Bill pinkish at base, dark-grey to black at tip. Leg dark.

BEHAVIOUR Typically shrike-like, perched on top of bushes, catching insects on ground and during aerial pursuit.

MOULT In active moult, replacing nearly all remiges and outer rectrices and some body feathers during stay.

SOUND Not heard.

Identification

The bird was aged as an adult on the basis of the black face-mask and the dark brown wing-coverts and rufous-edged tertials. The combination of white to whitish underparts, cold greyish-brown upperparts and white supercilium were clear field marks for *phoenicuroides* of the 'karelini' morph (Lars Svensson in litt). The tertials and wing-coverts were adult type, the black mask and lack of scaling on the underparts show that it was a male. Since this bird looked almost exactly the same as the bird of October 2000 on Vlieland and Texel, it gave much food for speculation whether it could be the same returning bird. However, the CDNA unanimously accepted it as the second record of *phoenicuroides* after just one round.

107-109 Turkestan Shrike / Turkestaanse Klauwier *Lanius phoenicuroides*, adult, Bleekersvallei, Texel, Noord-Holland, Netherlands, 14 August 2002 (René Pop)

24-25 September 2003, Horsmeertjes, Texel, Noord-Holland

On 24 September 2003, an 'isabelline shrike' was found near Horsmeertjes, Texel. It stayed until the next day and was visited by several 10s of observers.

Description

No description was submitted to the CDNA; the description below is based on the published photographs (cf Dutch Birding 25: 426, plate 495, 2003, 26: 370, plate 522, 2004) and video recordings (Plomp et al 2004).

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, with large head, long tail and strong bill. Primary projection difficult to see on photographs but most probably c 100% of length of longest tertial. **HEAD** Upper head sandy brownish-grey. Ear-patch blackish-brown behind eye, lore dark-brown mixed with buffish feathers. Eye-ring buffish; vague small buffish supercilium. Chin, throat and cheek with buffish hue.

UPPERPARTS Pale sandy brownish-grey as head, with some faint scaling. Rump and uppertail-coverts rufous-brown.

UNDERPARTS Whole underparts uniformly buffish; side of breast and flank with some greyish chevrons, hardly visible.

WING Upperwing sandy grey-brown like upperparts; tertials,

Occurrence and identification of 'isabelline shrikes'

median and greater coverts grey-brown with buffish-brown margins. Primaries blackish.

TAIL Rufous-brown, with white margin at feather-tips.

BARE PARTS Eye dark, contrasting with greyish-brown head. Bill flesh at base, dark-grey on culmen and tip. Leg greyish brown.

BEHAVIOUR Not described. On video-recordings, constantly perched on top of small bush.

SOUND Not heard.

Identification

The CDNA could not decide upon the age and sex of the bird. The poorly defined face-mask and pale bill were more in favour of a juvenile or first-winter but the lack of subterminal markings on tertials and wing-coverts fitted an adult better. The presence of some scaling on the upperparts and the lack of subterminal markings on tertials and wing-coverts point towards an adult female, because first-year birds at this time of year always seem to show at least some subterminal markings on these feathers (Arend Wassink in litt; based on many birds observed and ringed in Kazakhstan in September). The combination of uniform sandy upperparts hardly contrasting with the buffish underparts and lack of a clear supercilium made the CDNA unanimously vote in favour of *isabellinus*.

27 August 2006, Maasvlakte, Rotterdam, Zuid-Holland

On 27 August 2006 at c 19:00, John Kleijweg, Ferry van der Lans and Peter Planken found an 'isabelline shrike' at Maasvlakte, Rotterdam. C 20 birders managed to see the bird before dark and photographs were taken by a few photographers, including Chris van Rijswijk and Ellen Sandberg. A short account of this record accompanied by one photograph was published in van der Lans (2006).

Description

The following description is based on the description by FvdL and photographs by Chris van Rijswijk (cf Dutch Birding 28: 343, plate 478, 2006, 29: 369, plate 528, 2007).

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, with large head, long tail and strong hooked bill. Primary projection c 100% of length of longest tertial.

HEAD Upperhead grey brown. Ear-patch blackish-brown behind eye, lore buffish. Faint pale eye-ring. Very vague narrow buffish supercilium. Chin, throat and cheek with buffish hue. No chevrons visible on crown or throat.

UPPERPARTS Pale sandy grey-brown as head. Rump and uppertail-coverts rufous-brown.

UNDERPARTS Whole underparts buffish, darkest on flank, lower belly and undertail-coverts. Side of breast and flank with brownish chevrons.

WING Upperwing sandy grey-brown like upperparts; median and greater coverts dark grey-brown with pale rufous-buff edges. Primaries blackish with thin whitish edge; base of primaries white, forming contrastingly clear white wing-patch.

TAIL Rufous-brown, with white margin at feather-tips.

BARE PARTS Eye dark. Bill flesh, black on culmen and tip. Leg dark.

BEHAVIOUR Mostly perched on top of low bushes. After heavy shower, actively preening and more concealed in bush.

SOUND Not heard.

Identification

The bird was unanimously accepted as an adult female *isabellinus*. It was aged as an adult on the basis of the dark grey-brown median and greater coverts with pale rufous-buff edges. The identification and sexing were based on the rather pale plumage with little contrast between the sandy-grey upperparts and buff-coloured underparts, partial dark mask not present in front of the eye, large white wing-patch (indicating an adult), lack of conspicuous white supercilium, dark reddish-brown uppertail and brownish chevrons on the underparts (especially on the flank; indicating a female).

25-26 September 2006, Den Hoorn, Texel, Noord-Holland

On 25 September 2006, German birder Jörn Lehmhus discovered an 'isabelline shrike' near Den Hoorn, Texel. It stayed until the next day and could be observed, photographed and videoed by several birders.

Description

The description is based on notes by Max Berlijn and photographs of MB, Martijn Bot and Rein Hofman (cf Dutch Birding 28: 395, plate 565, 2006, 29: 369, plate 529, 2007).

SIZE & STRUCTURE Typically shrike-like, with large head, long tail and strong hooked bill. Primary projection c 100% of length of longest tertial.

HEAD Upperhead sandy-brown with some orange-buff hue on crown and forehead. Ear-patch black behind eye, somewhat smaller in height compared with eye. Lore black, forming narrow black stripe between eye and bill. Faint pale eye-ring above and one quarter below eye. Very vague, narrow, whitish supercilium, only present behind eye. Chin, throat and cheek with buffish-orange hue and unmarked.

UPPERPARTS Pale sandy grey-brown; rump and uppertail-coverts rufous brown.

UNDERPARTS Whole underparts pale buffish orange.

WING Upperwing sandy grey-brown like upperparts; tertials, median and greater coverts dark grey-brown with pale rufous-buff margins; outer primary-coverts brown, paler than other coverts; primaries blackish with small whitish margins; base of primaries white, forming contrasting clear white wing-patch. Alula brown, edged buffish.

TAIL Rufous-brown, darker towards tip.

BARE PARTS Eye black. Bill flesh at base, black on two-third of tip. Leg dark grey.

BEHAVIOUR Mostly perched on top of bush.

SOUND Not heard.

Identification

The bird was aged as an adult on the basis of the black face-mask and the dark grey-brown wing-coverts and tertials edged with pale rufous-buff. There was almost no contrast between the upperparts and underparts, the underparts were uniform buffish orange, and the bird lacked an obvious supercilium. Therefore, the bird was unanimously accepted as the sixth *isabellinus*. It showed contrast between one new replaced tertial and other retained tertials, and also the fresh inner primaries and primary coverts contrasted with the retained outer primaries and outer primary coverts.

110 Daurian Shrike / Daurische Klauwier *Lanius isabellinus*, adult male, Den Hoorn, Texel, Noord-Holland, 26 September 2006 (*Rein Hofman*) **111** Daurian Shrike / Daurische Klauwier *Lanius isabellinus*, adult male, Den Hoorn, Texel, Noord-Holland, 26 September 2006 (*Max Berlijn*) **112** Daurian Shrike / Daurische Klauwier *Lanius isabellinus*, adult female, Maasvlakte, Rotterdam, Zuid-Holland, Netherlands, 27 August 2006 (*Chris van Rijswijk/birdshooting.nl*)

Separation from Brown Shrike and Red-backed Shrike

When encountering an 'isabelline shrike', one should always consider the possibility of Brown Shrike. In all plumages, Brown Shrike has a thicker, stubbier bill, a shorter primary projection with, typically, only five primary tips visible on the closed wing, and a longer, narrower and more graduated tail. The upperparts are nearly as rufous as the tail. For an extensive description,

see Worfolk (2000), and also Moores (2004) and van Bemmelen et al (2007). Red-backed Shrike can also cause confusion in first-year plumage but normally shows more scaling on the upperparts, a greyer nape, (more) strongly barred underparts and a darker brown (less rufous) uppertail (Worfolk 2000). Note, however, that some poorly marked Red-backed can be confusingly similar to 'isabelline'.

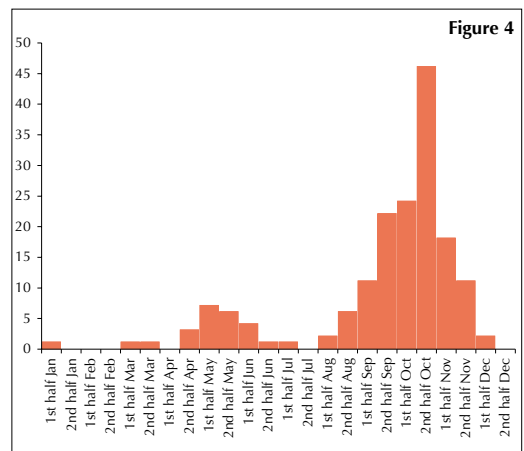
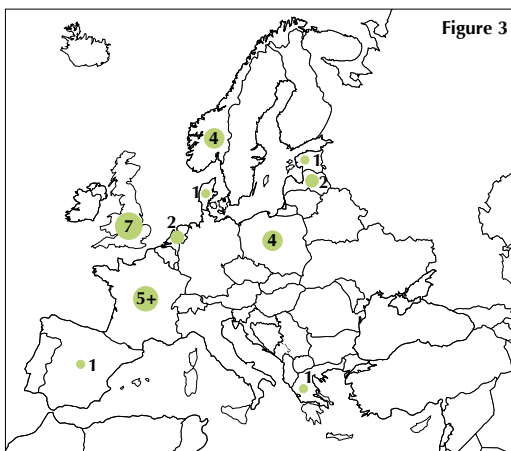
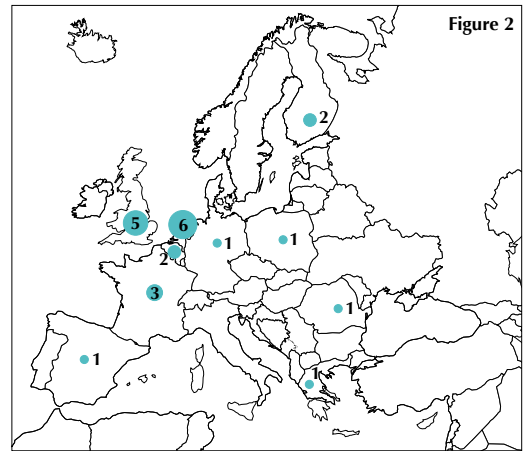
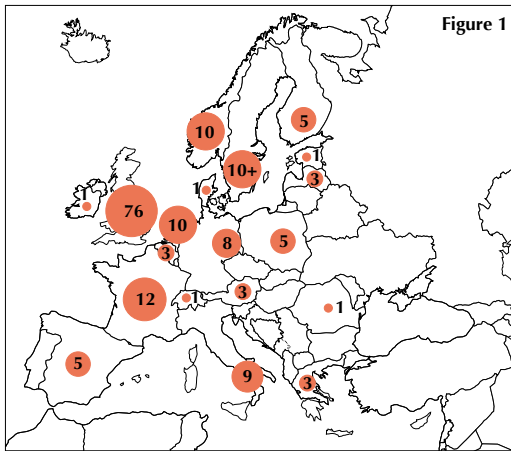

FIGURE 1 Occurrence of 'isabelline shrike' *Lanius isabellinus/phoenicuroides* in Europe / voorkomen van 'izabelklauwier' *Lanius isabellinus/phoenicuroides* in Europa (cf appendix 1)

FIGURE 2 Occurrence of Daurian Shrike *Lanius isabellinus* in Europe / voorkomen van Daurische Klauwier *Lanius isabellinus* in Europa (cf appendix 1)

FIGURE 3 Occurrence of Turkestan Shrike *Lanius phoenicuroides* in Europe / voorkomen van Turkestaanse Klauwier *Lanius phoenicuroides* in Europa (cf appendix 1)

FIGURE 4 Half-monthly distribution of occurrence of 'isabelline shrike' *Lanius isabellinus/phoenicuroides* in Europe / halfmaandelijks verspreiding van voorkomen van 'izabelklauwier' *Lanius isabellinus/phoenicuroides* in Europa (cf appendix 1)

Conclusions

Although the identification of 'isabelline shrikes' is by no means easy, only two out of the 10 records in the Netherlands remain unidentified to species level. The first of these two in 1985 was well documented but lacked diagnostic field marks to clinch the identification as *phoenicuroides* or *isabellinus*. The second in 1993 was seen just before dark and the documentation was insufficient to identify the bird with certainty to species. All other records were well documented with good

photographs and/or video recordings and were either adult (or adult-like) birds or typical juveniles.

With only one record in spring (May), all other records of 'isabelline shrikes' were between August and December, with October being the best month with four, followed by August and September, both with two, and December with one. *Isabellinus* is the most common (or better least rare) with six records (May 1995, December 1996, October 2000, September 2003, August 2006 and September 2006). *Phoenicuroides* has two records

(October 2000, August 2002), both concerning adult males, very probably of the greyish '*karelini*' morph. Texel obviously has a strong attraction for 'isabelline shrikes' (and is well watched!), with seven out of 10 birds. Also worth mentioning is the high percentage (50%) of adults.

Records in central and western Europe

All currently known records (157+) in central and western Europe outside the Netherlands up to and including 2006 are listed in appendix 1. Of these, 17 have been accepted as *isabellinus* and 26 as *phoenicuroides*; if the records from the Netherlands are included, these figures are 23 and 28, respectively. Almost all others are listed as *isabellinus/phoenicuroides* or have only tentatively been assigned to species. In Italy, one adult showed (some) characters of *arenarius* and another was tentatively identified as *arenarius/isabellinus*. The geographical distribution of all records (including those from the Netherlands) is shown in figure 1-3. The list of records demonstrates that 'isabelline shrikes' occur as vagrants in almost every country of central and western Europe, reflecting the strong vagrancy potential of this species group. Most records are from Britain (76, almost 50%) which is likely the result of a combination of long coastlines and high birding activity. Birds have been recorded in all months except February, with a strong peak in the second half of October and a small peak in spring (late April to early June; see figure 4). Similar to the situation in the Netherlands, a high proportion of the other European records concern adults (c 44, almost 30% of birds aged), also in autumn birds, which is remarkable because most eastern vagrants in autumn in Europe concern first-year birds.

Acknowledgements

The following persons are thanked for their help in many ways: Theo Bakker, Thomas Bamberger, Loek Batenburg, Arnoud van den Berg, Anders Blomdahl, Leo Boon, Bart Briefies, Ingmar van der Brugge, Vegard Bunes, Marcel Capello, Tom Conzemius, Andrea Corso, Carl Derks, Daniel Duff, Nils van Duivendijk, Enno Ebels, Peter Fraser, Jean-Yves Frémont, Peter Herkenrath, Jan den Hertog, Rein Hofman, João Jara, Maris Jaunzemis, Leander Khil, John Kleijweg, Sebastian Klein, Peter Knaus, Erik Koops, Johannes Laber, Sander Lagerveld, Ferry van der Lans, Jörn Lehmhus, Antero Lindholm, André van Loon, Wilfried Mahu, Peter Meininger, Paul Milne, Dirk Moerbeek, Harm Niesen, Herman van Oosten, Peter Planken, Nikos Probonas, Chris van Rijswijk, Michel Rogg, Dirk Sparreboom, Tadeusz Stawarczyk, Zalai Tamás, Alfréd Trnka, René van Rossum, Peter de Vries, Marnix Vandegehuchte, Arend Wassink, Harm-Jan Wight, Tim Worfolk and Paul Wouters.

Samenvatting

VOORKOMEN EN HERKENNING VAN 'IZABELKLAUWIJEREN' IN NEDERLAND IN 1985-2006 EN GEVALLEN IN EUROPA. In dit artikel wordt ingegaan op het voorkomen en de herkenning van 'izabelkluwieren' in Nederland. Elk geval wordt uitgebreid beschreven en de beslissing van de CDNA wordt toegelicht. De determinaties zijn voornamelijk gebaseerd op Worfolk (2000). Vanaf het eerste geval in

1985 tot en met 2006 zijn 10 'izabelkluwieren' aanvaard. Twee betroffen Turkse kluwier *Lanius phoenicuroides*, zes Daurische Kluwier *L. isabellinus* en twee zijn aanvaard als 'izabelkluwier' *L. isabellinus/phoenicuroides*. Opvallend is het hoge aantal van vijf adulte vogels (vier werden als eerstejaars aanvaard en van één kon de leeftijd niet met zekerheid worden bepaald). Bij andere soorten dwaalgasten in het najaar is in de regel het percentage adulte veel kleiner of zelfs nihil.

In het artikel wordt voorts een overzicht gegeven van alle bekende gevallen (157+) elders in Centraal- en West-Europa tot en met 2006 (appendix 1). Daaruit blijkt dat daar in tegenstelling tot Nederland *phoenicuroides* net iets vaker is vastgesteld dan *isabellinus* (respectievelijk 26 en 17 gevallen; alle andere (114+) zijn (nog) niet – of niet met voldoende zekerheid – tot op soortniveau aanvaard). Als de Nederlandse gevallen worden meegerekend is de verhouding 28 *phoenicuroides* tegen 23 *isabellinus*. Chinese Kluwier *L. arenarius* is niet met zekerheid in Europa vastgesteld; er zijn wel één of twee gevallen van vogels met (enkele) kenmerken van deze soort in Italië (één 'mogelijke *arenarius*' en één '*arenarius/isabellinus*') maar deze zijn (nog) niet als zodanig aanvaard. Bij het overzicht van Europese gevallen buiten Nederland valt eveneens het relatief hoge aantal adulte vogels op (c 44, bijna 30%). Bijna de helft van de gevallen (76) stamt uit Brittannië. Uit de maandelijks verdeling (figuur 4) blijkt dat de beide taxa gecombineerd in alle maanden van het jaar werden waargenomen, met uitzondering van februari. De meeste werden genoteerd in het najaar met een duidelijke piek in de tweede helft van oktober. Daarnaast is er sprake van een kleine piek in het voorjaar, van eind april tot begin juni.

References

- van Bemmelen, R S A, Groenendijk, D & Eerbeek, J 2007. Masters of Mystery: Solutions of third round 2007: Magnificent Frigatebird and Turkistan Shrike. *Dutch Birding* 29: 234-237.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. First, second edition. Haarlem.
- Capello, M A, Ebels, E B & Mahu, W R L 1994. Izabelkluwier op Texel in oktober 1993. *Dutch Birding* 16: 226-229.
- Cramp, S & Perrins, C M (editors) 1993. The birds of the Western Palearctic 7. Oxford.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
- Hofland, R & Saveyn, B 2005. Birding in Syria – little-known destination of the Western Palearctic. *Dutch Birding* 27: 155-170.
- Fraser, P A, Rogers, M J & Rarities Committee 2007. Report on rare birds in Great Britain in 2005. Part 2: passerines. *Br Birds* 100: 72-104.
- Fraser, P A & Rarities Committee 2007. Report on rare birds in Great Britain in 2006. *Br Birds* 100: 694-754.
- Frémont, J-Y, Reeber, S & le CHN 2007. Les oiseaux rares en France en 2005. *Ornithos* 14: 265-307.
- van der Lans, F 2006. Daurische Kluwier op Maasvlakte. *Dutch Birding* 28: 343-344.
- Meininger, P L, Schekkerman, H & van den Berg, I 2000. DB Actueel: 'Izabelkluwieren' op Vlieland en op Texel en bij Castricum. *Dutch Birding* 22: 319-321.
- Moores, N 2004. Brown Shrike *Lanius cristatus*: appearance and variability of individuals seen on migration in South Korea. Website: www.birdskorea.org/brownshrikes.asp. Update November 2004.
- Plomp, M, Boon, L J R, Berlijn, M, Bogaert, F, van Dam, P, Groenewoud, E, Halff, R, Janssen, L, Menkveld, E, Olivier, R, Sallaets, G, Wassink, A, Westerlaken, H & Kok, D 2001. Dutch Birding video-jaaroverzicht 2000. Videocassette. Linschoten.

Occurrence and identification of 'isabelline shrikes'

- Plomp, M, Olivier, R, Berlijn, M, Boon, L J R, van den Bosch, J, Ebels, E B, Lagerveld, S, Linckens, A, Luijendijk, T J C & de Vries, P 2004. Dutch Birding videojaaroverzicht 2003. Video-cassette en DVD. Linschoten.
- Vauk, G & Parey, P 1972. Die Vögel Helgolands. Hamburg.
- Voous, KH 1977. List of recent Holarctic bird species. Passerines. Ibis 119: 223-250, 376-406.
- Wassink, A 1996. Izabelklauwier op Texel in mei 1995. Dutch Birding 18: 129-131.
- Wassink, A & Oree, G J 2007. The birds of Kazakhstan. De Cocksdorp.
- Worfolk, T 2000. Identification of red-backed, isabelline and brown shrikes. Dutch Birding 22: 323-362.
- Wouters, P 1996. Izabelklauwier op Texel in oktober 1985. Dutch Birding 18: 131-133.

Jan van der Laan, Brouwerstraat 19, 1814 HX Alkmaar, Netherlands (j.vdlaan@xs4all.nl)
CDNA, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Netherlands (cdna@dutchbirding.nl)

APPENDIX 1 Records of 'isabelline shrike' *Lanius arenarius/isabellinus/phoenicuroides* in central and western Europe / gevallen van 'izabelklauwier' *Lanius arenarius/isabellinus/phoenicuroides* in Centraal- en West-Europa

Austria (3) (Leander Khil in litt)

- 7-8 October 1994, Höchster Ried, Vorarlberg, *isabellinus/phoenicuroides*
- 11 May 1997, Zurndorfer Eichenwald, Burgenland, female, *isabellinus/phoenicuroides*
- 24 April 2002, Perg, Oberösterreich, *isabellinus/phoenicuroides*

Britain (76) (Evans 1994, Fraser et al 2007, Fraser & Rarities Committee 2007)

- 26 September 1950, Isle Of May, Fife, Scotland, adult male, probably *phoenicuroides* (Fraser et al 2007)
- 10 September 1959, Portland Bill, Dorset, England, adult female (Fraser et al 2007)
- 12-13 May 1960, Fair Isle, Shetland, Scotland, adult male *phoenicuroides* (Fraser et al 2007)
- 1 March to 20 April 1975, Sidlesham, Sussex, England, male
- 12-13 October 1975, Holkham, Norfolk, England, male *isabellinus* (Fraser et al 2007)
- 14-24 October 1978, Winspit, Dorset, England, first-year (Fraser et al 2007)
- 26-28 October 1978, Gugh and St Agnes, Scilly, England, first-year (Fraser et al 2007)
- 28-30 October 1978, Donna Nook, Lincolnshire, England, male (Fraser et al 2007)
- 24 October 1979, Fair Isle, Shetland, Scotland; now considered unsafe to be aged conclusively (Fraser et al 2007)
- 3 October 1980, St Mary's, Scilly, England, first-year (Fraser et al 2007)
- 9-12 October 1981, Fair Isle, Shetland, Scotland, adult male (Fraser et al 2007)
- 7-8 November 1982, Anderby Creek, Lincolnshire, England, adult male (under review as '*karelini*', Fraser et al 2007)
- 4-14 November 1984, Berry Head, Devon, England, first-year
- 15-23 September 1985, Portland, Dorset, England, adult female *isabellinus* (Fraser et al 2007, Fraser & Rarities Committee 2007)
- 25 October 1985, Holyhead, Anglesey, Wales; now considered unsafe to be aged conclusively (Fraser et al 2007)
- 23 October 1987, Eswick, Shetland, Scotland, first-year
- 1-5 November 1987, Wells-next-the-Sea, Norfolk, England, first-year
- 8-14 November 1987, Wembury, Devon, England, first-year
- 12-22 October 1988, Durlston Country Park, Dorset, England, first-year
- 14-22 October 1988, Spurn, East Yorkshire, England, first-year
- 15-16 October 1988, Sandwich Bay, Kent, England
- 17-23 October 1988, Catfirth, Shetland, Scotland, first-year
- 23-28 October 1988, Bradwell-on-sea, Essex, England; now considered unsafe to be aged conclusively (Fraser et al 2007)
- 26 October 1988, Horsey, Norfolk, England; now considered

- unsafe to be aged conclusively (Fraser et al 2007)
- 4-14 November 1988, Stodmarsh, Kent, England, first-year
- 13 September 1989, Dunglass, Borders, Scotland, adult female *isabellinus* (Fraser et al 2007)
- 22-24 September 1989, Minehead, Somerset, England, first-year
- 27-31 October 1989, Zennor, Cornwall, England
- 14-15 October 1990, Donna Nook, Lincolnshire, England, first-year
- 12 October 1991, St Mary's, Scilly, England, first-year (Fraser et al 2007)
- 26 October 1991, Easington, East Yorkshire, England, first-year
- 28 October 1991, North Foreland, Kent, England; now considered unsafe to be aged conclusively (Fraser et al 2007)
- 28 October to 2 November 1991, North Ronaldsay, Orkney, Scotland, adult male *isabellinus* (Fraser et al 2007)
- 24 October 1993 to 4 November 1993, Worth, Kent, England
- 4-9 November 1993, Fife Ness, Fife, Scotland, first-year
- 21 March 1994, Richmond Park, Greater London, England, male
- 23-24 August 1994, Fair Isle, Shetland, Scotland, adult female *phoenicuroides* (Fraser et al 2007)
- 2 May 1995, Snettisham, Norfolk, England, adult male *phoenicuroides* (Fraser et al 2007)
- 10-17 September 1995, Deerness, Orkney, Scotland, male
- 27 October 1995, St David's, Pembrokeshire, Wales; now considered unsafe to be aged conclusively (Fraser et al 2007)
- 12-13 October 1996, Horsey Gap, Norfolk, England, first-year
- 25-26 October 1996, Bardsey, Caernarvonshire, England, first-year
- 5-11 November 1996, Stock's Reservoir, Lancashire, and North Merseyside, England first-year
- 23 September 1997, Spurn, East Yorkshire, England, first-year
- 19-23 October 1997, Berry Head, Devon, England, first-year
- 23 November 1997, Boyton Marshes, Suffolk, England, first-year
- 30 November 1997, North Ronaldsay, Orkney, Scotland, first-year
- 2 July to 8 August 1998, Cemlyn Bay, Anglesey, Wales, female *phoenicuroides* (Fraser et al 2007)
- 18-20 October 1999, Flamborough Head, East Yorkshire, England, first-year
- 21 October to 7 November 1999, Marsden, Durham, England, first-year
- 24-31 October 1999, Burnmouth, Borders, Scotland, first-year
- 8-9 September 2000, Nene Washes, Cambridgeshire, England, female
- 8-10 November 2000, Flamborough Head, East Yorkshire, first-year
- 9 November 2000, Whitley Bay, Northumberland, England, first-year

- 28 August 2001, Lundy, Devon, England
 29 September to 5 October 2001, Dungeness, Kent, England, first-year male
 28 October 2001, Cotswold Water Park, Gloucestershire, England, first-year
 26 June 2002, Porthgwarra, Cornwall, England, second-year male *phoenicuroides* (Fraser et al 2007)
 14-17 September 2002, Fetlar, Shetland, Scotland, male *isabellinus* (Fraser et al 2007)
 18-22 October 2002, St Mary's, Scilly, England, first-year
 3 June 2003, Porlock Marsh, Somerset, England, male *phoenicuroides* (Fraser et al 2007)
 30 September 2003, Out Skerries, Shetland, Scotland, first-year male
 13 October 2003, Donna Nook, Lincolnshire, England, first-year (Fraser et al 2007)
 18 October 2003, Scolt Head, Norfolk, England, first-year
 23-24 October 2003, St Martin's, Scilly, England, first-year
 23 November 2003, Llanbedrog, Caernarvonshire, Scotland
 17 October 2004, Vidlin, Shetland, Scotland, first-year
 22-28 October 2005, Maryton, Angus & Dundee, Scotland
 14 May 2006, Whitburn, Durham, England, adult male *phoenicuroides*
 20 September to 10 October 2006, Eday, Carpaquoy, Orkney, Scotland, first-year
 22 September to 1 October 2006, Lewis and Barra, Outer Hebrides, Scotland, first-year ('most likely *phoenicuroides*')
 4 October 2006, Belsay, Northumberland, England, first-year
 15 October 2006, Dungeness, Kent, England, first-year
 20 October 2006, St Mary's, Scilly, England, first-year
 22 October 2006, Great Orme, Caernarfonshire, Wales, first-year
 27-29 October 2006 Cresswell, Northumberland, England, first-year

Belgium (3) (Marnix Vandegehuchte in litt)

- 23 September 1989, Heist, Knokke-Heist, West-Vlaanderen, first-year *isabellinus*
 14 November 1999, Voorhaven Zeebrugge, Zeebrugge-Brugge, West-Vlaanderen, first-year *isabellinus*
 22-23 September 2000, Doornpanne, Koksijde, West-Vlaanderen, first-year *isabellinus/phoenicuroides*

Denmark (1) (Sebastian Klein in litt)

- 9 June 1994, Totten, Anholt, Midtjylland, adult female *phoenicuroides*

Estonia (1) (Antero Lindholm in litt)

- 15 October 2001, Kabli, Häädemeeeste, Pärnumaa, first-year *phoenicuroides*

Finland (5) (Antero Lindholm in litt)

- 11-14 May 1980, Kokkola Mallot, male *isabellinus*
 21-23 October 1980, Kirkkonummi Rönnskär, first-year *isabellinus/phoenicuroides*, ringed
 17 October 1987, Korsnäs Södra Björkö, first-year *isabellinus/phoenicuroides*, ringed
 11 June 1989, Hamina Kirkkojärvi, female *isabellinus/phoenicuroides*
 24-26 May 2005, Oulunsalo Kempeleenlahti, also Kempele Viuhluoto and Sarkkiranta, male *isabellinus*

France (12) (Frémont et al 2007, Jean-Yves Frémont in litt)

- 27 September 1982, Île d'Ouessant, Finistère, adult female *phoenicuroides*
 16-19 August 1986, Île d'Ouessant, Finistère, (probably) adult female *phoenicuroides*
 14 September 1987, Île d'Ouessant, Finistère, first-year *phoenicuroides*

- 1-3 November 1991, Ajaccio, Corse-du-Sud, first-year *phoenicuroides*
 1-8 November 1996, Île d'Ouessant, Finistère, first-year *isabellinus*
 29 November 1997, Fréjorgues, Pérols, Hérault, first-year *isabellinus/phoenicuroides*
 27 November to 15 December 1998, Domaine de Certes, Audenge, Gironde, first-year *isabellinus*
 17 October 1999, Île d'Ouessant, Finistère, first-year *phoenicuroides*
 23-27 October 1999, Vitrey-sur-Mance, Haute-Saône, first-year *isabellinus/phoenicuroides*
 17 November 2002, Marais du Hode, Le Havre, Baie de Seine, Seine-Maritime, first-year, (probably) *phoenicuroides*
 26 October to 2 November 2004, Île d'Ouessant, Finistère, first-year *isabellinus*
 14 September 2005, Mas du Petit Badon, Salin-de-Giraud, Camargue, Bouches-du-Rhône, first-year *phoenicuroides*

Germany (8)

- 25 or 26 October 1854, Helgoland, first-year male *isabellinus/phoenicuroides*, collected (Vauk & Parey 1972)
 21-22 September 1980, Helgoland, male *isabellinus/phoenicuroides*, trapped (Peter Barthel in litt)
 2-5 October 1993, Helgoland, first-year *isabellinus* (Limicola 7: 320, 1993)
 12-17 November 1993, Tauerwiesenteich, Förstgen, Sachsen, first-year *isabellinus/phoenicuroides*, trapped (Limicola 7: 320, 1993)
 1 November 1994, Altmühlsee, Kreis Weissenburg-Gunzenhausen, Bayern, first-year *isabellinus/phoenicuroides* (Limicola 8: 330, 1994)
 21 September 1995, Greifswalder Oie, Kreis Ostvorpommern, Mecklenburg-Vorpommern, first-year *isabellinus/phoenicuroides* (Peter Barthel in litt)
 22 November 1996, Filderstadt-Sielmingen, Kreis Esslingen, Baden-Württemberg, first-year *isabellinus/phoenicuroides* (Peter Barthel in litt)
 16-21 November 2000, Totes Moor, Neustadt, Kreis Hannover, Niedersachsen, adult, *isabellinus/phoenicuroides* (Limicola 14: 262, 2000, 20: 317, 2006)

Greece (3) (Nikos Probonas in litt)

- 28 September 1995, Evros Delta, adult male *isabellinus*
 29 April 2000, Irakleio, Crete, adult male *isabellinus/phoenicuroides*
 15 May 2006, Antikythera, Eptanisa, adult female *phoenicuroides*

Ireland (1+) (Paul Milne in litt)

- [17-20 October 2006, Old Head of Kinsale, Cork, still in circulation (photographs indicate *isabellinus*)]
 20 November to 9 December 2006, North Slob, Wexford, first-year *isabellinus/phoenicuroides*

Italy (9) (Andrea Corso in litt)

- 4 August 1985, Monte Mannu, Montresta, Nuoro, Sardinia, adult male, probably *phoenicuroides*
 22 September 1988, Bosco di Palo, Iadispoli, Roma, Lazio, first-year, probably *phoenicuroides*
 10 October 1992, Vendicari, Siracusa, Sicila, first-year *isabellinus/phoenicuroides*
 30 October 1992, Panagia, Costa Targia, Sicilia, first-year, probably *isabellinus*
 2 October 1996 to late April 1997, Saline di Siracusa, Sicilia, first-year, probably *isabellinus*
 27 April 1998, Sentina, Marche Region, *isabellinus/phoenicuroides*

Occurrence and identification of 'isabelline shrikes'

19 October 1998, Capo Murro di Porco, Siracusa, Sicilia, juvenile, probably *arenarius/isabellinus*

4-9 January 2000 (presumably present since autumn 1999), Ognina, Siracusa, Sicilia, adult female, showing characters of *arenarius*

26 November 2004, Marina di Torre del Lago, Viareggio, Lucca, first-year, probably *isabellinus*

Latvia (3) (Maris Jaunzemis in litt)

5 November 1990, Pape, first-year *phoenicuroides*, trapped

25 September 2000, Pape, adult male *isabellinus/phoenicuroides*

24-25 May 2004, Lake Engure, adult male *phoenicuroides*

Norway (10) (Vergard Bunes in litt)

30 September to 1 October 1974, Utsira, Rogaland, immature male *phoenicuroides*

13 October 1974, Hareid, Møre & Romsdal, immature male *phoenicuroides*

5 June 1984, Larvik, Vestfold, adult male *isabellinus/phoenicuroides*

25 May 1988, Larvik, Vestfold, adult male *isabellinus/phoenicuroides*

7 October 1991, Utsira, Rogaland, age and sex unknown, *isabellinus/phoenicuroides*

3-4 November 1993, Fjell, Hordland, first-year *phoenicuroides*

29 May 1995, Kragerø, Telemark, immature male *isabellinus/phoenicuroides*

28 May 1997, Larvik, Vestfold, 29 May, Kragerø, Telemark, immature male *phoenicuroides*

20-21 September 2003, Hemsedal, Buskerud, adult male *isabellinus/phoenicuroides*

15 November 2003, Øygarden, Hordaland, first-year *isabellinus/phoenicuroides*

Poland (5) (Tadeusz Stawarczyk in litt)

8 September 1981, Vistula River mouth, first-year *phoenicuroides*

18 September 1984, Chalupy, Hel Peninsula, adult male *phoenicuroides*

21 September 1997, Jastarnia, Hel Peninsula, adult male *isabellinus*

23 May 1999, Sielec, Robczyce, female *phoenicuroides*

12-14 September 2004, Charbice Dolne, Pabianice, first-year *phoenicuroides*

Rumania (1) (Andras Vasas in litt)

26 September 2004, Sachalin Island, Black Sea, first-year *isabellinus*

Spain (5) (CR SEO in litt)

9 September 1994, Salinas de Salobrar de Campos, Isla de Mallorca, Balearic Islands, adult male *phoenicuroides*

12-16 September 1997, Cabo de Estaca de Bares, Mañón, A Coruña, *isabellinus/phoenicuroides*

10-12 November 1999, Roquetas de Mar, Almería, *isabellinus/phoenicuroides*

6 December 2001, Parque Natural de El Hondo, Alicante, Crevillente, *isabellinus/phoenicuroides*

30 October to 1 November 2006, Rouxique, Sanxenxo, Pontevedra, juvenile, presumed to be *isabellinus*

Sweden (10+)

All records are currently under review to determine the lowest taxon level (Anders Blomdahl pers comm)

26 November 1967, Ljunghusen, Skåne

[3 October 1984, Nidingen, Halland, first-year, ringed (now under review as Brown Shrike)]

18-19 October 1988, Landsort, Sörmland, first-year, ringed

23 October 1988, Utlängan, Blekinge, first-year

20-21 October 1990, Ottenby, Öland, first-year

28 August 1993, Ottenby, Öland, adult male

8-17 October 1994, Sotemosse, Skåne, first-year

20 October to 3 November 1994, Ottenby, Öland, first-year

19-21 October 1997, Stora Fjäderägg, Västerbotten, adult male

5-6 October 1998, Hummelbosholm, Gotland, first-year

17-22 October 2001, Nya hamnen, Vändburg, Gotland, adult male, ringed

[26 May 2004, Beddinge Strandhed, Skåne, adult (or second calendar-year) female *phoenicuroides* (still under review)]

Switzerland (1) (Peter Knaus in litt)

6-8 October 2006, Avusy and Laconnex, Genève, first-year *isabellinus/phoenicuroides*

There are currently no records from the Czech Republic (<http://fkco.sweb.cz/akcepte.htm>), Hungary (Tamás Zalai in litt), Iceland, Lithuania, Luxembourg (Tom Conzemius in litt), Portugal (João Jara in litt) and Slovakia (Alfred Trnka in litt).

Birds of Kazakhstan: new and interesting data

Arend Wassink & Gerald J Oreel

After the publication of our book on the birds of Kazakhstan (Wassink & Oreel 2007), a lot of new material was brought to our attention, including the first record of Himalayan Wagtail *Motacilla albaoides* for Kazakhstan. This selection of new and interesting data mainly consists of **1** unpublished records sent to us by correspondents now realizing their value, **2** records from recent publications, and **3** records from recent trip reports. All submitted records have been reviewed by us, which resulted into the rejection of several records. In addition, Hooded Crane *Grus monacha* and White-naped Crane *C. vipio* have been removed from our systematic list of the birds of Kazakhstan (Wassink & Oreel 2007) (for details, see Removed species and rejected records).

New species and interesting records

Greylag Goose *Anser anser*

On 22 December 2007, two Siberian Greylag Geese *A. a. rubrirostris* were found at Sorbulak lake (43:40 N, 76:34 E), Almaty province (Valkenburg 2007). This is the first winter record outside South Kazakhstan province.

White-headed Duck *Oxyura leucocephala*

In 2006, during surveys in the lower Irgiz (48:33 N, 61:20 E) and Turgay river basins (49:16 N, 62:41 E), in Aqtöbe and Qostanay provinces, respectively (Sklyarenko 2007), 300 White-headed Ducks were found. Quantitative data for these regions have not been published before.

On 17 December 2007, an adult male White-headed Duck was found at Tengiz (46:19 N, 53:25 E), Atyrau province (Peterson 2008). This is the first winter record in Kazakhstan.

On 12 October 2007, a flock of 350 White-headed Ducks was found at Edelsor lake (49:16 N, 50:37 E), West Kazakhstan province (Bidashko & Kolbintsev in prep). This is the first time (at least in the last decades) that a flock numbering this high has been recorded in West Kazakhstan province.

Common Goldeneye *Bucephala clangula*

From the winter of 2002/03, Common Goldeneye has been found wintering at the Irtysh river at Öskemen (49:59 N, 82:37 E), East Kazakhstan province (Isabekov 2005, Scherbakov 2007). Wintering in East Kazakhstan province was previously only known from Markakol lake (48:44 N, 85:45 E) in the southern Altai (Wassink & Oreel 2007).

Pygmy Cormorant *Phalacrocorax pygmeus*

On 22 December 2007, two Pygmy Cormorants were

found at Sorbulak lake, Almaty province (Valkenburg 2007). This is the first winter record in Almaty province.

Great Cormorant *Phalacrocorax carbo*

On 22 December 2007, 17 Great Cormorants were found at Sorbulak lake, Almaty province (Valkenburg 2007). This is the first winter record in Kazakhstan.

Great White Pelican *Pelecanus onocrotalus*

On 22 December 2007, two juvenile Great White Pelicans were photographed at Sorbulak lake, Almaty province (Valkenburg 2007). This is the first winter record in Kazakhstan.

Dalmatian Pelican *Pelecanus crispus*

In 2006, during surveys in the lower Irgiz and Turgay river basins, in Aqtöbe and Qostanay provinces, respectively (Sklyarenko 2007), a total of 300 pairs of Dalmatian Pelicans was found breeding. This is the first breeding estimate for these regions.

Cattle Egret *Bubulcus ibis*

On 28 May 2006, two adult Cattle Egrets were found at Tengiz, Atyrau province (Peterson 2008). Apart from breeding in 1992-93 (Wassink & Oreel 2007), this is the third record in Kazakhstan.

Little Egret *Egretta garzetta*

On 13 May 2001, two Little Egrets were found at the Topar lakes (44:57 N, 75:33 E), Almaty province (Clement 2001). Records this far east of the breeding areas at the northern Caspian Sea are few.

Eurasian Spoonbill *Platalea leucorodia*

In 2001, a colony of 204 pairs of Eurasian Spoonbills was found at Shushkakol lake (43:00 N, 68:33 E), South Kazakhstan province (Triplet et al 2008). This is the largest colony found recently in Kazakhstan.

Black × Black-eared Kite *Milvus migrans* × *lineatus*

Various hybrids between Black Kite and Black-eared Kite – some ('*migrans* types') more similar to the former, others ('*lineatus* types') resembling the latter – occur in Kazakhstan while documented records of pure Black Kite (Wassink & Oreel 2007) or pure Black-eared Kite (Dick Forsman in litt) seem to be lacking.

On 24 September 2001, 2000 individuals were seen flying south-west at Öskemen, East Kazakhstan province (Scherbakov 2007), indicating that the foothills of the western Altai are – at least in autumn – an important raptor migration route.

Pallas's Fish Eagle *Haliaeetus leucoryphus*

On 21 May 2007, an immature Pallas's Fish Eagle was found at Sorbulak lake, Almaty province (Balmer & Betton 2007; Hugues Dufourny in litt). On 30 May 2007, another immature (three to four years old) was found at Kolshengel (44:20 N, 75:33 E), Taukum desert, Almaty province (Kenefick 2007; Vaughan Ashby in litt). Given the species' (increasing) rarity, all records are worth mentioning.

Cinereous Vulture *Aegypius monachus*

On 16 May 2007, three Cinereous Vultures (of which one was photographed) were found feeding on a carcass west of Astana (51:10 N, 71:30 E), Aqmola province (Hendriks 2007). The species is nowadays only occasionally found in central Kazakhstan (Wassink & Oreel 2007).

Western Marsh Harrier *Circus aeruginosus*

On 22 December 2007, a female-type Western Marsh Harrier was found at Sorbulak lake, Almaty province (Valkenburg 2007). This is the first winter record in Almaty province.

Hen Harrier *Circus cyaneus*

Hen Harrier is a rare winter visitor in the Volga-Ural semi-desert (49:00 N, 47:30 E) in West Kazakhstan province (Lindeman et al 2005). Wintering in West Kazakhstan province has not previously been published.

Levant Sparrowhawk *Accipiter brevipes*

Between 30 August and 5 September 2004, a total of six Levant Sparrowhawks was trapped at Dzhanibek (49:24 N, 46:48 E), Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Lindeman et al 2005; Nikita Chernetsov in litt). These records indicate that the species is not only a breeding migrant (Wassink & Oreel 2007) but also a passage migrant.

In late June 2006, Levant Sparrowhawk was found breeding in the Uil (east of Uil) (49:05 N, 54:40 E) and Emba valleys (at Zhagabulak) (48:33 N, 57:34 E) (Kovshar et al 2007). In 2006, an estimated total of 20 pairs was found breeding in the central Mugodzhary mountains (48:45 N, 58:48 E) (BirdLife International 2007a). In mid-May 2006, an estimated 10-15 pairs was found breeding in the Bolshiye Barsuki semi-desert (Karyakin et al 2006). These records indicate that the species breeds in Aqtöbe province, south to the middle Uil and upper Emba valleys, the central Mugodzhary mountains (the latter already suggested by Wassink & Oreel 2007) and the Bolshiye Barsuki semi-desert.

Booted Eagle *Aquila pennata*

On 15 June 2006, a pair of Booted Eagles (including a displaying bird) was found in the Emba valley (at Zhagabulak), Aqtöbe province (Kovshar et al 2007). This is the first breeding record west of the Mugodzhary mountains.

Asian Imperial Eagle *Aquila heliaca*

In the winter of 2005/06, Asian Imperial Eagles were photographed on 18 January 2006 at Badam (42:23 N,

69:15 E), South Kazakhstan province, on 19 January 2006 at Merke (42:52 N, 73:11 E), Zhambyl province, and on 26 February 2006 at Koylyk (45:39 N, 80:14 E), Almaty province (Isabekov 2006). In the winter of 2007/08, a bird was photographed on 19 January 2008 at Chemolgan (43:23 N, 76:37 E), Almaty province (Isabekov 2008). Wintering in Kazakhstan was previously only known from the western Altai and the Kalbinskiy Altai, East Kazakhstan province, the Chu valley, Zhambyl and South Kazakhstan provinces, and the Barsa-Kelmes peninsula at the Aral Sea, Qyzylorda province (Wassink & Oreel 2007).

Common Moorhen *Gallinula chloropus*

Common Moorhen has been found regularly wintering at Koshkurgan (43:22 N, 68:29 E), South Kazakhstan province (Ismail Uulu 2007). In the winter of 2003/04, four birds were found at the confluence of the Arys and Dzhabagly rivers (42:31 N, 70:28 E), South Kazakhstan province (Kolbintsev 2004). On 27 January 2008, one bird was found at Taraz, Zhambyl province (Vladimir Kolbintsev in litt). The only previously known winter record was on 31 December 1993 in Aksu-Dzhabagly nature reserve (42:15 N, 70:39 E), Talasskiy Alatau, South Kazakhstan province (Wassink & Oreel 2007).

Macqueen's Bustard *Chlamydotis macqueenii*

Although the contrary is repeatedly mentioned in the literature, for instance, Dolgushin (1962), Gavrilov & Gavrilov (2005), Wassink & Oreel (2007), Macqueen's Bustard does not breed in the Taysogan semi-desert (48:16 N, 53:29 E) in north-eastern Atyrau province (Saraev et al 2007). In Atyrau province, the species breeds west to the eastern side of the Ural valley (48:00 N, 51:49 E) and north to Inder lake (48:28 N, 51:55 E) and the Sagiz valley (48:16 N, 54:46 E).

Collared Pratincole *Glareola pratincola*

On 4 July 2007, a Collared Pratincole was found at Korgalzhyn nature reserve (50:28 N, 69:15 E), Aqmola province (M W Andersen 2007). This is the third record in Aqmola province.

Black-winged Pratincole *Glareola nordmanni*

On 11 October 2007, two Black-winged Pratincoles were found at Byrkazan lake (49:11 N, 50:25 E), West Kazakhstan province (Bidashko & Kolbintsev in prep). This is the first October record in Kazakhstan.

Lesser Sand Plover *Charadrius mongolus*

On 19 May 2006, four summer-plumaged Lesser Sand Plovers were found in the Taukum desert, c 25 km from Kolshengel, Almaty province (Colin Bradshaw in litt). This is the eighth record in Kazakhstan.

Sociable Lapwing *Vanellus gregarius*

On 19 October 2007, a Sociable Lapwing tagged with a satellite transmitter in Korgalzhyn nature reserve, Aqmola province, was found in a flock of 3200 birds in Ceylanpinar district in south-eastern Turkey. This number confirms, as already suggested by Sheldon et al (2006),

113 Hybrid Black x Black-eared Kite / hybride Zwarte x Oostelijke Zwarte Wouw *Milvus migrans x lineatus* ('*migrans* type'), second-year, Sorbulak lake, Almaty province, Kazakhstan, 1 June 2007 (Aurélien Audevard)

114 Cinereous Vulture / Monniksgier *Aegypius monachus*, immature, with Steppe Eagle / Steppearend *Aquila nipalensis*, west of Astana, Aqmola province, Kazakhstan, 16 May 2007 (Rob Bouwman)

that the previous estimate of the world population (600-1800 birds) was too low. From the breeding area, the bird flew west through the Volga-Ural region (48:55 N, 49:21 E) and then followed a southerly direction (through the Caucasus) to Turkey (BirdLife International 2007b). This means that not only the western Kazakhstan population passes through the Volga-Ural region (Wassink & Oreel 2007) but, at least partly, also the central Kazakhstan population.

Asian Dowitcher *Limnodromus semipalmatus*

On 4 July 2007, a summer-plumaged Asian Dowitcher was found at Korgalzhyn nature reserve, Aqmola province (M W Andersen 2007). This is the seventh record in the Korgalzhyn nature reserve-Astana region (where the total number of recorded birds now stands at 20). There are only two records of migrating birds outside this region (Wassink & Oreel 2007).

Common Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus*

In the winter of 2001/02, three Common Black-headed Gulls were found at Taraz (42:54 N, 71:22 E), Zhambyl province (Kolbintsev 2004). On 22 December 2007, 13 birds were found at Sorbulak lake, Almaty province. These are the first winter records away from the Caspian Sea.

Mew Gull *Larus canus*

On 21 January 2007, 24 Mew Gulls (20 adults and four immatures) were found at Tengiz, Atyrau province (Peterson 2008). This is the second winter record in Kazakhstan.

Caspian Gull *Larus cachinnans*

Caspian Gulls ringed as chicks at Alakol lake (46:08 N, 81:42 E), in both East Kazakhstan and Almaty provinces, have been recorded in colonies of Baraba Gull *L. heuglini barabensis* at Lake Chany, Novosibirsk province, Russia (Veen et al 2005). These records indicate that Caspian Gull may have a more northerly breeding distribution in Kazakhstan than previously assumed (Wassink & Oreel 2007), (partly) within the breeding range of Baraba Gull.

On 22 December 2007, nine Caspian Gulls were found at Sorbulak lake, Almaty province (Valkenburg 2007). This is the first winter record in Almaty province.

Pallas's Sandgrouse *Syrnphantes paradoxus*

On 31 July 2007, a Pallas's Sandgrouse was found at Ters Asthibulak lake (42:40 N, 70:54 E), Zhambyl province (De Schampelaere 2007). Records in the Talasskiy Alatau foothills are few.

Hill Pigeon *Columba rupestris*

During 2000-04, Hill Pigeon has not been found breeding in the Manrak mountains (47:24 N, 84:13 E) (Berezovikov & Levin 2007). This seems to indicate that, after the (almost) disappearance from the Altai (49:18 N, 85:13 E) and the Tien Shan (43:03 N, 76:06 E) (Wassink & Oreel 2007), the species has (almost) disappeared from the Manrak mountains as well.

European Turtle Dove *Streptopelia turtur*

During 2000-04, European Turtle Dove *S. t. arenicola* has not been found breeding in the Manrak mountains. This is in line with the overall declining breeding numbers in eastern and south-eastern Kazakhstan (Berezovikov & Levin 2007). After formerly being common, the species is now apparently rare or even absent in the Manrak mountains, East Kazakhstan province.

Oriental Turtle Dove *Streptopelia orientalis*

In June 2003 and on 15 June 2006, a Western Oriental Turtle Dove *S. o. meena* was found in forest at Zhagabulak in the Emba valley, Aqtöbe province (Kovshar et al 2007). These are the first records west of the Mugodzhary mountains, Aqtöbe province, possibly indicating breeding.

Oriental Cuckoo *Cuculus optatus*

On 5 May 2007, a singing Oriental Cuckoo was found in the Topar valley (45:03 N, 75:00 E), Almaty province (B Andersen 2007). Records away from the breeding areas are few. The species is only more or less regularly reported in May in the Tengiz-Korgalzhyn region, Aqmola province (Wassink & Oreel 2007).

Boreal Owl *Aegolius funereus*

On 28 October 2002, two exhausted Boreal Owls were found at Öskemen, East Kazakhstan province (Scherbakov 2007). There are only few records away from the breeding areas.

European Roller *Coracias garrulus*

On 16 May 2007, a European Roller was found at Korgalzhyn (50:35 N, 70:01 E), Korgalzhyn nature reserve, Aqmola province (Hendriks 2007). This is the fifth record in the Tengiz-Korgalzhyn region since 2000 (Wassink & Oreel 2007).

Eurasian Wryneck *Jynx torquilla*

On 21 June 2006, a singing Eurasian Wryneck was heard in forest along the Uil river (south of Uil), Aqtöbe province. The next day (22 June), two birds were seen in the same area (Kovshar et al 2007). These may be the first breeding records in Aqtöbe province, away from the Ile valley (50:16 N, 57:17 E).

Black Woodpecker *Dryocopus martius*

On 18 March and between 31 March and 8 April 2006, Black Woodpeckers attending nestholes were photographed at Oral (51:14 N, 52:22 E) (at Kirov park and in the Chagan valley, respectively), West Kazakhstan province (Isabekov 2006). These are the first breeding records in western Kazakhstan. At least some of the previous records from the Ural valley (Wassink & Oreel 2007) might, in fact, have referred to local breeders.

Calandra Lark *Melanocorypha calandra*

On 5 July 2007, a Calandra Lark was found in Korgalzhyn nature reserve, Aqmola province (M W Andersen 2007). This is the fourth record in Aqmola province.

115 White-headed Wagtail / Witkopkwikstaart
Motacilla leucocephala, male, Kolshengel, Taukum desert, Almaty province, Kazakhstan, 10 May 2007
(Rob Bouwman)

Yellow-headed Wagtail *Motacilla lutea*

On 7 May 2007, a male Yellow-headed Wagtail was found at Kolshengel, Taukum desert, Almaty province (Bird 2007). On 18 May 2007, two males were found at Korgalzhyn, Korgalzhyn nature reserve, Aqmola province (Hendriks 2007). This species is only irregularly recorded in the eastern half of Kazakhstan.

White-headed Wagtail *Motacilla leucocephala*

On 9-11 May 2007, five White-headed Wagtails (including three males, of which one was photographed) were found at Kolshengel, Taukum desert, Almaty province (Hendriks 2007). This species is not recorded annually in Kazakhstan.

Citrine Wagtail *M. citreola*

On 15 March 2008, a male Black-backed Citrine Wagtail *M. c. calcarata* was found at Chemolgan (43:23 N, 76:37 E), Almaty province (Valkenburg 2008). This is the first March record in Kazakhstan. Previously, birds were not recorded before late April (Wassink & Oreel 2007).

Himalayan Wagtail *Motacilla alboloides*

On 30 May 2007, a male Himalayan Wagtail was photographed at Kaskelen (43:12 N, 76:37 E), Almaty province (Hugues Dufourny in litt). This is the first record in Kazakhstan.

East Siberian Wagtail *Motacilla ocularis*

On 7-11 May 2007, at least five East Siberian Wagtails were found at Kolshengel, Taukum desert, Almaty province (Bird 2007, Hendriks 2007). Two previous records were known from Kazakhstan (Wassink & Oreel 2007).

Winter Wren *Troglodytes troglodytes*

On 3-6 October 2004, three Winter Wrens *T. t. troglodytes* were trapped at Dzhanibek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Nikita

116 Himalayan Wagtail / Himalayakwikstaart
Motacilla alboloides, male, Kaskelen, Almaty province, Kazakhstan, 30 May 2007 (Alain Baccaert)

Chernetsov in litt). This indicates that (autumn) migration also takes place considerably west of the Ural valley and that the species is not only a winter visitor (Wassink & Oreel 2007) but also a passage migrant.

Dunnock *Prunella modularis*

Between 28 September and 6 October 2004, a total of 17 Dunnocks was trapped at Dzhanibek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Nikita Chernetsov in litt). These are the first documented records west of the Ural valley.

Common Nightingale *Luscinia megarhynchos*

In June 2006, Common Nightingale proved to be a common breeder in the Uil (at Uil), Temir (48:29 N, 57:26 E) and Emba valleys (at Zhagabulak), Aqtöbe province (Kovshar et al 2007). These breeding occurrences are well west of the Mugodzhary mountains, formerly regarded as the north-westerly limit of the breeding range in Kazakhstan.

Pied Bush Chat *Saxicola caprata*

On 21 May 2007, a first-summer male Pied Bush Chat was found at Sorbulak lake, Almaty province (Hugues Dufourny in litt). This is the first record in Almaty province.

Redwing *Turdus iliacus*

On 22 December 2007, two Redwings were found c 3 km north of Chemolgan (43:23 N, 76:37 E), Almaty province (Valkenburg 2007). This is the first winter record in Almaty province.

Upcher's Warbler *Hippolais languida*

On 9 July 2007, an Upcher's Warbler was found at Karaoy (45:52 N, 74:48 E), Almaty province (M W Andersen 2007). This is the second record at this location (the previous one was on 24 May 2006), well east of

the nearest breeding area, the Assa valley (42:40 N, 71:00 E) in Zhambyl province (Wassink & Oreel 2007).

Blyth's Reed Warbler *Acrocephalus dumetorum*

On 13 June 2006, two Blyth's Reed Warblers were trapped at Pokrovka (49:20 N, 57:03 E) in the Temir valley, Aqtöbe province (Kovshar et al 2007). However, the authors' claim that they were breeding (what would be the first breeding record in Aqtöbe province) is without supporting evidence. Since the record falls within the spring migration period (which continues to mid-June; Wassink & Oreel 2007), we prefer to treat them as migrants.

Sykes's Warbler *Acrocephalus rama*

On 3 July 2005, a pair of Sykes's Warblers with juveniles was found and sound-recorded in Korgalzhyn nature reserve, Aqmola province (Lindholm & Aalto 2005). This is the first (breeding) record in Aqmola province.

Ménétries's Warbler *Sylvia mystacea*

On 8 July 2007, a male Ménétries's Warbler was found at Zhelturanga (45:04 N, 75:15 E), Almaty province (M W Andersen 2007). This is the second record in Almaty province.

Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus*

On 25 August (two) and 20 September 2004 (one), Yellow-browed Warblers were trapped at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, Kazakhstan province (Lindeman et al 2005; Nikita Chernetsov in litt). These are the first records in West Kazakhstan province.

Common Chiffchaff *Phylloscopus collybita*

Between late August and early October 2003-04 and in late May 2005, a total of 349 Common Chiffchaffs was trapped at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province. All belonged to the subspecies *P c abietinus* (Nikita Chernetsov in litt). Therefore, it seems safe to assume that Siberian Chiffchaff *P c tristis* does not migrate west through the Volga-Ural region, at least not in West Kazakhstan province.

Collared Flycatcher *Ficedula albicollis*

On 23 (one), 24 (one) and 28 August 2004 (two), first-winter Collared Flycatchers were trapped at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Lindeman et al 2005; Nikita Chernetsov in litt). These are the second to fifth records in Kazakhstan; all five records are from West Kazakhstan province.

Long-tailed Bushtit *Aegithalos caudatus*

On 14 June 2001, a pair of White-headed Long-tailed Bushtits *A c caudatus* with juveniles was found at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Lindeman et al 2005). This is the first breeding record west of the Ural valley in West Kazakhstan province.

European Blue Tit *Cyanistes caeruleus*

Between late August and early October 2004, a total of

759 European Blue Tits *C c caeruleus* was trapped at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Nikita Chernetsov in litt). Although the species also breeds in the Volga-Ural semi-desert in West Kazakhstan province south to Urda (48:46 N, 47:26 E) (Lindeman et al 2005, Wassink & Oreel 2007), a significant proportion of the trapped birds is assumed to refer to passage migrants. This indicates that the species is not only a resident (Wassink & Oreel 2007) but also a passage migrant and winter visitor.

On 15 June 2006, eight European Blue Tits (adults feeding juveniles) were found at Zhagabulak in the Emba valley, Aqtöbe province. This is the first breeding record in Aqtöbe province.

Great Tit *Parus major*

From 1998, Great Tit has been found breeding at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Lindeman et al 2005). This is the first documented breeding record west of the Ural valley.

Between late August and early October 2004, a total of 212 Great Tits was trapped at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Nikita Chernetsov in litt). Although the species also breeds in the Volga-Ural semi-desert in West Kazakhstan province (Lindeman et al 2005), a significant proportion of the trapped birds is assumed to refer to passage migrants. This indicates that the species is not only a resident (Wassink & Oreel 2007) but also a passage migrant and winter visitor.

Coal Tit *Periparus ater*

On 29 September 2004, three Coal Tits *P a ater* were trapped at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Nikita Chernetsov in litt). This is the first record west of the Ural valley, indicating that the species is not only a resident and winter visitor (Wassink & Oreel 2007) but also a passage migrant.

Willow Tit *Poecile montanus*

Between early September and early October 2004 and in mid-May 2005, 19 and four Willow Tits, respectively, were trapped at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Nikita Chernetsov in litt). Since the nearest breeding areas are situated in the eastern half of Kazakhstan, these records must refer to passage migrants. These are the first records west of the Ural valley, indicating that the species is not only a resident and winter visitor (Wassink & Oreel 2007) but also a passage migrant.

Eurasian Treecreeper *Certhia familiaris*

On 27 September 2004, a Eurasian Treecreeper *C f familiaris* was trapped at Dzhanbybek in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Nikita Chernetsov in litt). This is the first record west of the Ural valley, and indicates that the species is not only a winter visitor (Wassink & Oreel 2007) but also a passage migrant.

Eurasian Golden Oriole *Oriolus oriolus*

Eurasian Golden Oriole *O o oriolus* breeds at Dzhanbybek

in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province (Lindeman et al 2005). This is the first evidence of breeding west of the Ural valley in West Kazakhstan province.

Turkestan Shrike *Lanius phoenicuroides*

On 20 June 2006, a male Turkestan Shrike feeding two juveniles was observed in the northern Taysogan semi-desert, and, on 21 June 2006, a pair was found in the Uil valley (at Miyaly) (48:53 N, 53:47 E). The males involved belonged to the 'karelini type' (Kovshar et al 2007). These records, both in north-eastern Atyrau province, indicate a considerable north-westerly extension of the breeding range (c 220 km north-east of the middle Emba valley, previously regarded as the most north-easterly limit of the breeding range; Wassink & Oreel 2007).

Long-tailed Shrike *Lanius schach*

On 4 April 2004, a Long-tailed Shrike was photographed at Almaty (43:15 N, 76:57 E), Almaty province (Isabekov 2004). This is an exceptionally early date since spring birds usually start returning from late April (Wassink & Oreel 2007).

Steppe Grey Shrike *Lanius pallidirostris*

On 11 June 2007, a Steppe Grey Shrike was found at Korgalzhyn nature reserve, Aqmola province (Kenefick 2007). This is the first record in Aqmola province.

Eurasian Jay *Garrulus glandarius*

From late March to mid-April and from late September to October, Eurasian Jay is common in the Volga-Ural semi-desert, West Kazakhstan province; it was not recorded in winter (Lindeman et al 2005). Eurasian Jay was not known to occur west of the Ural valley. This also indicates that the species is not only a resident and visitor (Wassink & Oreel 2007) but also a passage migrant.

Pander's Ground Jay *Podoces panderi*

The subspecies *P. p. ilensis* is becoming increasingly rare. One of the few areas where this subspecies (the only endemic bird taxon of Kazakhstan) has been found recently is situated north of Karaoy, Almaty province, where, on 10 July 2007, two juveniles were observed (M W Andersen 2007).

Northern Raven *Corvus corax*

On 7 October 2007, a Northern Raven was found in the Ural valley, c 30 km west of Chapaevo (50:20 N, 51:17 E), West Kazakhstan province (Bidashko & Kolbintsev in prep). This is the first record in West Kazakhstan province.

Desert Finch *Rhodospiza obsoleta*

From 2002, Desert Finch has been found breeding at Tengiz, Atyrau province (Peterson 2008). These are the first (breeding) records in Atyrau province.

Removed species and rejected records

Shikra *Accipiter badius*

On 14 June 2006, an adult female Shikra was reported at Zhagabulak in the Emba valley, Aqtöbe province (Kovshar et al 2007). This would be the first record in Aqtöbe province. However, the description contradicts the identification on several points and there is no photographic evidence supporting the identification.

Hooded Crane *Grus monacha*

On 7 June 1885, a Hooded Crane was reportedly shot at Atyrau (47:07 N, 51:53 E), Atyrau province (Wassink & Oreel 2007). However, its skin could not be traced in collections (Kovshar & Kuzmina 1984; Roman Kashkarov in litt, Vladimir Loskot in litt, Yaroslav Red'kin in litt), and there is no written or photographic evidence supporting the identification. Consequently, Hooded Crane has been removed from our systematic list of the birds of Kazakhstan (Wassink & Oreel 2007).

An (undocumented) report of Hooded Crane at the Kurchum delta (48:26 N, 83:53 E), Zaysan region, East Kazakhstan province (Gavrilov & Gavrilov 2005), had already been rejected (Wassink & Oreel 2007).

White-naped Crane *Grus vipio*

In late April 1909, a White-naped Crane was reportedly shot from a group of five at Qyzylorda (44:51 N, 65:31 E), Qyzylorda province, and, on 23 October 1913, a bird was reportedly shot at Kamyshlybash lake (46:11 N, 61:56 E), Qyzylorda province (Wassink & Oreel 2007). However, their skins could not be traced in collections (Kovshar & Kuzmina 1984; Roman Kashkarov in litt, Vladimir Loskot in litt, Yaroslav Red'kin in litt), and there is no written or photographic evidence supporting the identifications. Consequently, White-naped Crane has been removed from our systematic list of the birds of Kazakhstan (Wassink & Oreel 2007).

Variable Wheatear *Oenanthe picata*

On 13 July 2007, two Variable Wheatears *O. p. capistrata* were reported in the Sharyn canyon (43:37 N, 79:18 E), Almaty province (M W Andersen 2007) (what would be the first record in Almaty province). The nearest breeding area is situated c 850 km away at Darbaza (41:34 N, 69:05 E), South Kazakhstan province (Wassink & Oreel 2007). There are no descriptions or photographs supporting the identification.

Hume's Leaf Warbler *Phylloscopus humei*

On 9 July 2007, 30 Hume's Leaf Warblers were reported between Zhelturanga and Karaoy, Almaty province (M W Andersen 2007). However, this report falls well outside the migration periods. In summer, the species is expected to occur in the higher mountains in southern and eastern Kazakhstan (Wassink & Oreel 2007), rather than in a (semi-)desert environment.

Plea for assistance

There remain enormous gaps in our knowledge of the birds of Kazakhstan. We would, therefore, be most grate-

ful to receive records and other relevant data for future publications and to improve and update any second edition of *The birds of Kazakhstan* (Wassink & Orel 2007). All correspondence should be sent to: Arend Wassink, Postweg 64, 1795 JR De Cocksdorp, Netherlands (arendwassink@texel.com).

Acknowledgements

We are grateful to Nikita Chernetsov (Zoological Institute, Russian Academy of Science, Rybachy, Russia) for sending the trapping results at Dzhanibek and a copy of Lindeman et al (2005); Michael Westerbjerg Andersen, Vaughan Ashby, Colin Bradshaw, Peter Clement, Lieven De Schampelaere, Hugues Dufourmy, Henk Hendriks, Vladimir Kolbintsev, Cliff Peterson and Machiel Valkenburg for sending us (additional information on) their records or trip reports; Roman Kashkarov (Institute of Zoology, Tashkent, Uzbekistan), Vladimir Loskot (Department of Ornithology, Zoological Institute, Russian Academy of Science, Saint Petersburg, Russia) and Yaroslav Red'kin (Zoological Museum, Moscow State University, Moscow, Russia) for their efforts to trace the skins of Hooded Crane and White-naped Crane allegedly collected in Kazakhstan; Dick Forsman for informing us about the results of his recent research into hybridization between Black Kite and Black-eared Kite; and Aurélien Audevard, Alain Baccaert and Rob Bouwman for allowing us to use their photographs.

Samenvatting

VOGELS VAN KAZACHSTAN: NIEUWE EN INTERESSANTE GEGEVENS In dit artikel wordt een overzicht gegeven van interessante vogelwaarnemingen die aanvullingen of correcties vormen op de informatie in Wassink & Orel (2007). Ook wordt een aantal waarnemingen vermeld waarvan de documentatie volgens de auteurs onvoldoende is zekergesteld. Het overzicht bevat één nieuwe soort voor Kazachstan, Himalayakwikstaart *Motacilla albaoides*. Twee soorten zijn door de auteurs van de nationale lijst afgevoerd vanwege het feit dat de documentatie niet (meer) te traceren is, Monnikskraanvogel *Grus monacha* en Witnekraanvogel *G vipio*.

References

Andersen, B 2007. Kazakhstan birding trip report 2007.
Andersen, M W 2007. Kazakhstan and Kyrgyzstan. Miksture trip report 2007.
Balmer, D & Betton, K 2007. Around the region. Sandgrouse 29: 122-128.
Berezovikov, N N & Levin, A S 2007. [Data on the ornithofauna of the Manrak mountains. Part 1. Non-passeriformes.] Selevinia 2006: 55-62. [In Russian.]
Bidashko, F G & Kolbintsev, V G in prep. [Results of an ornithological expedition in West Kazakhstan province.] [In Russian.]
Bird, S 2007. Kazakhstan. Birdseekers trip report. Website: www.eurobirding.com.
BirdLife International 2007a. Central part of the Mugodzhary

mountains. BirdLife IBA Factsheet. Website: www.birdlife.org.
BirdLife International 2007b. News. Largest flock for 100 years: Sociable Lapwing lives up to its name. Website: www.birdlife.org.
Clement, P 2001. Kazakhstan. Naturetrek trip report.
De Schampelaere, L 2007. Kazakhstan birding trip report.
Dolgushin, I A 1962. [Birds of Kazakhstan. Volume 2.] Almaty. [In Russian.]
Gavrilov, E I & Gavrilov, A E 2005. The birds of Kazakhstan. Abridged version. Tethys Ornithological Research 2: 3-222.
Hendriks, H 2007. Kazakhstan birding trip report. Website: www.eurobirding.com.
Isabekov, A 2004. Long-tailed Shrike. Website: www.birds.kz.
Isabekov, A 2005. Common Goldeneye. Website: www.birds.kz.
Isabekov, A 2006. Eastern Imperial Eagle. Black Woodpecker. Website: www.birds.kz.
Isabekov, A 2008. Eastern Imperial Eagle. Website: www.birds.kz.
Ismail Uulu, M 2007. [Records of some rare birds in Karatau nature reserve.] Selevinia 2006: 218. [In Russian.]
Karyakin, I V, Kovalenko, A V & Novikova, L M 2006. New records of the Levant Sparrowhawk in western Kazakhstan. Raptors Conservation 6: 69-70.
Kenefick, M 2007. Kazakhstan. Birdfinders trip report. Website: www.eurobirding.com.
Kolbintsev, V G 2004. [On the wintering of some bird species in southern Kazakhstan.] Selevinia 2003: 220. [In Russian.]
Kovshar, A F, Davygora, A V & Karpov F F 2007. [Ornithological observations between the Ural and Emba rivers (Temir, Emba, Sagiz, Uil and Khobda rivers) in June 2006.] [In Russian.]
Kovshar, A F & Kuzmina, M A 1984. [Catalogue of the ornithological collection of the Institute of Zoology of Kazakhstan.] Almaty. [In Russian.]
Lindeman, G V, Abaturov, B D, Bykov, A V & Lopushkov, V A 2005. [Demographic development of vertebrate animals of the Trans-Volga semi-desert.] Moscow. [In Russian.]
Lindholm, A & Aalto, T 2005. The calls of Sykes's and Booted Warblers. Birding World 18: 395-396.
Peterson, C 2008. List of birds of Tengiz, Zhylyoi region, Atyrau province, Kazakhstan.
Saraev, F A, Troschenko, B V & Shiryayev, A F 2007. [On the distribution and population of *Chlamydotis undulata* in the Atyrau region.] Selevinia 2006: 203-205. [In Russian.]
Scherbakov, B V 2007. [Phenological observation on birds at Öskemen.] Selevinia 2006: 223-224. [In Russian.]
Sheldon, R D, Grishina, K V, Kamp, J, Khrokov, V V, Knight, A & Koshkin, M A 2006. Revising the breeding population estimate and distribution of the critically endangered Sociable Lapwing *Vanellus gregarius*. Website: www.birdlife.org.
Sklyarenko, S 2007. Radio Liberty-Radio Free Europe. Website: www.birdlife.org.
Triplett, P, Overdijk, O, Smart, M, Nagy, S, Schneider-Jacoby, M, Karauz Er, E S & Pigniczki, C 2008. Eurasian Spoonbill *Platalea leucorodia*. AEWA international single species action plan.
Valkenburg, M 2007, 2008. Day excursions. Website: www.kazakhstan-birding.com.
Veen, J, Yurlov, A K, Delany, S N, Miantiev, A I, Selivanova, M A & Boere, G C 2005. An atlas of movements of southwest Siberian waterbirds. Wageningen.
Wassink, A & Orel, G J 2007. The birds of Kazakhstan. De Cocksdorp.

Arend Wassink, Postweg 64, 1795 JR De Cocksdorp, Netherlands (arendwassink@texel.com)
Gerald J Orel, Deurganck 15, 1902 AN Castricum, Netherlands (gerald.orel@planet.nl)

Spur-winged Geese at Banc d'Arguin, Mauritania, in December 2004

Spur-winged Goose *Plectropterus gambensis* is currently included in most versions of the Western Palearctic list (eg, Snow & Perrins 1998) on the basis of a single record, a bird, probably immature, which stayed in southern Morocco from 12 March to 12 December 1984. This record has been published by Bouwman (1985), although this involved only part of the sightings (from 8 to 10 June 1984) of this bird. It was first found at the Souss estuary on 12 and 23 March 1984 (see photographs at www.netfugl.dk/pictures.php?id=listpictures&species_id=116) and then seen at the Massa estuary on several occasions between 23 April and 12 December 1984 (Thévenot et al 2003). This record has been accepted by Thévenot et al (2003) as an accidental visitor and later by the Moroccan rarities committee and placed into Category A of the Moroccan list (Bergier & Thévenot 2006).

The only other published records in the Western Palearctic (WP) originate from Egypt but their status is unclear as the species is frequently kept in Egypt as poultry bird (Goodman & Meininger 1989). Several records before 1919 are thus generally considered as referring to feral birds (see Goodman & Meininger 1989,

Snow & Perrins 1998). The origin of one or more single birds seen on four occasions at Abu Simbel in March 1962 is also considered doubtful, and the species has not been accepted by Goodman & Meininger (1989) for the Egyptian list. Consequently, the Moroccan record is currently the only accepted record for the WP.

The species has an Afrotropical distribution, being mainly resident in most of sub-Saharan Africa. Despite its mainly resident habits, it is said to be subject to marked seasonal movements, sometimes 100s of kilometres (Urban et al 1986). On the southern edges of the Sahara, large influxes occur in winter, in January in the Senegal delta and from February to May in Lake Chad (Urban et al 1986, Lamarche 1988). In Mauritania, the species is also regular in the wetlands of the Sahel zone, sometimes in large numbers (Lamarche 1988).

On 11 December 2004, Bernard Spaans discovered a flock of 14 Spur-winged Geese at Banc d'Arguin, Mauritania, resting on a sand bank in company of waders, Eurasian Spoonbills *Platalea leucorodia*, Great White Pelicans *Pelecanus onocrotalus* and Reed Cormorants *Phalacrocorax africanus*. The exact location is called Ebel Kheainzaya, situated c 3 km north-north-west of the village of Iwik (19°54'15" N, 16°18'35" W). This sand bank is also used by many waders as a high tide roost and these birds feed on the surrounding intertidal mudflats during low tide. These flats are partly covered with

117 Spur-winged Geese / Spoorwiekganzen *Plectropterus gambensis* (front), with Great White Pelicans / Roze Pelikanen *Pelecanus onocrotalus*, Eurasian Spoonbills / Lepelaars *Platalea leucorodia*, Reed Cormorants / Afrikaanse Dergaalscholvers *Phalacrocorax africanus*, Western Reef Egrets / Westelijke Rifeigters *Egretta gularis* and Grey Heron / Blauwe Reiger *Ardea cinerea*, Ebel Kheainzaya, Banc d'Arguin, Mauritania, 12 December 2004 (Jan van de Kam)

118 Spur-winged Geese / Spoorwiekganzen *Plectropterus gambensis*, with Mauritanian Heron / Mauritaanse Blauwe Reiger *Ardea cinerea monicae*, Ebel Kheaznaya, Banc d'Arguin, Mauritania, 12 December 2004 (Jan van de Kam)

sea-grass *Zostera noltii*. On 12 December, the Spur-winged Geese were still present and Jan van de Kam took some photographs of the flock from a hide. On 14 December during a high tide waterbird count in the area, still nine Spur-winged Geese were seen. After that, the geese were not observed any more and the observers left the area on 17 December. Since the geese were observed there during high tide, they were mainly resting. Because the significance of this observation was not realized immediately, no description of the birds was taken in the field. However, the accompanying photograph leaves no doubt as to the identity of the birds, on basis of size (between Reed Cormorant and Eurasian Spoonbill), mainly black plumage with white belly, undertail-coverts and central band on the neck, pale 'face' with dark eye-patch and bare skin on forehead, and pinkish legs and bill. The large amount of white on the underparts indicates the nominate subspecies *P. g. gambensis* and excludes the much darker subspecies *P. g. niger* (Madge & Burn 1988).

This record of a substantial group in a remote area of a thinly populated country not far from the normal range of the species confirms the vagrancy potential of Spur-

winged Goose, and further establishes the presence of the species on the Western Palearctic list. This record was already briefly mentioned by Isenmann (2007: 'one sighting of 14 individuals in December 2004, B Spaans').

References

- Bergier, P & Thévenot, M 2006. Liste des oiseaux du Maroc. Mise à jour juin 2006 (rév. 2.0). Go-South Bulletin 3: 51-83. Website: www.go-south.org.
- Bouwman, R G 1985. Spur-winged Goose in Morocco in June 1984. Dutch Birding 7: 21-22.
- Goodman, S M & Meininger, P L (editors) 1989. The birds of Egypt. Oxford.
- Isenmann, P 2007. The birds of the Banc d'Arguin. Montpellier.
- Lamarche, B 1988. Liste commentée des oiseaux de Mauritanie. Nouackchott.
- Madge, S & Burn, H 1988. Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world. London.
- Snow, D W & Perrins, C M (editors) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
- Thévenot, M, Vernon, R & Bergier, P 2003. The birds of Morocco. An annotated checklist. BOU Checklist 20. Tring.
- Urban, E K, Fry, C H & Keith, S (editors) 1986. The birds of Africa 2. London.

Pierre-André Crochet, UMR 5175 CEFE-CNRS, 1919 route de Mende, 34290 Montpellier cedex 5, France
(pierre-andre.crochet@cefe.cnrs.fr)

Bernard Spaans, Department of Marine Ecology, Royal Netherlands Institute for Sea Research (NIOZ),
Postbus 59, 1790 AB Den Burg, Netherlands (spaans@nioz.nl)

Western Palearctic list update: deletion of Cape Gannet

The status of Cape Gannet *Morus capensis* in Western Palearctic waters is surrounded with considerable uncertainties. There have been several claims but only one has been formally accepted by a national rarities committee. The first putative record concerns a specimen said to have been taken on Bass Rock, Scotland, in May 1831. Identification of this bird is not disputed but its origin remains doubtful (see Garner 2007) and the report was consequently not accepted on the British list by the British Ornithologists' Union Records Committee (BOURC 2005).

Between 1985 and 1990, a series of 10 observations was made along the Mediterranean coast of Spain between Málaga and Arenys de Mar (just north of Barcelona). All records were of single adults and may conceivably relate to just one individual moving up and down the coast, or two individuals, since there are four reports from Málaga Bay and four from the north-eastern coast of Spain between Tarragona and Arenys de Mar, with only two reports in between (Paterson & Riddiford 1990). From this series of reports, only the first one (30 km east of Tarragona, 28 January 1985) has been accepted by the Spanish rarities committee, albeit as Cape/Australasian Gannet *Morus capensis/serrator* only and treated as a record of unknown origin (de Juana et al 2002).

The presence of Cape Gannet on the Western Palearctic list thus currently rests on the report of a juvenile allegedly recovered at sea off Western Sahara in 1966 (Snow & Perrins 1998). This record had been retained by Thévenot et al (2003) and later by the Moroccan rarities committee and placed into category A of the Moroccan list (Bergier & Thévenot 2006).

The Western Sahara record

As part of a revision of extremely rare bird occurrences in the Western Palearctic, we tried to track down the original information relating to the Western Sahara record. The record was originally published in Crawford et al (1983): it concerns a juvenile ringed as pullus on 9 April 1966 in Lamberts' Bay, South Africa, and said to have been recovered on 30 May 1966 at 21:40 N, 13:55 W off Western Sahara. As no further details were provided in this publication, we contacted the South African ringing centre (SAFRING) to obtain the full information available on this record.

There is in fact very little information available on this recovery, which was transmitted by the Moscow Ringing Centre. Thanks to Dieter Oschadleus (SAFRING co-ordinator at University of Cape Town), we could examine a scan of the form which was sent from Moscow. The only details are as follows: ring number Zoo Pretoria 546-14323; recovery date 30 May 1966; recovery locality 21:40 N, 13:55 E.

Over the original longitude co-ordinates, someone had hand-written '17°00, Western Sahara'. The reason for this is obvious: the original co-ordinates fall in the middle of the Sahara in northern Chad, quite an unlikely

place for a Cape Gannet (or any kind of gannet...). Obviously, someone in South Africa had spotted the mistake in the co-ordinates and corrected it. But on what basis?

Neither Dieter Oschadleus nor his predecessor Terry Oatley knew more on this matter. The latter informed us that at the time of the recovery, the records of South African rings were handled by various volunteers and that the records from that period are incomplete. Further enquiries with the Bird Ringing Centre in Moscow did not provide much additional information, as they were unable to locate the recovery anywhere. We are thus left with the details on the reporting form to understand what happened.

Firstly, how could information on a ringed Cape Gannet end up in Moscow? Apparently, the large fleet of Soviet trawlers which exploited marine resources along the west coast of Africa at the time (see for example <http://usinfo.state.gov/journals/ites/0103/ijee/nichols.htm>, www.mpl.ird.fr/suds-en-ligne/ecosys/ang_ecosys/pdf/upwelling.pdf, www.fao.org/DOCREP/003/Q6208F/Q6208F07.htm) occasionally caught Cape Gannets: there are several recoveries of Cape Gannets along the south-western coast of Africa in the Bird Ringing Centre Moscow (Irina Kharitonova, Bird Ringing Centre Moscow, pers comm) and a ringed Cape Gannet leg was even found in a refuse dump in Murmansk: presumably the bird was caught on a trawler and the leg later discarded (Oschadleus & Brooks 2006).

Secondly, where was this bird recovered? Obviously, the co-ordinates received in South Africa are wrong, and no other information was apparently available to SAFRING (Dieter Oschadleus & Terry Oatley pers comm). The person who received the recovery form and treated it obviously considered that the latitude was right but that there was a mistake in the longitude. He thus filled in the co-ordinates of the Western African coast at the same latitude as the original co-ordinates (the modified co-ordinates fall 2 km off the coast of southern Western Sahara just north of the Mauritanian border).

There is, however, another interpretation of the original mistake and one that is much more parsimonious: instead of supposing a mistake on several digits numbers, it supposes the classical confusion between northern (N) and southern (S) latitude or western (W) and eastern (E) longitude. Using either W or E longitude does not help much: both localities fall in the Sahara, either in Western Sahara or northern Chad, respectively. However, substituting N by S in the original latitude co-ordinates places the recovery 2 km off the coast of Namibia, where Cape Gannet is very common! It seems thus most likely that the recovery co-ordinates were in fact 21:40 S, 13:55 E, along the Namibian coast. This is supported by the fact that there are many recoveries of Cape Gannet made by Soviet trawlers in the same area in the Bird Ringing Centre Moscow (Irina Kharitonova pers comm). This interpretation is also favoured by Terry Oatley who commented as follows: 'It is far more likely that the Russian Ringing Centre mislabelled the latitudinal co-ordinates N out of force of habit (since the vast

majority of recoveries processed by them are from the northern hemisphere, and the same error was finding its way into the Euring data bank when I visited it in 1994). If the co-ordinates are seen as 21:40 S, 13:55 E, the locality is just off the Namibian coast in the lucrative fishing grounds of the Benguella upwelling where the Russian fleet regularly operates, and where 20% of gannet ring recoveries in the period 1951-1969 were made. In summary, it is more likely that the latitudinal co-ordinates were incorrectly labelled N than that a Cape Gannet was recovered off Western Sahara.'

In conclusion, the alleged Western Sahara recovery of a Cape Gannet is most probably based on a mistake in the co-ordinates of the recovery on the reporting sheet and a further confusion in the interpretation of the original mistake. Even if our interpretation of the recovery locality cannot be proven, it is by far the most likely. It is thus obvious that this record should be discarded as the single record of Cape Gannet in the Western Palearctic. With no other record currently accepted, the species must be deleted from the Western Palearctic list. On 7 January 2008, the Moroccan rarities committee confirmed this and the record has been deleted from the Moroccan list (Jacques Franchimont in litt).

We thank David Grémillet (CNRS, Montpellier), Irina Kharitonova (Bird Ringing Centre Moscow), Terry Oatley

and Dieter Oschadleus (University of Cape Town) and Margaret Sandwith (Percy FitzPatrick Institute of African Ornithology, Cape Town) for their help in accessing the original data related to this record.

References

- Bergier, P & Thévenot, M 2006. Liste des oiseaux du Maroc. Mise à jour juin 2006 (rév. 2.0). Go-South Bulletin 3: 51-83. Website: www.go-south.org.
British Ornithologists' Union Records Committee 2005. British Ornithologists' Union Records Committee: 31st Report (October 2004). Ibis 147: 246-250.
Crawford, R J M, Shelton, P A, Cooper, J & Brooke, R K 1983. Distribution, population size and conservation of the Cape Gannet *Morus capensis*. S Afr Journ mar Sci 1: 153-174.
Garner, M 2007. Identification of Cape Gannet. Website: www.birdguides.com/webzine/article.asp?a=1073
de Juana, E & Comité de Rarezas de la SEO 2002. Observaciones de aves raras en España, año 2000. Ardeola 49: 141-171.
Oschadleus, H D & Brooks, M 2006. Cape Gannet *Morus capensis* movements in Africa. In: Boere, G C, Galbraith, C A & Stroud, D A (editors), Waterbirds around the world, Edinburgh, pp 777-778.
Paterson, A M & Riddiford, N J 1990. Does the Cape Gannet enter European waters? Br Birds 83: 519-526.
Snow, D W & Perrins, C M (editors) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
Thévenot, M, Vernon, R & Bergier, P 2003. The birds of Morocco. An annotated checklist. BOU Checklist 20. Tring.

Pierre-André Crochet, UMR 5175 CEFÉ-CNRS, 1919 route de Mende, 34290 Montpellier cedex 5, France
(pierre-andre.crochet@cefe.cnrs.fr)

Marcel Haas, Kapellaan 52, 1851 PE Heiloo, Netherlands (m.haas@wpbirds.com)

Varia

Nepal Wren-Babbler

Four cryptically-plumaged, terrestrial babbler species with ultra-short tails, stout bills and strong legs comprise the genus *Pnoepyga*. All four are restricted to the Oriental region. Pygmy Wren-Babbler *P pusilla* has an extensive range and is found in continental Asia from the Himalayas of western Nepal to the Pacific coast with scattered outposts in Indochina and the Malay Peninsula and in Indonesia from Sumatra eastwards to Timor. Scaly-breasted Wren-Babbler *P albiventer* has a more restricted range in the Himalayas from Dhaulagiri, Himachal Pradesh, India, eastwards with outposts in Mount Victoria, Myanmar, and in northern Vietnam. Taiwan Wren-Babbler *P formosana* is restricted to Taiwan. The latter taxon has proved troublesome to attribute and has previously been included in either *pusilla* or *albiventer* but is now considered a separate species (Collar 2006, del Hoyo et al 2007).

In 1991, Siegfried Eck and Jochen Martens described Nepal Wren-Babbler *P immaculata* as a new species restricted as a breeder to the Himalayas from west-central to eastern Nepal, wintering in the lowlands (Martens & Eck 1991). Subsequently, Nepal Wren-Babbler has been

located in the winter at a small number of other sites (eg, Pulchowki, Nepal, and across the Nepali border in Uttar Pradesh, India; Robson 1999). As with other *Pnoepyga* species, Nepal Wren-Babbler occurs in a white and a fulvous morph. Although Martens & Eck note that 'ecological data for *immaculata* are very sparse' and that the 'exact range of *immaculata* is so far known only in outline' they believed the 'survival of this species, at least in Nepal, must be regarded as critical'. Furthermore, they believed this situation to be exacerbated by the loss of forest vegetation. Subsequent observations have suggested that within its range it is 'locally fairly common' (Grimmett et al 1998). At present the species is classified as 'Least Concern' (BirdLife International 2007).

Our observations during April 2007 suggest that, although essentially a forest bird, Nepal Wren-Babbler is as likely to occur in degraded forest habitats as more pristine ones. For instance, we recorded it at the forest edge in secondary and successional growth as well as areas intensively used by humans. The first individual was located at the small settlement of Chongong (Lama Hotel or Lama Lodge, 2470 m above sea level) late in the evening of 7 April in scrub at the trail edge within 10 m of the nearest habitation. At dawn on 8 April,

119-123 Nepal Wren Babbler / Nepalese Sluipptimalia *Phoenopygia immaculata*, Chongong, Nepal, 8 April 2007
(Phil Chantler)

others could be heard from our hotel. These were seen amongst large boulders interspersed with scrubby, yet open Alder *Alnus* growth (spindly saplings and mature trees with lower branches removed for fire-wood) on the banks of the Langtang Khola river. This area lies immediately behind the hotel and acts as a toilet and dumping ground for refuse. There was much human excrement, general food waste and food packaging as well as a porcupine *Hystrix* lair which was discovered among the bigger rocks. One Nepal Wren-Babbler was heard and seen on the other side of the settlement at the foot of the steeply wooded slope amongst fallen trees and undergrowth. In all, five birds were seen here and at least eight heard. It was apparent that birds became more difficult to observe once the sun rose high enough to reach the valley bottoms. However, the song was noted throughout the day.

Elsewhere below this elevation, Nepal Wren-Babbler was seen and heard frequently in many overgrown gullies near to the trail along the valley of the Langtang Khola between Lama Hotel and Dhunche (1966 m above sea level) in the Trisuliganga river valley and 11 were heard between Lama Hotel and Landslide Hotel during the remainder of 8 April, with two present around the latter. On 9 April, six were heard downstream from Landslide along the Langtang Khola as far as the junction to Syabru, with a further bird present along a stream again close to the settlement at the edge of secondary forest. On 12 April, two birds were heard calling from

streams in forest between Syabru and Dhunche. Finally, on 13 April just prior to boarding a jeep to Kathmandu, we saw two birds together calling immediately above the trail a few metres from the track c 3 km down from Dhunche (c 1900 m above sea level). This area was heavily goat browsed with a resultant very open understorey. We were unable to check for it below this point as we were travelling by vehicle.

Despite concerns that loss of forest vegetation has endangered this species within Nepal, we found evidence suggesting that it is making use of environments altered by anthropogenic activity.

Many thanks to Carol Inskipp for sending us copies of Martens & Eck (1991), for commenting on an early draft of this note and for sharing some of her immense knowledge with us through correspondence.

References

- BirdLife International 2007. Species factsheet: *Pnoepyga immaculata*. Website: www.birdlife.org.
 Collar, N J 2006. A partial revision of the Asian babblers (Timaliidae). Forktail 22: 85-112.
 Grimmett, R, Inskipp, C & Inskipp, T 1998. Birds of the Indian subcontinent. London.
 del Hoyo, J, Elliott, A & Christie, D A (editors) 2007. Handbook of the birds of the world 12. Barcelona.
 Martens, J & Eck, S 1991. Nepal Wren-Babbler *Pnoepyga immaculata* n. sp. Eine bodenbewohnende Timalie aus dem Nepal – Himalaya. J Ornithol 132: 179-198.
 Robson, C 1999. Nepal Wren-Babbler *Pnoepyga immaculata* no more a Nepal endemic. Danphe 8 (1): 1.

Phil Chantler, Greyfriars, 16 Eythorne Road, Shepherdswell, Kent CT15 7PB, UK (PGCBioEd@aol.com)
 Phil Rye, 59 Argyle Road, Sheffield S8 9HC, UK (phil_rye@hotmail.com)

30 jaar Dutch Birding

30 jaar Dutch Birding, deel 2: 1984-88

In de eerste vijf jaar had de Dutch Birding Association (DBA) een duidelijke eigen plek veroverd in de vogelwereld. De volgende vijf jaren kenmerkten zich door consolidatie en uitbouw van deze positie. In Dutch Birding 11: 54-56, 1989, gaf Arnoud van den Berg een kort overzichtje met tabellen over de eerste 10 jaar van de DBA. Hoewel het in het stukje niet specifiek werd genoemd, valt in de tabellen van de medewerkers van Dutch Birding en de bestuursleden van de DBA op dat er zich in de jaren 1982-1985 vrij geruisloos een generatiewisseling heeft voorgedaan. In het bestuur werden medewerkers van het eerste uur en vlak daarna als Han Blankert, Janjaap Brinkman, Paul de Heer, Kees Klaver, Gerald Oreel en Gerard Steinhaus opgevolgd door Ron van den Enden, Kees Hazevoet, Peter de Knijff en Kees Tiemstra. In de redactie was er met ingang van jaargang 6 een nog duidelijker gemarkeerde wissel – Han Blankert en Paul de Heer stopten omstreeks deze periode met redactiewerk, vanaf 1984 nam Kees Hazevoet het over van Gerald Oreel als eindredacteur en Andreas Helbig

(tot 1986), Dirk Moerbeek, Rombout de Wijs en Hans Schekkerman (vanaf 1986) traden toe tot de redactie. De stabiele factor werd gevormd door Arnoud van den Berg, Edward van IJzendoorn en René Pop.

Het meest markant is de lijst van de leden van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA): zat er begin 1980 slechts één persoon in de commissie met een duidelijke DBA-signatuur, in 1988 was dit beeld volledig omgedraaid met maar één niet-DBA'er. Op zich was het natuurlijk niet verrassend dat de commissieleden bij voorkeur werden gerekruteerd uit de geledingen van de DBA maar deze lijst laat wel heel duidelijk de kentering zien die zich in deze jaren voltrok. Het was dan ook een logische stap dat deze situatie werd geformaliseerd. In Dutch Birding 9: 141-142, 1987, werd aangekondigd dat vanaf dat moment de CDNA een gezamenlijke commissie was van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en DBA.

Dutch Birding nam in de jaren 1984-88 gestaag in omvang toe en ook het aantal foto's steeg verder (tabel 1). De meest opvallende ontwikkeling was dat in jaargang 8 voor het eerst kleurenfoto's werden afgedrukt.

124 Steppearend / Steppe Eagle *Aquila nipalensis*, tweede-winter, Someren, Noord-Brabant, 17 januari 1984
(René Pop)

125 Vale Lijster / Eyebrowed Thrush *Turdus obscurus*, eerste-winter mannetje, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 4 oktober 1988 (Arnoud B van den Berg)

Het eerste kleurkatern werd gevierd met foto's van een aantal topsoorten uit de voorgaande jaren – in de begeleidende tekst werd de naam van de sponsor en drukker (Albédon Klop) uit enthousiasme zowat in elke zin genoemd. Het tweede kleurkatern nog in dezelfde jaargang was een door Kees Hazevoet geschreven Varia met foto's van René Pop over vogels van de Kaapverdische Eilanden.

In elke jaargang verschenen artikelen van internationale topauteurs zoals Killian Mullarney en vooral Hadoram Shirihai. Van laatstgenoemde verscheen onder meer: 'Siberian Water Pipits in Israel' (Dutch Birding 9: 8-12, 1987), 'Shearwaters and other tubenoses at Eilat' (9: 152-157, 1987) en 'Pintail Snipe in Israel in November 1984 and its identification' (10: 1-11, 1988). Gedenkwaardig is het artikel 'Identification of Slender-billed Curlew and its occurrence in Morocco in winter of 1987/88' (10: 45-53, 1988) van Arnoud van den Berg waarin de laatste drie in Marokko overwinterende Dunbekwulpen *Numenius tenuirostris* werden gedocumenteerd – een soort waarvan we inmiddels moeten aannemen dat hij is uitgestorven. Talloze vogelaars trokken daarna naar Marokko om de drie exemplaren met eigen ogen te aanschouwen.

De invloed van Kees Hazevoet bleek met name uit een toenemende aandacht voor geluiden en sonagrammen. Taxonomisch was er aandacht voor Humes Bladkoning *Phylloscopus humei*. Volgend op mededelingen met sonagram van Peter Nuyten en Gerard Steinhaus over Nederlandse gevallen in Dutch Birding 6: 19-21, 1984, opende Tom van der Have in zijn artikel 'Subspecific identity of two Yellow-browed Warblers in the Netherlands in 1982' (7: 129-133, 1985) een discussie als voorschot op de inmiddels breed geaccepteerde afspplitsing van deze soort.

Aan de opvoedkundige kant verscheen 'Vogeltopografie' door Dirk Moerbeek, Edward van IJzendoorn en Gerald Oreel (7: 37-48, 1985). Dit was een gevolg van discussies over standaardisering van allerlei termen tijdens International Bird Identification Meetings (IBIM) met deelnemers die in de jaren daarna belangrijke veldgidsen en handboeken zouden schrijven (onder wie Per Alström, Bill Clark, Jon Dunn, Dick Forsman, Peter Grant, Lars Jonsson, Klaus Malling Olsen, Urban Olsson, Killian Mullarney, Hadoram Shirihai, Lars Svensson en Dan Zetterström) en waar Dutch Birding (Gerald Oreel) samen met British Birds (Peter Grant) een stempel op

drukte. Deze bijeenkomsten hadden aanvankelijk een besloten karakter omdat de deelnemers werden geselecteerd door de initiatiefnemers. Pas de vierde IBIM te Eilat, Israel, in november 1986, kreeg wat meer bekendheid door een boekje met 'proceedings'. Uiteindelijk zouden artikelen over vogeltopografie, leeftijds- en groottebepaling en rui worden bewerkt en gebundeld in het befaamde boekje 'The new approach to identification' door Peter Grant en Killian Mullarney (1989).

Uit deze internationale contacten kwamen ook initiatieven voort in andere landen om een tijdschrift met dezelfde doelstellingen als Dutch Birding te beginnen. Zo kwam in 1987 in Duitsland het eerste nummer van Limicola uit en in Norfolk, Engeland, de eerste Twitching, dat een jaar later Birding World ging heten.

Dutch Birding vertoonde in 1984-88 een stabiele stijgende lijn, met elk jaar weer zichtbare verbeteringen in uitvoering en inhoud. Achter de schermen waren er in die jaren ook confrontaties tussen sterke karakters die niet altijd in harmonie met elkaar door het leven gingen. Aan het einde van deze periode werden echter, onder meer met het aantreden van André van Loon in de redactie en met het in beeld komen van Enno Ebels in het bestuur, de contouren van een langdurige stabiele periode zichtbaar.

Revisie

Nadat in voorafgaande jaren in Dutch Birding en Limosa artikelen waren verschenen waarbij werd voorgesteld (gevallen van) soorten als bijvoorbeeld Slangenarend *Circaetus gallicus*, Petsjorapieper *Anthus gustavi*, Grijs Gors *Emberiza cia* en Bosgors *E. rustica* van de Nederlandse lijst te verwijderen, besloot de CDNA eind 1982 tot een algehele revisie. Deze revisie was een reuzenkarwei dat in twee grote stappen werd aangepakt. In de eerste stap werd vastgesteld van welke soorten ten minste één geval met overtuigende documentatie aanwezig was. De vastlegging van dit eerste deel, 'Herziening van de Nederlandse Avifaunistische lijst', door Edward van IJzendoorn en Paul de Heer verscheen in Limosa 58: 65-72, 1985. De revisie werd met heldere en controleerbare criteria uitgevoerd en leidde tot het afvoeren van maar liefst 22 soorten – waaronder juweeltjes als Hazelhoen *Bonasa bonasia*, Witrugspecht *Dendrocopos leucotos*, Zwarte Leeuwerik *Melanocorypha yeltoniensis*, Petsjorapieper, Zwarte Tapuit *Oenanthe leucura*, Roodborstlijster *Turdus migratorius*, Azuurmees *Cyanis-*

TABEL 1 Aantal pagina's en foto's per jaargang van Dutch Birding / number of pages and plates per volume of Dutch Birding

jaar / year	jaargang / volume	pagina's / pages	foto's / plates	aantal foto's per pagina / number of plates per page
1984	6	152	127	0.84
1985	7	156	104	0.67
1986	8	156	114*	0.73
1987	9	188	120	0.64
1988	10	204	158	0.77

* eerste 10 kleurenfoto's / first 10 colour plates in Dutch Birding 8-1

126 Brilgrasmus / Spectacled Warbler *Sylvia conspicillata*, IJmuiden, Noord-Holland, 2 november 1984
(René van Rossum)

127 Woestijngrasmus / Asian Desert Warbler *Sylvia nana*, Amsterdamse Waterleidingduinen, Zandvoort, Noord-Holland, 31 oktober 1988 (Hans Gebuis)

tes cyanus (toen *Parus cyanus*), Rotsmus *Petronia petronia* en Grijze Gors. In 1984 waren Rotskruiper *Tichodroma muraria* en Sneeuwvink *Montifringilla nivalis* reeds gesneuveld. Ondersoorten zouden in een later artikel worden behandeld, waaronder twee taxa die nu als soort bekend staan.

Afgevoerde soorten die sindsdien (tot en met 2007) opnieuw – wel overtuigend gedocumenteerd – werden vastgesteld zijn Dwergarend *Aquila pennata* (toen *Hieraetus pennatus*), Keizerarend *A heliaca*, Siberische Strandloper *Calidris acuminata*, Grote Grijze Snip *Limnodromus scolopaceus*, Bartrams Ruiter *Bartramia longicauda*, Ivoormeeuw *Pagophila eburnea*, Kleine Kokmeeuw *Chroicocephalus philadelphia* (toen *Larus philadelphia*), Vale Gierzwaluw *Apus pallidus*, Siberische Boompieper *A hodgsoni*, Italiaanse Kwikstaart *Motacilla cinereocapilla*, Balkankwikstaart *M feldegg*, Blauwe Rotslijster *Monticola solitarius*, Siberische Sprinkhaanzanger *Locustella certhiola*, Rotskruiper en Grijze Gors. Soms bleek het oordeel minder definitief dan het leek. Van Kleine Geelpootruiter *Tringa flavipes* kwamen niet alleen 10 jaar later foto's (van Henk Harmsen) uit 1979 boven water maar werd bovendien een geval uit 1964 (van Wim Vader) dat niet door de revisie kwam onlangs in ere hersteld. En van Veldrietzanger *Acrocephalus agricola* werd een in de jaren 1970 door de 'oude' CDNA afgewezen vangst in 1971 (van Han Westhof) alsnog aanvaard (7: 121-128, 1985).

Veel van de oude gevallen waren ooit gedocumenteerd met balgen. Regelmatig bleek echter dat deze documentatie niet meer te vinden was; in een aantal gevallen waren bijvoorbeeld balgen vernietigd, verkocht of domweg zoek geraakt. Soms rees er ook twijfel over de herkomst van de balgen en sommige bleken bij controle verkeerd gedetermineerd. Een aantal veldwaarnemingen bleek niet meer aanvaardbaar omdat de beoordelingscriteria inmiddels door toegenomen kennis waren veranderd. Een handicap bij de revisie was dat in de jaren 1970 het volledige CNA-archief per ongeluk was meege-

geven aan de gemeentereinigingsdienst waarbij mogelijk een aantal unieke documenten verloren is gegaan.

Natuurlijk ging de revisie niet zonder slag of stoot. In 1986 verscheen in Het Vogeljaar (!) een stuk van Jan Kist sr (van 'De Kist'), langjarig en prominent CNA-lid en NOU-lid. In 'De commissie voor de Nederlandse Avifauna in déconfiture' (Vogeljaar 34: 123-125, 1986) vocht Kist op bestuurstechnische redenen de autoriteit van de commissie om een revisie door te voeren aan en stelde hij voor om de in 1970 gepubliceerde *Avifauna van Nederland* als de juiste lijst te handhaven. Kist had het over een 'hardhandige herziening' en raakte alleen daar de kern van de zaak – de criteria op zich werden niet aangevochten. Het 'gusto' waarmee deze criteria onverkort werden toegepast en de zakelijke toon waarmee deze werkwijze werd verantwoord raakte menige gevoelige snaar. Terugkijkend moeten we echter vaststellen dat de revisie hoognodig was en een mijlpaal vormt in de Nederlandse ornithologie. Zoals Arnoud van den Berg in *Zeldzame vogels van Nederland – Avifauna van Nederland 1* (1999) opmerkt heeft deze herziening louterend gewerkt. Tot op de dag van vandaag is er geen Europees land waarvoor een vergelijkbare grondige, volledige en fundamentele herziening is doorgevoerd, hoewel de Britten in de laatste jaren een aantal forse stappen hebben gezet bij het (broodnodige!) opschonen van hun nationale lijst.

Het gevolg van de revisie was dat de zorgvuldigheid bij het documenteren van zeldzaamheden een nieuwe standaard bereikte waaraan we ons tot vandaag de dag aan houden. De wens om alle documentatie van heel erg zeldzame vogels zo nauwkeurig mogelijk in Dutch Birding te publiceren kwam deels voort uit de minder goede ervaringen met het beheer van archieven en balgen. Een grappige uiting van deze drang tot zorgvuldigheid en volledigheid waren de foto's van achtereenvolgens de Brilgrasmus *Sylvia conspicillata* van IJmuiden, Noord-Holland, en een meetlatje op dezelfde plek (7: 88, plaat 53-54, 1985).

128 Vogelaars bij Kleine Kokmeeuw / birders at Bonaparte's Gull *Chroicocephalus philadelphia*, Zuidpier, IJmuiden, Noord-Holland, 4 augustus 1985 (Arnoud B van den Berg). Van links naar rechts, staand linksachter / from left to right, standing far left: Ruud Brouwer, Peter Meijer, Harm Niesen, Pim de Nobel, Johan Stuart, Fred Cottaar en Evert van Huijssteeden; gehurkt links vooraan / down left in front: Gerald Oreel; staand centraal, van links naar rechts / standing centre, from left to right: Paul Gnodde, Ted Hoogendoorn, onherkenbaren / unidentifieds, Jan van der Laan, Paul Schrijvershof, Gerard Steinhaus, Enno Ebels, Eric Bos, Hans ter Haar, Arnold Veen, JanJaap Brinkman, Ruud Schenk, Marjan Schenk; vooraan rechts zittend / sitting in front at right: Klaas Eigenhuis.

Edward van IJendoorn

De eerste 10 jaren van de DBA waren de jaren van Edward van IJendoorn. Als voorzitter, redacteur, CDNA-lid en fanatiek en succesvol veldvogelaar was hij het gezicht van de DBA en heeft hij een onmisbare bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de DBA. Dat deed hij zowel in de volle publieke zichtbaarheid die bij zijn rollen hoorde als achter de schermen van de DBA als sturende en bemiddelende partij. Edward nam op alle fronten waar het nodig was de verantwoordelijkheid; hij leverde meer dan 60 bijdragen aan Dutch Birding in de eerste 10 jaargangen, ontdekte de eerste Bairds Strandloper *C bairdii* in 1980, deed de eerste veldwaarneming van Steppekiekendief *Circus macrourus* in 1984, vond diverse goede soorten terug die anderen al hadden opgegeven, was een aanjager van de revisie van de Nederlandse lijst en, het belangrijkste van alles, loodste de DBA door de turbulente beginjaren naar een stabiele situatie waarin zijn opvolger Paul Knolle in 1989 het roer kon overnemen. Er waren toen c 1500 'begunstigers' (abonnees).

Informatievoorziening

Het doorgeven van waarnemingen gebeurde nog steeds via een ingewikkeld netwerk van belafspraken, onder-

tussen ietwat gestructureerd door de DBA-telefoonlijsten die regelmatig met het tijdschrift werden meegestuurd (vanaf maart 1986 moest voor die telefoonlijst betaald worden). Je moest er zelf voor zorgen dat je dubbel of driedubbel geborgde afspraken had om te voorkomen dat je voor je informatie van een enkele persoon afhankelijk was. Het belsysteem werkte redelijk goed zolang je thuis bij de telefoon zat maar was je niet thuis dan werd het meteen een stuk lastiger. Voor de jongere lezers: we hebben het nog steeds over de tijd dat een telefoon met druktoetsen in plaats van een draaischijf nog redelijk modern was. Een mobiele telefoon was een telefoon met een heel lang snoer.

Zoals ik in het vorige artikel al opmerkte heeft elke vogelaar die in deze periode actief was wel verhalen van gemiste soorten of gevallen die nog net goed aflieden. Daarbij gold de vuistregel dat de stevigheid van de belafspraken omgekeerd evenredig was aan de zeldzaamheid van de soort van de dag. Ik zal een paar voorbeelden uit de praktijk van deze jaren geven die ik persoonlijk van nabij heb meegemaakt om te laten zien wat er zoal speelde als je informatie nodig had of juist wilde doorgeven.

Stel, je bent op Terschelling, Friesland, tijdens de Dutch Birding-vogelweek en je komt midden op de ochtend, na een lange nacht (die natuurlijk begon in de fa-

129 Vogelaars bij Alpenheggenmus / birders at Alpine Accentor *Prunella collaris*, Groningen, Groningen, 17 april 1986 (Arnoud B van den Berg). Van links naar rechts / from left to right: Eus van den Burg, Gerard Steinhaus ('skulking'), onbekende / unknown, Egge Boerma, Gerald Oreel, Bert Bulthuis, Joop Swaab, Wim van der Schot, Hans ter Haar, Jan van der Laan, Enno Ebels, Paul de Heer, Janjaap Brinkman, ontdekker Ronald Nuiver.

meuze kroeg de Groene Weide in Midsland met een optreden van de legendarische Hessel die quasi verbaasd 'hé, de biologen zijn d'r weer!' roept als we binnenkomen), na een heel lange nacht dus, terug bij de appartementjes in Oosterend. Je treft daar een slagveld aan van in de wind klapperende open deuren, losse kledingstukken, diverse optische apparatuur en in allerlei achtergelaten ontbijtjes met zelfs nog op het vuur staande en verbrandende gebakken eieren... In het pre-mobiele tijdperk had je dan duidelijk een probleem. Na wat vruchteloze telefoontjes naar de vaste wal, waar natuurlijk ook niemand wist wat er gaande was, restte je niets anders dan rondjes fietsen in de hoop een groepje vogelaars te vinden. Als je dan later – eindelijk – weer mensen tegenkomt blijkt dat je de eerste twitchbare Bosgors hebt gemist die op luttele 100-en meters van de appartementen – maar natuurlijk precies waar jij niet had gezocht – mooi zichtbaar was geweest en uiteindelijk luud tikkend was doorgevlogen. Dit overkwam twee prominente Zuid-Hollandse vogelaars die nog altijd wat zuur reageren als ze met dit verhaal worden geconfronteerd.

Dat het gevaarlijk was om van een enkel contact afhankelijk te zijn ervoer ik zelf aan den lijve. Op 2 november 1984 had ik om 14:00 in een kroeg in het centrum van Amsterdam afgesproken met een hier niet met name te noemen vogelaar en 'vriend'. Ik was – tegen mijn gewoonte in – ruim op tijd aanwezig en het wach-

ten begon. Rond 15:00 begon ik nattigheid te voelen en ging maar eens wat bellen. De spanning nam toe toen bleek dat het ene na het andere nummer bleef overgaan zonder te worden beantwoord. Uiteindelijk hoorde ik via Nel Eigenhuis – de moeder van Klaas en een betrouwbare rots in de branding van het telefoonsysteem van die dagen, want goed geïnformeerd en vaak thuis – dat er een Brilgrasmus op de Zuidpier van IJmuiden zat. Een snelle actie met achtereenvolgens een tram, de naadloos aansluitende bus van Amsterdam naar IJmuiden en een betaalde lift van een jongen met een brommer van de voet van de pier naar de plek van de Brilgrasmus bracht me nog net op tijd om de vogel mooi te bekijken (met een geleende kijker) en Arnold Veen (verdorie, nou noem ik hem toch...!) te bedanken dat hij me niet gebeld had terwijl hij de enige persoon in de hele wereld was die wist waar ik te bereiken was. Eind goed, al goed, we hebben er een biertje op genomen.

Het doorgeven van een zelf gevonden goede soort betekende dat je naast je vaste contacten ook een aantal mensen belde waarvan je wist dat die in het circuit een centrale rol speelden. Daarmee stemde je dan af wie er vervolgens werd gebeld. Een belangrijke rol in de informatievoorziening hadden ook plekken als Paviljoen Zuidpier te IJmuiden en het Koffiehuis op de Maasvlakte. Zelf had ik het genoeg de Blauwstaart *Tarsiger cyanurus* van Texel, Noord-Holland, door te mogen geven. Een hoogtepunt uit mijn vogelaarscarrière was het ge-

sprekje met de Maasvlakte. Ik stelde de bekende vraag 'Zijn er ook vogelaars in de zaak?' en kreeg Paul Schrijvershof aan de lijn. 'Paul, met Hans, we hebben een Blauwstaart in de tuintjes op Texel!' werd beantwoord met een hartgrondige vloek, een schreeuw met het nieuws naar de andere vogelaars en vervolgens het geluid van meer vloekende vogelaars, omvallend meubilair en brekend vaatwerk, waarna de telefoon zonder verder ceremonieel werd opgelegd. Het nieuws was blinkbaar luid en duidelijk doorgekomen...

Ten slotte nog het indirecte nieuws – ik woonde op een studentenflat dus de telefoon werd gedeeld met 14 man. Als je niet thuis was dan werd een berichtje achtergelaten maar dat nieuws werd niet altijd even goed verwerkt. Zo kwam ik een keer thuis en een medestudente vertelde me dat er een vogel met een smaakje was gezien – een Vanillesijs of zo. Dat bleek uiteindelijk om een Citroenkwikstaart *Motacilla citreola* te gaan.....

In de vorige aflevering beschreef ik al dat het soms schier onmogelijk was om informatie te krijgen omdat iedereen in gesprek was – de keerzijde van al dit bellen was dat iedereen die een centrale rol had in het telefoonsysteem onder een onaanvaardbare beldruk begon te lijden. De telefoon stond in de goede tijd nooit stil en leidde tot stress en sociale druk van de huisgenoten. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de roep om een informatiebandje steeds sterker werd.

De praktische bezwaren hiervan waren de kosten en de organisatie. Er moest een telefoonnummer komen, met alle kosten van dien, en daarnaast moest er iemand permanent beschikbaar zijn om de informatievoorziening te beheren. Vooral de kostenoverweging woog zwaar omdat de middelen die ter beschikking waren voor een belangrijk deel voor Dutch Birding nodig waren. Betaalnummers (nummers met een verhoogd tarief) bestonden in die tijd nog niet. In mei 1987 was het zover – Eus van den Burg was bereid gevonden de taak op zich te nemen (als hij had geweten wat er op hem af zou komen...) en er werd een stevig maar heel gewoon antwoordapparaat met een cassettebandje geïnstalleerd. Onder het nummer 01720-38100 ging de Dutch Birding-vogellijn van start, waaraan de eerste jaren niets werd verdiend, een doorbraak en nieuwe mijlpaal in het Nederlandse vogelen. En meteen was het raak: met een Roodkeelstrandloper *C. ruficollis* en een Kleine Klapekster *Lanius minor* werd de vogellijn op 28 en 29 mei ontgroend. In Dutch Birding 9: 45, 1987, werd de vogellijn trots aangekondigd, al werd met een licht bezorgde toon verwezen naar de spelregels voor vogelaars die in het nummer daarvoor waren gepubliceerd (9: 1-2, 1987). En Eus steeg natuurlijk met stip naar nummer één op alle bellijstjes als er wat te melden viel.

Een groot praktisch nadeel was dat Eus wel naar huis moest om het bandje in te spreken, iets wat hij vanzelfsprekend niet zomaar deed. Er ontstond daarom regelmatig discussie over de manier waarop het bandje moest worden ingesproken, hoe vaak Eus geacht werd binnenkomende meldingen af te luisteren en hoe moest worden omgegaan met meldingen die minder geloofwaardig werden geacht. Ik moest onlangs weer aan deze discussies denken toen op www.waarneming.nl een on-

ervaren vogelaar in het discussieforum een foto plaatste van een overduidelijke Ekster *Pica pica*, met de vraag wat deze op Ekster gelijkende vogel wel niet was. Iedereen reageerde natuurlijk met Ekster maar de waarnemer bleef vervolgens Eksterfoto's plaatsen om te laten zien dat het beslist geen Ekster was – die kende hij immers veel te goed! Stel je zo'n discussie voor maar dan zonder foto's en je begrijpt wat een vogellijnbeheerder over zich heen kreeg!

De vogellijn was natuurlijk een succes en al gauw werd de capaciteit uitgebreid omdat bij spannende meldingen de verwerkingscapaciteit van het systeem volstrekt onvoldoende was en Eus zelfs soms niet de gelegenheid kreeg de informatie te versen. Een leuke opstap naar de vogellijn was dat de actuele informatie ook te zien was via Teletekst – Eus belde het nieuws door naar Hilversum waar de redactie de informatie verwerkte. Teletekst was toen het bandje eenmaal bestond geen lang leven meer beschoren, ook omdat de verwerking van het nieuws niet altijd even nauwkeurig en actueel was.

De vogels, lijstjes en getallen

De jaren 1984-88 waren in het veld een levendige periode. Het aantal actieve vogelaars steeg voortdurend en er was in het veld genoeg te doen. De kwaliteit van de optiek verbeterde gestaag maar in deze periode nog niet spectaculair. Leica en Zeiss waren de leidende verrekijkermerken; een belangrijke nieuwkomer op de telescopenmarkt was Kowa. Dat de telescoop in deze periode een standaardonderdeel van de vogelaarsuitrusting werd, was misschien wel de belangrijkste ontwikkeling. Vergelijk de in het veld gefotografeerde vogelaars bij dit artikel met die in het vorige – en het verschil is duidelijk te zien. Een leuk tijdsbeeld is dat alle statieven zilverkleurige poten hadden – dit in tegenstelling tot het modebeeld van vandaag de dag.

De sfeer in het veld was in de jaren 1980 niet altijd even goed – vooral rond meldingen van extreme zeldzaamheden heerste een sfeer van ongeloof en wantrouwen. Dit vond zijn oorsprong in de revisie van de Nederlandse lijst waarbij zoveel aantoonbaar onjuiste gevallen werden geschoond dat een forse portie scepsis bij meldingen van zeldzaamheden op zijn plaats leek. Dit was ook lang niet altijd ten onrechte maar het werd er niet gezelliger op! Bovendien waren er nog maar weinig fotograferen en als er al eens een foto van een zeldzaamheid een paar dagen later ontwikkeld en afgedrukt was kwam niet zelden aan het licht dat de determinatie onjuist was. De sfeertekening die Aart Vink – ook toen al toch niet de eerste de beste maar nog niet direct aangesloten bij de 'inner circle' van vogelend Nederland – geeft in *Birders – aan de andere kant van de kijker* (het 'smoelenboek') over de Kleine Trap *Tetrax tetrax* van Lage Zwaluwe, Noord-Brabant, in 1983 (p. 150-151, 2007), is tekenend voor deze periode. Soorten als Dwerggans *Anser erythropus*, Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus* en Poelsnip *Gallinago media* leken besmet verklaard – aanvaarding zonder zeer uitgebreide documentatie was vrijwel onmogelijk.

De regels en normen voor aanvaarding van zeldzaamheden waren op zich niet veranderd maar ze wer-

130 Giervalk / Gyrfalcon *Falco rusticolus*, eerste-winter, Spijk, Groningen, 24 februari 1987 (René Pop)
131 Alpenheggenmus / Alpine Accentor *Prunella collaris*, Groningen, Groningen, 17 april 1986 (Arnoud B van den Berg)
132 Renvogel / Cream-coloured Courser *Cursorius cursor*, Camperduin, Noord-Holland, 4 oktober 1986 (René Pop)
133 Roodkeelstrandloper / Red-necked Stint *Calidris ruficollis*, adult (rechts), met Kleine Strandloper / Little Stint *C minuta*, Jaap Deensgat, Lauwersmeer, Groningen, 29 mei 1987 (Arnoud B van den Berg)

den rigoreus toegepast wat leidde tot een drempelverhoging, niet alleen voor aanvaarding maar ook voor het indienen van zeldzaamheden. Als een gemelde vogel niet onmiddellijk werd teruggevonden dan werd de melding eigenlijk al niet meer geloofd. Het gevolg was dat er regelmatig lang niet zo goed is gezocht om een dwaalgast terug te vinden als de melding verdiende. Uiteindelijk ging de scepsis bij sommige gezichtbepalende vogelaars zo ver dat extreme gevallen a priori niet werden geloofd – de Roodkeelstrandloper van de Lauwersmeer, Groningen, was in dit opzicht een keerpunt. Na de eerste melding van deze fantastische soort besloot een aantal in die tijd prominente vogelaars thuis te blijven omdat dit echt niet kon – een Roodkeelstrandloper was sowieso te zeldzaam om in Nederland op te duiken en was daarbij toch niet met zekerheid te herkennen, en wie kende toen Erik van Ommen die de vogel had ontdekt en doorgegeven? De rest is geschie-

denis – de vogel werd prachtig gezien en gefotografeerd en verdween voordat de sceptici ter plaatse konden zijn. De stemming in het veld begon in de periode hierna te verschuiven in de richting van de positief kritische houding die we tegenwoordig kennen.

De lijstjes bleven gestaag groeien – veel van wat toen zeldzaam was is sindsdien vaker waargenomen, maar natuurlijk waren er ook de echte uitschieters. In de vijf jaren werden gemiddeld vier nieuwe soorten per jaar vastgesteld, plus nog enkele ondersoorten en een ‘duo-soort’ – een slag beter dan het gemiddelde van (iets meer dan) drie in de voorgaande periode. Hieronder beschrijf ik chronologisch de belangrijkste gevallen uit 1984-88.

1984

Januari 1984 begon met een knaller – een Stepparend *A nipalensis* bij Someren, Noord-Brabant, die te twitchen was omdat hij werd gevoerd met slachtafval.

134 Vogelaars bij Renvogel / birders at Cream-coloured Courser *Cursorius cursor*, Camperduin, Noord-Holland, 4 oktober 1986 (Arnoud B van den Berg). Herkenbaar onder anderen, van links naar rechts / identifiable, for instance, from left to right: Guus Hak (met voor deze tijd karakteristieke Novoflexlens / with Novoflex lens characteristic for these years), Eduard Sangster, Jan van der Laan (vierde van links / fourth from left), Edward van IJzendoorn, Paul de Heer, Peter de Knijff, Jan Mulder, George Sangster en Sander van der Water (derde van rechts / third from right). Let op rij vogelaars met auto's verderop / note row of birders and cars further up the road.

Deze vogel was in de maand ervoor al in België gezien. Ondanks uitgebreide discussie over de herkomst met vooral de Belgen, die er nog steeds vanuit gaan dat de vogel ontsnapt was, werd toch zeer aannemelijk gemaakt dat hij als mogelijk wilde vogel kon worden aangevaard – nog altijd de enige kans voor soortenjagend Nederland. April werd verlevendigd met de eerste twitchbare Witbandkruisbek *Loxia leucoptera* bij Ansen, Drenthe, een soort die ik me vooral ook herinner door een medevogelaar die van de zenuwen eerst zijn maag moest legen voordat hij de vogel door mijn telescoop kon bekijken. Ik heb het statief maar in een sloot afgespoeld... Augustus bracht voor de gelukkigen een Woestijnplevier *Charadrius leucorhynchus* (gevonden door Frank Ellenbroek en Erik van Winden) op Terschelling die pas was te bewonderen na een barre tocht over het wad helemaal naar de Boschplaat – een hoofdprijs voor de doorzetters. Er was nog maar één eerder geval en dat betrof bovendien een andere ondersoort, Anatolische Woestijnplevier *C. l. columbinus*, in juli 1977. Inmiddels zijn er van de soort 11 gevallen inclusief een paar Anatolische. De eerste Citroenkwikstaart ging aan onze neus voorbij omdat het een ringvangst betrof op de vinkenbaan van Castricum, Noord-Holland – dat de vogel daarna nog een week te zien was geweest langs een van de infiltratiekanalen in het gebied werd helaas niet be-

kend buiten de kringen van de Castricumse ringers, waarmee de contacten in die tijd niet bepaald warm waren. Inmiddels zijn er 18 gevallen van deze soort. De DBA-week op Terschelling ging tot vreugde van de lokale horeca voor de zoveelste keer ten onder aan een overmaat van regen en zuidwesterstorm. De discussies over zowel de juistheid van de plek van de DBA-week en over het concept van 10 dagen aaneengesloten vogelen op een Waddeneiland hebben hun oorsprong in deze week – alleen al daarom was deze DBA-week toch een noemenswaardig moment in de Nederlandse soortenjagersgeschiedenis. Het jaar eindigde in stijl met de al genoemde Brilgrasmus die door René van Rossum werd ontdekt op het uiterste puntje van de Zuidpier van IJmuiden – nog altijd de enige ooit en een 'blocker' van formaat voor de mensen die hem hebben gezien. Ook in november mochten we de Schreeuwarend *A. pomarina* van Katwijk en Wassenaar, Zuid-Holland, bekijken, een soort die het als blocker lang (tot 2005) heeft volgehouden. Het betrof een zieke, naar later bleek door een schot hagel verwonde vogel die zich langdurig verstopte en daarom bijzonder moeilijk te vinden was en door lang niet iedereen werd gezien. Er zijn zelfs vogelaars die zonder hem te zien op slechts enkele meters langs de struik hebben gelopen waar hij uiteindelijk verzwakt werd opgeraapt.

135 Vogelaars bij Bonte Tapuit / birders at Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, Schiermonnikoog, Friesland, 28 mei 1988 (Arnoud B van den Berg). Van links naar rechts / from left to right: Eus van den Burg, Peter de Knijff, Jaap van 't Hof, Klaas Eigenhuis, Eric Bos, Wim Wiegant, Arjan Ovaa, Paul de Heer, ontdekker Tom van der Have, Paul Gnodde, Ruud Schenk, Enno Ebels, diverse onherkenbaren / several unidentifieds, Pieter Bison (uiterst rechts / far right).

1985

Een hoogtepunt van 1985 was het baltsende mannetje Steppekiekendief, ontdekt door Eric Bos en Paul de Heer, dat vanaf eind april op Schiermonnikoog, Friesland, te bewonderen was en die zoals zoveel dwaalgasten op dat eiland in die tijd onverwacht verdween. Twee weken later werd op de Maasvlakte een vrouwtje Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis* geringd dat vervolgens residentie nam in de struiken langs de Westplaat en zo voor velen een nieuwe soort werd. Een late Ruigpootuil *Aegolius funereus* in boswachterij Grollo, Drenthe (luid roepend in de kortste nacht van het jaar), was ook een mooie inhaler voor vogelaars die in de jaren 1970 nog niet actief waren. De herfst was nog beter met de eerste Kleine Kokmeeuw in IJmuiden op 4 augustus (ontdekt door Ruud van Dongen en Peter de Rouw) die, hoewel maar één dag aanwezig, toch door een flink aantal mensen werd getwicht. Het hoogtepunt van 1985 was natuurlijk de al genoemde Blauwstaart op de noordpunt van Texel – de tweede voor Nederland en de eerste veldwaarneming (inmiddels vijf gevallen). De DBA-week ging traditioneel weer ten onder in een overmaat van regen en zuidwestenwind – terwijl de herfst van 1985 verder werd gekenmerkt door een overwegend oostelijke stroming en een forse influx van Bladkoningen *P. inornatus*. Weer viel de DBA-week precies in de verkeerde periode. Om het nog erger te maken kwamen er twee meldingen van Roodoogvireo's

Vireo olivaceus – de eerste een raamslachtoffer in Wormerveer, Noord-Holland, op 13 oktober en de tweede een ringvangst op Rottumerplaat, Groningen, nog geen week later; inmiddels zijn er van deze Amerikaan acht gevallen. De eerste Ross' Gans *A. rossii* maakte op 30 november zijn opwachting bij Santpoort-Noord, Noord-Holland, op de plek waar inmiddels Velsbroek is verzeen, een voorloper van een lange reeks van waarnemingen die twee jaren later zou beginnen. Andere nieuwe taxa voor de Nederlandse lijst in 1985 waren 'izabelklauwier' *L. isabellinus/phoenicuroides* (10 jaar na dato aan de hand van foto's gedetermineerd; nu 11 gevallen) en Siberische Tjiftjaf *P. collybita tristis* (nu 25+ gevallen).

1986

De eerste noemenswaardige soort van 1986 was de Alpenheggenmus die zich van 16 tot 18 april op en rond een hoog gebouw van de PTT (nu KPN) bij Hoogkerk, Groningen, bevond en zich regelmatig op grondniveau liet bewonderen. De gelukkige vinder, beginnend vogelaar Ronald Nuiver, had de soort herkend van een Ansichtkaart. Het betrof het eerste van inmiddels vier gevallen van deze soort. Op 3 mei mochten we de eerste veldwaarneming van Kortteenleeuwrik *Calandrella brachydactyla* meemaken op de noordpunt van Texel. Samen met de Blauwstaart van de voorgaande herfst en de aaneenschakeling van verregende Terschellingweken

was deze waarneming de aanleiding om de DBA-week te verplaatsen naar Texel. Een bijkomend voordeel van Texel was voor sommige vogelaars de bereikbaarheid. Terschelling was door deze groep altijd als te geïsoleerd en dus als te risicovol gezien. Een mannetje Blauwvleugeltaling *Anas discors* bij Arnhemuiden, Zeeland, was de eerste van een reeks voorjaarswaarnemingen in de jaren erna; in mei 1985 had een exemplaar bij Moerdijk, Zuid-Holland, al een semi-twitchbaar voorproefje gegeven (inmiddels zijn er 34 exemplaren vastgesteld). De zomer werd verlevendigd door de eerste Ringsnavelmeeuw *L. delawarensis* (van tot nu toe vijf gevallen) die ontdekt werd door Paul en Rob Schrijvershof en die residentie nam in een meeuwenkolonie op de Maasvlakte. Deze vogel was bewegelijk en kostte sommigen (te) veel moeite. Zelf heb ik deze vogel getwicht ten koste van een diner dat mijn toenmalige vriendin en nu vrouw de hele dag had staan te bereiden voor een huis vol gasten waaronder twee vogelaars – gedrieën verlieten we tijdens het aperitief de eettafel en waren net op tijd weer thuis voor de afwas. Het fenomeen ‘bollelendjes kijken’ werd op de kaart gezet door een Blonde Ruiter *Tryngites subruficollis* die mooi was te zien bij Lisse, Zuid-Holland, van 16 tot 19 augustus. Een hoogtepunt was de door Marc Argeloo ontdekte Renvogel *Cursorius cursor* die van 3 tot 9 oktober te bewonderen was achter de Putten bij Camperduin, Noord-Holland. Opmerkelijk genoeg dook dezelfde vogel vervolgens tijdens de eerste DBA-week op Texel op in de weilanden bij de noordpunt – bijna jammer dat we hem al hadden gezien. Het was het derde geval, het eerste sinds 1933 en nog steeds het laatste. Deze week werd verder opgevolgd door een Roze Spreeuw *Sturnus roseus*, een Dwerggors *E. pusilla* en een coöperatieve Zwarte Zeekoet *Cephus grylle* – een groot succes vergeleken met de voorgaande jaren. De volgende knaller kwam in november en was de eerste Forsters Stern *Sterna forsteri* die op 1 november door Arjan Ova was gevonden bij Ritthem, Zeeland, en zich de volgende dag liet bewonderen door de in het donker al toegestroomde menigte (sindsdien is deze soort nog drie keer gezien). Zoals het wel vaker gaat was het binnen twee dagen weer raak met de eerste Perzische Roodborst *Iraia gutturalis* die werd ontdekt door Martin Poot en zich wonderwel thuis voelde in een woonwijkje in het Zuid-Hollandse Maasland; inmiddels zijn er van deze soort vier gevallen. Op 16 november werd 1986 afgesloten met de vangst van de eerste (en dus niet twitchbare) Maskergors *Espodocephala* in Westenschouwen, Zeeland. Drie nieuwe soorten voor de Nederlandse lijst binnen twee weken – een mooi setje!

1987

De Giervalk *Falco rusticolus* van de Eemshaven, Groningen, en ruime omgeving was een soort die in februari 1987 voor veel frustratie zorgde. De combinatie van vaak mistig weer, slechte communicatie, grote afstand, slechte bereikbaarheid van de plek en mobiliteit van de vogel zorgden ervoor dat het een week lang druk was met twitchers in het noordoosten van het land. Jowi de Roever heeft eens verzucht dat de zes tochten die hij

vanuit Enschede, Overijssel, voor deze soort maakte dezelfde afstand betekenden als een reis naar Zuid-Spanje. Vanuit de Randstad reden er dagelijks auto's met vogelaars – vier, vijf of zes retourtjes Eemshaven waren geen uitzondering. Maar de vogel was het waard – een echte hoofdprijs. Dat in dezelfde periode een Ivoormeeuw *Pagophila eburnea* op Schiermonnikoog te laat bekend werd deed wel een beetje pijn. Het zou pas vele jaren later duidelijk worden dat een voornamelijk door vogelaars uit de directe omgeving bezochte Baardgrasmus *Sylvia cantillans* die zich van 23 tot 26 mei in de Kennemerduinen bij Overveen, Noord-Holland, liet horen de eerste en tot nu toe enige Moltoni's Baardgrasmus *S. c. moltonii* betrof. 29 mei was voor veel vogelaars de dag van een doubletje of zelfs een trioetje – te beginnen bij Petten, Noord-Holland, waar een Kleine Klapekster (voor de meeste vogelaars nog een nieuwe soort) die een dag eerder was ontdekt nog aanwezig was en met een spectaculair vervolg in de Lauwersmeer, Groningen, waar de al genoemde Roodkeelstrandloper zich tot 20:30 liet bekijken in het Roodkeelplasje (zo heette die plas in ieder geval vanaf die dag), samen met meerdere Breedbekstrandlopers *Limicola falcinellus* (en een kort aanwezige Steppenvorkstaartplevier *Glareola nordmanni*). Aardig dagje, 29 mei 1987. De zomer werd doorgebracht bij de eerste twitchbare, door Kees Scharringa ontdekte Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* op 8 en 9 juni in Oostvoorne, Zuid-Holland (inmiddels geen beoordeelsoort meer), en de eerste (grensoverschrijdende) Franklins Meeuw *L. pipixcan* die van 13 juni tot 11 juli twitchbaar was in de omgeving van Zundert, Noord-Brabant (inmiddels zeven gevallen). De eerste twitchbare Grote Grijs Snip in de Lauwersmeer, Groningen, maakte de zomer compleet. De DBA-week van 1987 was een legendarische. Een onafgebroken periode van oostenwind leverde drie Pallas' Boszangers *P. prorogulus*, veel Bladkoningen, twee Bruine Boszangers *P. fuscatus* (een nieuwe soort voor iedereen) en de eerste Siberische Boompieper op. De week werd onderbroken door een vergeefse twitch naar Katwijk voor een Bonte Tapuit *O. pleschanka* die daar op het strand gezien zou zijn. In de 'winning mood' verzamelden we ons op 29 oktober bij de Putten bij Camperduin voor de volgende tick – een Bonapartes Strandloper *C. fuscicollis*. Deze werd – mede dankzij de mistige omstandigheden – vrolijk gescoord, ware het niet dat een paar oplettende kijkertjes de zaak niet vertrouwden en op foto's aantoonde dat het een Krombekstrandloper *C. ferruginea* was met een afgebroken snavel. Het jaar werd afgesloten met een voor bijna iedereen voor het eerst twitchbare Vorkstaartplevier *C. pratincola* bij Biervliet, Zeeland, en een Roze Pelikaan *Pelecanus onocrotalus* die eerst bij Havelte, Drenthe, en vervolgens in de omgeving van Arnhem, Gelderland, als een vuilniszak in de weilanden zat. De ultieme hoofdprijs voor de jaren 1984-88 was ondertussen aan onze neus voorbij gegaan – de eerste Baltimoretroepiaal *Icterus galbula* die op 14 oktober werd gevangen op Vlieland, Friesland, vastgehouden tot 18 oktober, vervolgens vrijgelaten en weer gevangen op zowel 19 als 20 oktober. Dat hadden we wel wat eerder willen weten, zeggen we dan.

1988

Een op 10 mei gefotografeerde Balkankwikstaart bij Delfzijl, Groningen, was toen nog een ondersoort (*M. flava feldegg*) en werd pas jaren later na de split als misser gevoeld; het is nog steeds het enige geval en momenteel in revisie. Op 28 mei 1988 ontdekte Tom van der Have de eerste Bonte Tapuit voor ons land op Schiermonnikoog – vroeg genoeg op de dag om met de middagboot twitchbaar te zijn (inmiddels 11 gevallen, waarvan negen in het najaar). 1988 bracht ook een herkansing voor Kleine Kokmeeuw, weer bij IJmuiden maar nu een onvolwassen exemplaar – deze zou uiteindelijk van half juni tot eind januari 1989 blijven. Op 30 september vonden Paul Böhre en Lammert van der Veen een Vale Lijster *T. obscurus* nabij de tuintjes op de noordpunt van Texel. Dit nieuws was niet algemeen bekend, zodat een beperkt groepje zoekers de volgende ochtend kon genieten van de vogel. Zelf was ik toevallig ook op Texel en werd volkomen verbluft opgehaald bij het Reddingsboothuis door Wim van der Schot die kwam kijken of er vogelaars rondliepen om ze te waarschuwen. De hele dag was het lekker druk op de noordpunt. Persoonlijk vind ik dit een van de topwaarnemingen uit deze periode hoewel er inmiddels acht exemplaren zijn vastgesteld. De DBA-week leverde ook dit jaar een nieuwe soort op. Naast Pallas' Boszanger en Roze Spreeuw hadden we de veelbesproken Spotlijster *Mimus polyglottos* als nieuwe (en vast nog heel lang enige) voor Nederland – we moesten alleen wel een paar eilanden opschuiven want hij bevond zich op Schiermonnikoog. Pas negen jaar later zou blijken dat een door Geert Groot Koerkamp op 4 oktober in Zutphen, Gelderland, gefotografeerde raadselmeeuw de eerste Pontische Meeuw *L. cachinnans* betrof (toen Kaspische Geelpootmeeuw *L. c. cachinnans*); inmiddels is deze soort plaatselijk een gewone verschijning en al jarenlang geen beoordeelsoort meer. Deze periode werd besloten met een van de mooiste vogeltjes op de Nederlandse lijst: de eerste Woestijngrasmus *S. nana* (van tot nu toe twee) die werd ontdekt door Ferdy Hieselaar en van 30 oktober tot 3 november verbleef in de Amsterdamse Waterleidingduinen, Noord-Holland. Deze waarneming vormde het eerste onderwerp van 'nummer 0 van jaargang 0' (december 1988) van de op de actualiteit gerichte DB Nieuwsbrief die in 1989 iedere maand zou verschijnen: daarover meer de volgende keer.

De lijstjes

Samenvattend staan de gevallen in deze periode van Stepparend (28 waarnemers op de DB-ranking),

Brilgrasmus (18), Renvogel (99), Vale Lijster (76) en Spotlijster (70) nog altijd fier overeind als enig twitchbare gevallen van deze soorten. Ook Forsters Stern (met 144 waarnemers), Roodkeelstrandloper (102) en Perzische Roodborst (123) zijn nog steeds blockers, ook al zijn hiervoor herkansingen geweest. Drie van de beste soorten uit deze periode (Roodoogvireo, Maskergors en Baltimoretroepiaal) gingen aan onze neus voorbij omdat het ringvangsten betrof: alleen Roodoogvireo hebben we tot nu toe kunnen inhalen. De troepiaal is nog steeds de enige (en komt vast nooit meer...) en van Maskergors zijn er inmiddels twee frustrerende ringvangsten bij gekomen. Ze zijn er dus wel!

Midden jaren 1980 begon er een duidelijk zicht te ontstaan op de ranglijst van de Nederlandse vogelaars. In Dutch Birding 8: 16, 1986, werd in de rubriek Varia gemeld dat Gerard Steinhaus op dat moment koploper was met 339 soorten. Eric Bos (1982) en Klaas Eigenhuis (1985) deelden het jaarrecord met 281 (!) soorten.

De gereconstrueerde eindstand in tabel 2 laat zien dat Gerard in deze periode eindigde op 362 soorten. De top-10 van de soortenjagers voegde in deze periode dus gemiddeld rond de negen soorten per jaar toe aan hun lijst – niet verwonderlijk als je bedenkt dat soorten van het kaliber Zwarte Ooievaar *Ciconia nigra*, Blonde Ruit, Grote Grijs Snip, Kortteenleuwerik, Orpheus-spotvogel, Grauwe Fitis *P. trochiloides* en Bosgors – nu gewoon leuke soorten – toen voor (bijna) iedereen nog nieuw waren.

De elementen van het moderne vogelen begonnen op hun plaats te vallen – Dutch Birding en de DBA hadden hun plaats volledig ingenomen, de vogellijn was geboren en de kwaliteit van de optiek en de kennis en ervaring van de vogelaars begon op peil te komen. De beloning – goed gedocumenteerde gevallen van veelal spectaculaire zeldzaamheden – was navenant en gaf aan dat alle inspanningen niet voor niets waren geweest.

30 YEARS DUTCH BIRDING, PART 2: 1984-88 This paper describes the second five-year period of Dutch Birding and the Dutch Birding Association (DBA). In this period, many 'new' birders became active in the journal's editorial team or as member of the board. The Dutch rarities committee (CDNA) was virtually transformed by a 'new generation' of Dutch Birding members taking over the workload. In 1987, this situation was formalized when the CDNA became a joint committee of the Netherlands Ornithologists' Union (NOU) and DBA. A milestone in this period was the completion of the first phase of the revision of the Dutch list. This resulted in the removal of (more than) 24 species. Another milestone was the beginning of the Dutch Birding birdline in May 1987, a simple answering phone in the first years, making bird news accessible for any interested birder and not only for those connected through the 'grapevine'. During this period, also the first colour photographs (in 1986) and the first sonagrams were published in Dutch Birding. A number of key identification papers in these years is mentioned, including several by Killian Mullarney and Hadoram Shirihai. Four International Bird Identification Meetings greatly influenced the thinking about bird identification and resulted in agreements about terminology of plumages and moult. In 1987, journals with similar contents were founded in England (Twitching, after a year renamed as Birding World) and Germany (Limicola). Meanwhile, telescopes had become part of the average birder's

TABEL 2 Ranglijst soortenjagers eind 1988 / ranking of twitchers late 1988

1	Gerard Steinhaus	362
	Edward van IJzendoorn	362
3	Klaas Eigenhuis	361
	Gerald Oreel	361
5	Jowi de Roever	359
	Eus van der Burg	359

outfit. All these developments together may explain why the number of rarities gradually increased and, in 1984-88, 20 species and a few subspecies were added to the Dutch list (compared with 16 species in 1979-83). Chronologically, these were Greater Sand Plover *Charadrius leschenaultii* of the *leschenaultii/crassirostris* subspecies group, Citrine Wagtail *Motacilla citreola* and Spectacled Warbler *Sylvia conspicillata* in 1984; Bonaparte's Gull *Chroicocephalus philadelphia*, Red-eyed Vireo *Vireo olivaceus*, 'isabelline shrike' *Lanius isabellinus/phoenicuroides*, Siberian Chiffchaff *Phylloscopus collybita tristis* and Ross's Goose *Anser rossii* in 1985; Alpine Accentor *Prunella collaris*, Ring-billed Gull *Larus delawarensis*, Forster's Tern *Sterna forsteri*, White-throated Robin *Irania gutturalis* and Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala* in 1986; Ivory Gull *Pagophila eburnea*, Moltoni's Subalpine Warbler *S. cantillans moltonii*, Red-necked Stint *Calidris ruficollis*, Franklin's Gull *L. pipixcan*, Baltimore Oriole *Icterus galbula* and Olive-backed Pipit *Anthus hodgsoni* in 1987; and Black-headed Wagtail *M. feldegg*, Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, Caspian Gull *L. cachinnans*,

Northern Mockingbird *Mimus polyglottos* and Asian Desert Warbler *S. nana* in 1988. Of these, Black-headed Wagtail, Spectacled Warbler, Northern Mockingbird and Baltimore Oriole have not been recorded since. Caspian Gull, on the other hand, has become so regular that, already more than 10 years ago, it was removed from the list of species considered by the CDNA. Other vagrants seen in this period which have not been twitchable since include Steppe Eagle *Aquila nipalensis*, Cream-coloured Courser *Cursorius cursor* and Eyebrowed Thrush *Turdus obscurus*. The organized birding week(s) on Wadden Sea islands in autumn moved from Terschelling, Friesland, to the more easily accessible island of Texel, Noord-Holland, being quite successful in most though not all years. At the end of 1988, the Dutch ranking was headed by Edward van IJzendoorn and Gerard Steinhaus with 362 species, followed by Klaas Eigenhuis and Gerald Oreeel (361) and Eus van den Burg and Jowi de Roever (359). The highest year totals were 281, reached by Eric Bos in 1982 and Klaas Eigenhuis in 1985.

G J (Hans) ter Haar, Hollandse Hout 127, 8244 GD Lelystad, Nederland (hterhaar@planet.nl)

CDNA-mededelingen

Recente CDNA-besluiten Op de vergadering van 16 februari 2008 zijn door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) de volgende besluiten genomen. Op grond van de waargenomen clip op de vleugel van de Grote Tafeleend *Aythya valisineria* van Castricum aan Zee, Noord-Holland, zal het geval opnieuw in roulatie worden gebracht om de status te bepalen. Om het dossier compleet te krijgen wordt eerst gewacht op informatie over de gevallen in Engeland. De criteria voor het beoordelen van 'gele kwikstaart' *Motacilla*-taxa en Siberische Tjiftjaf *P. collybita tristis*, zoals het wel of niet noodzakelijk zijn van geluidsopnamen van roep of zang voor eventuele aanvaarding, worden opgenomen in het CDNA-handboek (zie www.dutchbirding.nl onder 'Committees') zodat het voor iedereen (ook indieners) inzichtelijk is. In de beschikbare literatuur worden geen kenmerken beschreven die diagnostisch zijn om in het najaar jonge mannetjes en vrouwtjes Roodsterblauwborst *Luscinia svecica svecica* met zekerheid te determineren (buiten extreme maten). Adulte mannetjes zijn in het najaar mogelijk wel determineerbaar. De commissie gaat balgonderzoek doen om criteria voor de beoordeling van najaarsgevallen te bepalen. Totdat dit onderzoek is afgerond worden najaarsgevallen niet beoordeeld. Met betrekking tot ingediende waarnemingen van overvliegende vogels die alleen zijn gehoord en opgenomen maar waarbij de vogel in kwestie niet of nauwelijks is gezien, laat staan beschreven, worden door de commissie beoordelingscriteria opgesteld. Met het toenemende gebruik van opname-apparatuur op trekposten en elders neemt het aantal 'heard-only' meldingen toe en is er behoefte aan regels die aangeven hoe met de beoordeling van dit soort meldingen dient te worden omgegaan. Deze regels zullen worden opgenomen in het CDNA-handboek. Het ge-

val van Wilsons Stormvogeltje *Oceanites oceanicus* bij Westkapelle, Zeeland, in november 2002 wordt in heroulatie gebracht naar aanleiding van nieuwe gepubliceerde informatie over de herkenning van 'zwart-witte' stormvogeltjes in *British Birds* (100: 407-442, 2007).

Op grond van de formulering in het CDNA-handboek over de 'omgekeerde bewijslast' is besloten om IJslandse Brilduiker *Bucephala islandica* van de lijst van soorten waarvoor die bewijslast geldt te schrappen. In tegenstelling tot eerdere beeldvorming is er geen sprake van een significant aantal bewezen escapes van deze soort in Nederland (bij eerdere meldingen van deze soort was zowel onduidelijkheid over de determinatie als over de aan- of afwezigheid van ringen of andere aanduidingen van ontsnapping). Dit betekent dat de waarneming van een vrouwtje op 23 februari 2007 op het Ketelmeer, Flevoland (cf *Dutch Birding* 29: 129, plaat 153, 2007) bij positieve beoordeling van de determinatie een kans maakt om als nieuwe soort voor Nederland aanvaard te worden (contra *Dutch Birding* 29: 314, 2007).

Er zijn geen nieuwe taxa bekrachtigd voor de Nederlandse lijst. De eerstkomende kandidaatsoorten zijn onder meer Groene Reiger *Butorides virescens*, Spaanse Keizerarend *Aquila adalberti* en Kroonboszanger *Phylloscopus coronatus* maar de betreffende gevallen zijn nog in roulatie en moeten voor bekrachtiging wachten tot de zomervergadering. Ook zijn er geen taxa afgevoerd van de lijst met beoordeeltaxa.

Roland van der Vliet is als voorzitter opgevolgd door commissielid Dick Groenendijk. Rolands opvolger Willem van Rijswijk is als commissielid geïnstalleerd. Arjan Ovaa neemt Rolands rol als eerste auteur van het CDNA-jaarsverslag over. LAURENS B STEIJN & DICK GROENENDIJK

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of first round 2008

The solutions of mystery photographs I and II (Dutch Birding 30: 33, 2008) of the first round of the 2008 Masters of Mystery competition appear below.

I Mystery photograph I shows a flying gull Laridae with dark brown upperparts, white belly and dark underwings. This combination of characters rules out nearly all gull species except for Sooty Gull *Larus hemprichii* and White-eyed Gull *L. leucophthalmus*. Indeed, most entrants opted for one of these two species. A first helpful step to clinch the identification is to age the bird. Together with the date of photography, the brownish tinge of the upperwing, greyish brown fringes of the upperwing-coverts and clearly visible moult centre indicate that this bird is moulting from first-winter to first-summer plumage. Sooty and White-eyed are rather similar, especially in this plumage. Moreover, the fact that mantle and head are not visible, hampers the identification. Nevertheless, both species subtly differ and close views of the upperwing, flanks and uppertail are helpful to identify the mystery bird.

Normally, in first-summer White-eyed Gull a brownish grey wash is present on the flanks, whereas in Sooty Gull the flanks are pure white. The flanks of the mystery bird are rather difficult to see. However, they appear to be rather white, which is thus in favour of Sooty. Another difference can be found on the upperwing. In Sooty, there is a rather strong contrast between the dark blackish secondaries and primaries and pale brownish coverts. In White-eyed, this contrast is less marked and, judging this character on the mystery bird, Sooty is again in favour. In addition, all visible uppertail-coverts

136 Sooty Gull / Hemprichs Meeuw *Larus hemprichii*,
first-summer, El Gouna, Egypt, 9 May 2007
(Edwin Winkel)

are pure white which strongly suggests Sooty, because White-eyed has greyish uppertail-coverts in first-summer plumage.

This Sooty Gull was photographed by Edwin Winkel near El Gouna along the Red Sea, Egypt, on 9 May 2007. Another photograph of the same bird is shown in plate 136, in which the characteristic rather pale hood and the bicoloured bill can be seen. This mystery bird was correctly identified by 72% of the entrants. White-eyed Gull received 8% of the votes. The remaining 20% opted for one of the species of pratincoles *Glareola*. Note however that all three Western Palearctic pratincoles show more pointed and slender wings and a forked tail. In addition, the blackish secondary bar in the mystery bird is too broad for any of the pratincoles.

II Mystery photograph II is a good example of a mystery bird which is either recognized instantly or can only be solved by patiently turning pages in your bird guide. Such mystery birds typically lead to a broad variety of answers, which at first glance seem to have little in common. In this round, answers included, for instance, Alpine Accentor *Prunella collaris* (12%), Blue Rock Thrush *Monticola solitarius* (4%), Common Starling *Sturnus vulgaris* (76%) and several species of buntings *Emberiza* (8%).

What catches the eye in this mystery bird, are the broad brown fringes on the rump and uppertail-coverts. Although at least two of the mentioned bunting species (Common Reed Bunting *Eschoenichus* and Little Bunting *E. pusilla*) may superficially show similarly patterned rump-feathers and uppertail-coverts, both species show white in the outer tail-feathers and can thus easily be excluded. Both Alpine Accentor and Blue Rock Thrush show weaker patterned uppertail-coverts and lack several other characters shown by the mystery bird, such as the pale fringes to the tail-feathers. The keen observer would also have noted the bold white dots on the flank-feathers, which confirm that the mystery bird is indeed a Common Starling. It was photographed by Ben Wielstra at Vogelringstation Meijndel, Wassenaar, Zuid-Holland, the Netherlands, on 4 November 2007.

In the first round of the 2008 Masters of Mystery competition, there were 26 entrants of which 15 (58%) managed to identify both mystery birds correctly. From these, Rients Niks was drawn as the winner of a copy of *The Sound Approach to birding: a guide to understanding bird sound* by Mark Constantine & The Sound Approach and donated by The Sound Approach. The names of all entrants with at least one correct identification can be viewed at www.dutchbirding.nl.

Second round 2008

Plate 137 and 138 represent the second round of the 2008 competition. Please, study the rules (Dutch Birding

137 Mystery photograph III (July)

138 Mystery photograph IV (October)

30: 34, 2008) carefully and identify the birds in the photographs. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the website of the Dutch Birding Association at www.dutchbirding.nl

Entries for the first round have to arrive by **1 May 2008**.

Rob S A van Bemmelen, Stavangerweg 535, 1013 AX Amsterdam, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

Jan Eerbeek, De Peel 2, 4041 EL Kesteren, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

Recensies

ERIK HIRSCHFELD (editor) 2007. *Rare birds yearbook 2008. The world's 189 most threatened birds*. MagDig Media Ltd, 1 Brassey Road, Old Potts Way, Shrewsbury, Shropshire SY3 7FA, UK, in association with BirdLife International; e-mail editor@rarebirdyearbook.com, website www.rarebirdyearbook.com. 273 pp. ISBN 978-0-9552607-3-5. GBP 18.95.

This publication is the first of what is planned to be a regular series of yearbooks presenting information on the most recent situation and developments of bird species categorised as 'Critically Endangered' on a global scale by BirdLife International. The idea of the yearbook was developed by Erik Hirschfeld and Ingvar Rönde for which they sought co-operation with BirdLife International. For each copy sold, GBP 4.00 is donated to BirdLife International, to be used for conservation projects of these endangered species. The book is written in a popular way and is intended to attract both ornithologists and birders as well as general readers. Its aim is to give information and to create the awareness that something can be done to save these birds for future generations.

The main part is the annotated systematic list of the 189 Critically Endangered species. Almost every species entry is illustrated with photographs (or sometimes a colour painting for extremely rare birds) and a distribution map. A separate box gives the important moments in the history of the species, such as its discovery and formal description, subsequent sightings or organised surveys and expeditions, and important conservation actions. The texts are divided into paragraphs covering 'Range & population', 'Threats', 'Conservation actions to date' and 'Conservation actions required'.

Other chapters deal with various connected subjects, eg, portraits of a few 'species guardians' in the field; portraits of four 'species finders' (ornithologists having found and described species new to science in the past decade, here Paul Salaman, Frank Lambert, Jonathan Charles Eames and Per Alström); climate change and birds; the importance of stable isotope studies of bird feathers; eco-tourism; a list of the 154 species that have become extinct since 1500; a list of threats to critically endangered species and the species involved in each type of threat; a list of which countries hold which species; a list of Critically

Endangered species that have not been recorded for many years but are not yet treated as extinct; and, finally, a 'Stop press!' feature.

In a way, going through this yearbook is somewhat depressing, but the spirit is very positive and it is encouraging to note that in many cases the paragraph 'Conservation actions to date' is not limited to just a few lines and that much effort is already put in the conservation of many of these species. ANDRÉ J VAN LOON

ROY FORRESTER, IAN ANDREWS, CHRIS MCINERNEY, RAY MURRAY, BOB MCGOWAN, BERNARD ZONFRILLO, MIKE BETTS, DAVID JARDINE & DAVID GRUNDY (editors) 2007. *The birds of Scotland*. The Scottish Ornithologists' Club, Waterston House, Aberlady, East Lothian EH32 0PY, Scotland; website www.the-soc.org.uk. 1634 pp. ISBN 978-0-9512139-0-2. Available from, eg, Natural History Book Service (www.nhbs.co.uk). GBP 75.00 (c EUR 100.00); delivery costs within UK GBP 7.00, within EU c EUR 20.00.

Originally intended as a modest update to the national list, *The birds of Scotland* grew into a monumental work on the state of ornithological knowledge in the country in the early 21st century. Published by the Scottish Ornithologists' Club, it has been written by a total of 157 authors and edited by a team of nine. At 1634 pages and a combined weight of 6 kg, its two volumes are huge. The first thing I did when it arrived was to start flicking through and admiring the photographs. It took almost two hours to reach the end. All were taken in Scotland, many by well-known photographers whose work has appeared in Dutch Birding. In these volumes too, they have benefited from the 'René Pop treatment', and it shows. Photographically, *The birds of Scotland* is a delight. There is a good balance between close-up portraits, shots placing birds in their habitats, historical photos, and record shots of vagrants. A handful of the latter are very poor, but this only serves to underline their rarity. For vagrants that have not been photographed in Scotland at all, Tommy Daniels provided monochrome scraperboard images. The books also contain many beautiful paintings by John Busby, and frontispieces by Keith Brockie and Chris Rose.

A series of highly readable chapters introduce the reader to Scottish birds, habitats and ornithology. Although I was born and brought up in Scotland, I learned much from a chapter on its geography and habitats, by Stuart Benn and Andy Douse, the best of its kind that I have read. There are chapters on the fossil record by Andrew C. Kitchener (a good read despite the paucity of fossil birds in Scotland), and the early history of Scottish birds, thoroughly researched by W P R Bourne. Ray Murray's chapter on changes to Scotland's avifauna is essentially a history of the Scottish list, with vagrants and breeders covered separately. Vagrants from different areas of origin – Arctic, Oceanic, European, Eastern and Central Palearctic, and North America – are considered in turn. Unfortunately, this classification occasionally betrays a poor sense of biogeography. A notable error is the inclusion of Grey-tailed Tattler *Tringa brevipes* in the list of North American species. A chapter on weather and bird migration by Norman

Elkins, who is an authority on this subject, will be of interest to many readers in Scotland and beyond. The other introductory chapters include ones on bird movements by Ray Murray, bird recording, survey and research by Ian Bainbridge, bird conservation in Scotland by Paul Walton and Stuart Housden, and an introduction to the species accounts by the two main editors. I particularly enjoyed chapters on pioneers in Scottish ornithology by Bob McGowan and David Clugston, and the early history of bird photography in Scotland by T Norman Tait. These engagingly written and well-illustrated accounts brought to life many a colourful personality that had previously been just a name.

Many of the species accounts have been written by experts on the species concerned. These include Parasitic Jaeger *Stercorarius parasiticus* and Great Skua *S skua* by Robert W Furness, and Purple Sandpiper *Calidris maritima* and Common *Loxia curvirostra*, Parrot *L pytyopsittacus* and Scottish Crossbills *L scoticus* by Ron Summers. On the whole, they are well written and full of interesting facts. For example, Pectoral Sandpiper *C melanotos*, widely thought of as an American species despite its vast Siberian breeding range, now breeds in Scotland (cf Dutch Birding 29: 244, 2007). A fascinating record from the distant past concerns a Rock Ptarmigan *Lagopus muta* reported from St Kilda in 1841, which must have made a sea crossing of at least 60 km. Accounts of some vagrants in particular are of international interest, given that Scotland is their main European destination. These include the Fair Isle specialities such as Pechora Pipit *Anthus gustavi*, Lanceolated Warbler *Locustella lanceolata* and Pallas's Grasshopper Warbler *L certhiola*, but also Surf Scoter *Melanitta perspicillata*, of which there are five to 20 records annually, from various stretches of the coast and at all seasons. It is interesting to note the absence of one or two species. Penduline Tit *Remiz pendulinus* has yet to appear on the Scottish list, and Caspian Gull *Larus cachinnans* only made it into an appendix listing rarities observed since 2004. *The birds of Scotland* covers offshore areas up to the 200 nautical mile limit. A Black-capped Petrel *Pterodroma hasitata* reportedly seen for four hours in February 1980, 50 nautical miles southwest of Rockall (Dutch Birding 5: 85-86, 1983), was about 17 nautical miles beyond these limits, so unfortunately *The birds of Scotland* was not in a position to rescue this record from obscurity.

Subspecies are given full treatment: endemic breeders such as Scottish Crested Tit *Lophophanes cristatus scoticus* and non-endemic visitors such as Greenland Wheatear *Oenanthe oenanthe leucorhoa*. The various island Winter Wrens *Troglodytes troglodytes* ssp are covered at length, though unfortunately without sonagrams of their interesting songs. Some subspecies may never have received such thorough treatment before, and their reassessment is welcome. However, there is a danger of distorting our taxonomic perspective when clinal forms such as Hebridean Hedge Accentor *Prunella modularis hebridum* and Hebridean Song Thrush *Turdus philomelos hebridensis* appear as equals to distinctive taxa such as the three brent geese *Branta*, widely considered as species in other European countries. On the whole, the subspecies accounts are a good read. A notable exception, as demon-

strated by its title, is "‘small race’ (Greater) Canada Goose".

The birds of Scotland is lavishly illustrated with graphs and maps. Graphs show long-term trends in numbers, and seasonal patterns of occurrence, sometimes with different colours representing recording areas. Maps cover breeding distribution, wintering distribution, or locations where migrants and vagrants have occurred, whichever is appropriate. Welcome additions include the migration tracks of satellite-tagged individuals, and at sea distribution for pelagic seabirds, up to the 200 mile limit. I found most maps self-explanatory and helpful, but a few failed to convey their meaning at a first glance. I am thinking in particular of vagrant seabird occurrences, with a red dot placed inland, in the middle of the recording area in question. A red line along the area's coast might have made more sense.

It is tempting to write a list of the best photographs in the book, but hard to do justice to so many. I was particularly impressed by a perched Common Cuckoo *Cuculus canorus* with its bill open, which at a first glance looks as if it is about to be fed by a hovering Meadow Pipit *A. pratensis*. A second look reveals that the pipit is carrying no food, and the cuckoo is an adult, so the pipit must be mobbing it. There are particularly stunning photos of Scotland's birds of prey. Rarity highlights include a stunning portrait of the Black-browed Albatross *Thalassarche melanophrys* that frequented the Bass Rock, Lothian, in 1967-69, one of the sharpest flying Ross's Gulls *Rhodostethia rosea* ever, and famous shots of Shetland's Pallas's Sandprouse *Syrhaptes paradoxus* from 1990 and Pine Grosbeak *Pinicola enucleator* from 2000. Among shots guaranteed to stimulate any birder's hormones, ones of migrating spring flocks of 14 Pomarine Skuas *S pomarinus* and 12 Long-tailed Jaegers *S longicaudus* are hard to beat.

Birders interested in the nitty gritty of identification will find plenty to interest them. The only photograph of Blue-headed Wagtail *Motacilla flava*, a male, looks like a possible 'Channel Wagtail' *M flava x flavissima*, and indeed the subspecies account discusses this problem in general terms. There is room for discussion about the subspecific identification of some of the redpolls *Carduelis*. A Two-barred Crossbill *Leucophaea bifasciata* photographed on Fair Isle in July 1990, despite occurring in a year when this taxon reached western Europe in numbers, appears to have a deep crimson plumage recently stated only to occur in White-winged Crossbill *L l leucoptera* (Br Birds 100: 650-657, 2007). Perhaps the only indisputably misidentified photograph is a portrait of a curiously narrow-billed 'Parrot Crossbill', which appears one spread before a useful series of bill shots of in-hand Common, Parrot and Scottish Crossbills. Fortunately, the information in the crossbill species accounts is based on more rigorously identified birds. Sounds are a crucial aspect of their identification, and this is the only point where a few sonagrams have been included.

I could query many more details, but that would risk suggesting I dislike *The birds of Scotland*, while the opposite is true. Does the book have any general flaws? At the risk of overstatement, I felt that the text would have been easier to read with a better choice of font. Presumably, the

rather small, fine type was felt necessary to avoid making these tomes any weightier. However, it might have been better to edit the texts down a little and use a bolder or larger letter. I often found myself having to tilt the book in order to avoid reflections from my reading lamp, something one is more inclined to notice when the book weighs several kilos.

Apart from this, *The birds of Scotland* is a magnificent publication, and I believe it represents excellent value for money. I for one am delighted to have it in my library. Not only should every Scottish birder have it, but I would recommend it to anyone contemplating a visit to the country. Rarity hunters in neighbouring countries have much to learn from it, even if they stay at home. MAGNUS ROBB

LIONEL MAUMARY, LAURENT VALLOTTON & PETER KNAUS 2007. *Die Vögel der Schweiz*. Schweizerische Vogelwarte, CH-6204 Sempach, Switzerland & Nos Oiseaux, Montmollin, Switzerland; e-mail info@vogelwarte.ch, website www.vogelwarte.ch. 848 pp. ISBN 978-3-9523006-2-6. EUR 115.00

This impressive and heavy (c 5 kg!) book on the birds of Switzerland is not only an avifauna but also, when appropriate, a breeding bird atlas and a ring recovery atlas. It is a pleasure to read or go through the pages as it is richly illustrated with photographs (2370 in total, so usually more than just one for each species, varying between one and 12), graphs and maps. The quality of the vast majority of the photographs is excellent and only a few seem rather too dark. All photo captions give some information on, eg, plumage or on the behaviour shown, and also provide the locality, full date and photographer. Each species is basically treated with paragraphs on distribution; migration; developments in the number of birds; habitat and behaviour (even including information on calls and song); and conservation. The information in these paragraphs and the accompanying maps and illustrations varies, depending on whether the species is a breeding bird (which have a paragraph on breeding biology in Switzerland), a regular passage migrant or a vagrant. Information on rare species includes a graph showing the occurrence over the years and, for species with less than 30 records, a list of all accepted records up to 2003 (in some species up to 2006).

Introductory chapters deal with geography, habitats, climate, avian biodiversity, migration corridors, developments in the avifauna (including the influence of climate change), human impact on birds, bird ringing and satellite tracking, conservation and, finally, an account and explanation of all the hard work underlying this book and an explanation of the structure of the species accounts, symbols, abbreviations, graphs and maps.

In the last chapter, attention is paid to escapes (category D birds), hybrids and species that have been recorded or found in Switzerland but have been rejected because their origin is considered doubtful. In the list of hybrids and domesticated birds that may give rise to confusion, even an insect is presented and depicted as potential pitfall: Humming-bird Hawk-moth *Macroglossum stellatarum*...

The choice of taxonomy and order of species is rather odd. In 2007/08, it seems rather strange for a modern book to still basically stick to the 'Voous order and taxonomy' of 1973/1977, especially since it is stated in the introduction that some more modern views have been adopted, eg, Macqueen's Bustard *Chlamydotis macqueenii* and Houbara Bustard *Cundulata*, Yellow-legged Gull *Larus michahellis* and Caspian Gull *L. cachinnans* and Lesser Redpoll *Carduelis cabaret* and Mealy Redpoll *C. flammea*. So, why still ignore the already longstanding and firm evidence for the close relationship of Anseriformes and Galliformes (Galloanserae), to be placed at the top of

European bird lists, but instead still starting with the divers and grebes and with the Anseriformes and Galliformes widely separated? These new and up-to-date books on the avifauna of a country are THE opportunity to show and explain to a wider birding audience that also in bird taxonomy quite a lot has happened during the last decades. Obviously, however, for the type of information presented in this book, the order and taxonomy of the birds is not essential but I think a chance has been missed here.

The book is also available in a French edition: *Les oiseaux de Suisse* (ISBN 978-3-9523006-1-9). ANDRÉ J VAN LOON

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **February-early March 2008**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

GESE TO DUCKS For the first time since 1998, not a single white-morph **Ross's Goose** *Anser rossii* was reported this winter in the Netherlands. After the first on 30 November 1985, up to two singles returned each winter

from January 1988 to March 1996, after which the species was not reported in the winters of 1996/97 and 1997/98. From November 1998 onwards, again two singles returned each winter until 5 April 2007, with a third individual in March 2005. While the one in 1985 occurred in a flock of Pink-footed Geese *A. brachyrhynchus* near the North Sea coast of Noord-Holland, subsequent individuals were accompanying Barnacle Geese *Branta leucopsis* in well-known geese areas mostly in Friesland, Zeeland and southern Zuid-Holland. In England, on the other hand, three singles were seen in Cumbria, Norfolk and Lancashire into March; during the same period, in

139 Great White Pelicans / Roze Pelikanen *Pelecanus onocrotalus*, Sa Praia, Cagliari, Sardinia, Italy, 22 January 2008
(Marcello Grussu/Archive Gruppo Ornitologico Sardo)

140 Green Heron / Groene Reiger *Butorides virescens*, Berre l'Étang, Bouches-du-Rhône, France, 21 February 2008 (Hugh Harrop)

141 Tricolored Heron / Witbuikreiger *Egretta tricolor*, first-winter, Playa de las Americas, Tenerife, Canary Islands, 17 February 2008 (Lee Gregory)

142 White-tailed Tropicbird / Witstaartkeerringvogel *Phaethon lepturus*, immature, 303 nautical miles west of Flores, Azores, 18 October 2007 (Ricardo Guerreiro) cf Dutch Birding 30: 41, 2008

143 White-tailed Tropicbird / Witstaartkeerringvogel *Phaethon lepturus*, immature, 200 nautical miles west of Flores, Azores, 20 October 2007 (Ricardo Guerreiro) cf Dutch Birding 30: 41, 2008

Cumbria and in Fife and Orkney, Scotland, three single **Snow Geese** *A. caerulescens* were also present. Two presumed blue-morph **Ross's Geese** with domestic geese near Werkendam, Noord-Brabant, the Netherlands, in February were presumed escapes but still noteworthy because this morph is extremely rare in this species. A **Pink-footed Goose** wintered on São Miguel, Azores, from at least 27 January to late February. Record numbers of rare geese in north-eastern Italy in January-February included three **Lesser White-fronted Geese** *A. erythropus*, one **Barnacle Goose** and three **Red-breasted Geese** *B. ruficollis*. The male **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* present in Iceland since 1998 remained all winter. The southernmost **King Eiders** *Somateria spectabilis* were first-winter males in Calvados, Normandie, France, from 12 February and in Devon, England, from 20 February. A male **American Scoter** *Melanitta americana* stayed with Black Scoters *M. nigra* at St Peter Ording, Schleswig-Holstein, Germany, on 13-17 February. Four **Velvet Scoters** *M. fusca* at Jaffa port on 31 January constituted the seventh record for Israel. In the Netherlands, the male **Bufflehead** *Bucephala albeola* at Barendrecht, Zuid-Holland, remained for its fourth winter from 28 October 2007 into March; at least two ringed (presumed escaped) individuals were seen during the same period. The male **Barrow's Goldeneye** *B. islandica*

stayed at Quoile Pondage, Down, Northern Ireland, for its third winter from 24 November 2007 into March. Two **Common Goldeneyes** *B. clangula* at Meizar, Golan Heights, on 8-10 February were the first for Israel since 1990. A female-type **Hooded Merganser** *Lophodytes cucullatus* at Batalha Golf Course, São Miguel, on 4 February remained into March. In the Netherlands, female-types not wearing rings were present at Oostvaardersplassen, Flevoland, from 25 January (possibly the same bird as the one at Harderbroek and Zeewolde, Flevoland, from 27 November to 24 January) and at Wijchen, Gelderland, from 4 February. Several individuals were reported elsewhere in Europe but for most of them it was not ascertained whether they wore a cage ring: at Sopron, Hungary, on 29 January, Bratislava, Slovakia, on 17 February (male), Loviisa, Finland, on 22 February (female; possibly the same as one on 18 January), Białystok, Poland, on 25 February (male), and Balaton lake, Hungary, on 5 March (male). A female **Goosander** *Mergus merganser* was swimming at Santa Cruz, Graciosa, Azores, on 22-25 February (photographs seemed to eliminate Common Merganser *M. m. americanus* which would have been the first for the WP). Male **American Black Ducks** *Anas rubripes* remained in Iceland, at Lugo, Spain, and in Kerry and Donegal, Ireland, into March.

144 Killdeer / Killdeerplevier *Charadrius vociferus*, Cecebre reservoir, A Coruña, Spain, 21 January 2008 (*Ferran López*) **145** Spotted Sandpiper / Amerikaanse Oeverloper *Actitis macularia*, Lisvane Reservoir, Wales, 10 February 2008 (*Raphaël Lebrun*) **146** Barrow's Goldeneye / IJslandse Brilduiker *Bucephala islandica*, male, Quoile Pondage, Down, Northern Ireland, 15 March 2008 (*Tristan Reid*) **147** American Scoter / Amerikaanse Zee-eend *Melanitta americana*, male (right), with Black Scoters / Zwarte Zee-eenden *M nigra*, St Peter Ording, Schleswig-Holstein, Germany, February 2008 (*Martin Gottschling*) **148** Lesser Scaup / Kleine Topper *Aythya affinis*, female (right), with Tufted Ducks / Kuifeenden *A fuligula*, Cullivoe Yell, Shetland, Scotland, 6 February 2008 (*Hugh Harrop*)

LOONSTO FRIGATEBIRDS The second-winter **Pacific Loon** *Gavia pacifica* at Llys-y-Fran Reservoir, Pembrokeshire, Wales, from 16 January was still present in early March; it was first seen from 2 February to 20 March 2007 (Dutch Birding 30: 41, 2008). The first **Yellow-billed Loon** *G. adamsii* for Hong Kong, China, was discovered at Sai Kung, Sunshine Island, on 25 January and successfully twitched on 26 January but not seen during later attempts; at c 22° N, this is almost as far south in latitude as, eg, Banc d'Arguin in Mauritania. A **Black-browed Albatross** *Thalassarche melanophris* was reported from Lavagna, La Spezia, Italy, on 20 January. A **Yelkouan Shearwater** *Puffinus yelkouan* (or, perhaps, a 'Menorcan shearwater') was photographed off northern Portugal on 10 February. A **Pygmy Cormorant** *Phalacrocorax pygmeus* was seen in Haut Rhin, France, on 13 February. It has been a good winter for **European Shag** *P. aristotelis* along the North Sea coasts of the Netherlands and Denmark with more individuals than ever before; for instance, during 8-24 February, six adults and one first-winter were present at five Vestjylland harbours in Denmark, where the species is not annual and, in the Netherlands, courtship behaviour was observed and the first breeding attempt is expected. In Sardinia, an unprecedented arrival of at least 38 **Great White Pelicans** *Pelecanus onocrotalus* occurred from 19 January with at least 26 at the Molentargius pond near Cagliari, c seven at the Sa Praia and Muravera ponds, and four found dead along the south-eastern coast counted in early February (there were less than 10 previous records); on 6 March, a record flock of 34 was still present at Molentargius. In Spain, two were seen in Léon at least 11-12 February. An immature **frigatebird** *Fregata* flew past Cariño harbour, A Coruña, Spain, on 17 February.

HERONS TO GREBES The identification of a juvenile **Yellow Bittern** *Ixobrychus sinensis* found freshly dead at Radipole, Dorset, England, on 23 November 1962 but until recently dismissed as an escape from captivity was confirmed in a recent evaluation by British rarities and records committees. However, it was not accepted as the first for Britain and the WP mainly because of the possibility of fraud; the original birders, who identified it as a Little Bittern *I. minutus*, could no longer be traced to answer queries about some odd circumstances surrounding the discovery, while some feather anomalies of the specimen raised concern as well (Br Birds 101: 137-141, 2008). The 'Amsterdam' **Green Heron** *Butorides virescens* stayed for its second winter at Berre l'Étang near Marseille airport, France, from 30 October into March (cf Dutch Birding 28: 325, 2006, 29: 45, 255-256, 2007). The unprecedented influx of **Cattle Egrets** *Bubulcus ibis* in Britain and Ireland from November 2007 onwards was still apparent in early March with, for instance, 10s of birds wandering in southern England including 13 at Sancreed, Cornwall, four at Kingsbridge and four at Stoke Point, Devon, four at Thurloxton, Somerset, and three at Radipole. By mid-February, at least 80 had been found in Ireland (there were only c 10 previous records). In the Canary Islands, the third **Tricolored Heron** *Egretta tricolor* for the WP at Playa de

las Canteras, Gran Canaria, from 15 November to 2 December had moved to Playa de Las Americas, Tenerife, on 8 December and stayed into March. In the Azores, an **American Great Egret** *Casmerodius albus egretta* was still on Santa Maria and a **Great Blue Heron** *Ardea herodias* on Corvo in mid-February. In Yemen, six **Black-headed Herons** *A. melanocephala*, 30 **Abdim's Storks** *Ciconia abdimii* and 2200 **Lesser Flamingos** *Phoenicopterus minor* were present at Al Hodeidah on 21-22 January, and six **Black-headed Herons**, a flock of 237 **Abdim's Storks** (circling above a rubbish dump), 17 **Sacred Ibises** *Threskiornis aethiopicus* and 400 **Lesser Flamingos** were seen near Aden on 28 January. A **Glossy Ibis** *Plegadis falcinellus* first staying in North Slob, Wexford, Ireland, on 1-15 January and then in Lincolnshire, England, from 29 January into March had been ringed as a nestling in the Cota Doñana, Spain, in June 2006. In Spain, the **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* visiting Riocaldo, Begonte, Lugo, since 23 August 2007 was still present in March.

RAPTORS TO CRANES The first **Crested Honey Buzzard** *Pernis ptilorhynchus* in winter for Israel stayed at Eilat through February. At Tarifa, Cádiz, Spain, a **Rüppell's Vulture** *Gyps rueppellii* was photographed at Cazalla on 29 January and at La Peña on 6 February. Two or perhaps even three **Atlas Long-legged Buzzards** *Buteo rufinus cirtensis* were seen near Algeciras and Tarifa, Cádiz, from 15 January into March. A **Steppe Eagle** *Aquila nipalensis* was seen at Fyledalen, Skåne, Sweden, on 13 February. The **Asian Imperial Eagle** *A. heliaca* on Hå, Rogaland, Norway, from 13 November 2007 was seen until 17 February and reappeared on 4 March. A first-winter **Allen's Gallinule** *Porphyrio alleni* found exhausted at Santa Cruz, Tenerife, on 19 February was taken into care and died on 21 February. If accepted, an immature **Purple Gallinule** *P. martinica* at Barragem de Poilão, Santiago, from 26 February into March will be the first for Cape Verde Islands. An adult **Demoiselle Crane** *Grus virgo* was seen in a flock of Common Cranes *G. grus* at Betzhorn, Niedersachsen, Germany, on 25 February.

WADERS Two **Sociable Lapwings** *Vanellus gregarius* satellite-tagged at Korgalzhin, Kazakhstan, in summer 2007 left on 3 August to join a record flock of 3000 at Viranşehir, Turkey, on 8 October before leaving a few weeks later to arrive on 3 November in central Sudan, where they spent the winter. In Italy, one stayed at Modena from 1 March onwards and, in Spain, another turned up in Zagarzo on 2 March. In Syria, 22 **White-tailed Lapwings** *V. leucurus* were counted at Mheimideh in February. In Spain, the **Killdeer** *Charadrius vociferus* in A Coruña from 24 November 2007 to 20 January was relocated 53 km to the west at Pontecese on 26 January, raising questions whether two birds were involved. The adult at Pool of Virkie, Mainland, Shetland, Scotland, from 6 April into November 2007 reappeared on 6 March. In Egypt, two **Three-banded Plovers** *C. tricollaris* stayed near Tut Amon resort village at lake Nasser from 24 February. The **Greater Sand Plover** *C. leschenaultii* at Ragusa, Sicily, was still present on 5 March. Arctic

149 Double-spurred Francolin / Barbarijse Frankoliijn *Francolinus bicalcaratus ayesha*, Sidi Bettache, Morocco, 2 March 2008 (Frédéric Jiguet)

150 Killdeer / Killdeerplevier *Charadrius vociferus*, Cecebre reservoir, A Coruña, Spain, 21 January 2008 (Ferran López)

151 Hume's Leaf Warbler / Humes Bladkoning *Phylloscopus humei*, Ventotene, Ponziante, Lazio, Italy,
10 February 2008 (*Michele Viganò*)

152 White-crowned Sparrow / Witkruingors *Zonotrichia leucophrys*, Cley, Norfolk, England,
6 February 2008 (*Kit Day*)

153-154 Wallcreeper / Rotskriiper *Tichodroma muraria*, Wimereux, Pas-de-Calais, France, 2 February 2008
(Raphaël Lebrun)

waders at Cabo da Praia, Terceira, Azores, on 21 February were two **Semipalmated Plover** *C semipalmatus*, four **Semipalmated Sandpipers** *Calidris pusilla* and one **Least Sandpiper** *C minutilla* (**Spotted Sandpipers** *Actitis macularia* were wintering on Pico and São Miguel). If accepted, a **Baird's Sandpiper** *C bairdii* near the Austrian border at Fertő-lake, Fertőújlak, Nyéki-szállás, from 10 to at least 15 February will be the third for Hungary and the first in winter for Europe. The wintering **Pectoral Sandpiper** *C melanotos* in Dumfries and Galloway, Scotland, was again seen on 28 February. One last seen at Ebro delta, Tarragona, on 20 February constituted the first wintering record for Spain. On 3 February, a presumed **Hudsonian Dunlin** *C alpina hudsonia* was photographed at El Fraile reservoir, Tenerife. In early February, 84 **Spoon-billed Sandpipers** *Eurynorhynchus pygmeus* were discovered at two coastal wetland sites in Myanmar; however, this endangered species was not encountered at traditional wintering sites in Bangladesh. Wintering Nearctic waders in Britain and Ireland included a **Long-billed Dowitcher** *Limnodromus scolopaceus* in Devon until 26 February, two first-winter **Spotted Sandpipers** in Glamorgan, Wales, and Forth, Scotland, into March and two **Lesser Yellowlegs** *Tringa flavipes* in Angus, Scotland, and Rosscarbery, Cork, Ireland, into March. In Sardinia, a first-winter in the Cagliari gulf from 18 January was the third for Italy. If accepted, a **Western Willet** *Tringa semipalmata inornata* photographed at Riserva Naturale di Punta Aderci, Vasto, Abruzzo, on 2 February will be the first for Italy; previous WP records were in the 19th century and in September 1998 in France, in September 1983 in Finland, from October 1992 to April 1993 in Norway, and up to four in the Azores since March 1979. The **Wilson's Snipe** *Gallinago delicata* on St Mary's, Scilly, England, remained throughout the period. A **Red Phalarope** *Phalaropus fulicarius* photographed at Thyna on 10 February was the third for Tunisia.

GULLS TO TERNS The first **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* for South Dakota, USA, was a first-winter at Oahe

Reservoir from 17 February. In Denmark, the first-winter **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* at Esbjerg, Vestjylland, from 27 December 2007 remained into March. In Scotland, adult **Bonaparte's Gulls** *Chroicocephalus philadelphia* stayed in Angus from November 2007 to at least 9 February and in Aberdeenshire from October 2007 to at least 23 February. In Spain, a first-winter was photographed near Ortigueira, A Coruña, on 17 February. In the Azores, a first-winter was seen on São Miguel on 25 February. The wandering **Laughing Gull** *Larus atricilla* (known as 'Atze') was photographed at Blanes, Girona, Spain, on 13 February (cf Dutch Birding 29: 288-291, 2007). A second-winter **Franklin's Gull** *L pipixcan* stayed at Chew Valley Lake, Somerset, from January to 17 February. In Spain, a staggering 45 000 **Mediterranean Gulls** *L melanocephalus* were counted at the Riudecanyes reservoir, Tarragona, on 3 March. On 29 February, an adult **Great Black-headed Gull** *Lichthyaetus* was photographed at Tömörkény, Csaj lake, Hungary. Four adult **Cape Gulls** *L dominicanus vetula* were reported from Khnifiss lagoon, south-western Morocco, on 19 February. At Nimmo's Pier, Galway, Ireland, up to two (adult and first-winter) **Smithsonian Gulls** *L smithsonianus* remained throughout the period. In Iceland, a first-winter **Thayer's Gull** *L thayeri* occurred at Þorlákshöfn on 30 January and 1 February. Four **Elegant Terns** *Sterna elegans* were found in the Buenos Aires province, Argentina, on 27 February (the only previous records for the Atlantic coast of Argentina were singles in the same area a few days earlier and in April 2007). In Ireland, the adult **Forster's Tern** *S forsteri* remained in Galway into March and, in Northern Ireland, another stayed at Killyleagh, Down, from 24 February into March. In Spain, one was seen at Odiel, Huelva, on 11 and 15 February.

DOVES TO PIPITS In Yemen, at least four **African Olive Pigeons** *Columba arquatrix* were seen near Riyadi, Al Mahweet, on 20 January (the species was known as a rare summer visitor from Africa only). On 16 February, the **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* at

Falköping, Västergötland, Sweden, returned for its third consecutive winter. The **Dark Barn Owl** *Tyto alba guttata* at Long Stratton, Norfolk, from early December 2007 remained into March. A **Eurasian Pygmy Owl** *Glaucidium passerinum* at Leenderbos, Valkenswaard, Noord-Brabant, on 10-11 February was the third for the Netherlands (after records in October 2002 and December 2005) and the first twitchable. In Niedersachsen, Germany, at least 180 were singing in an area at Lüneburger Heide where just 37 were found in spring 2007. Up to three **Boreal Owls** *Aegolius funereus* calling (and seen in flight) in De Hondsrug region, Drenthe, were the first twitchable for the Netherlands since April 1999 (the species has been recorded in this region in about two of every five years since 1971, and may have gone unnoticed in other years). On 2 February, two **Little Swifts** *Apus affinis* flew over Chipiona beach, Cádiz. In Kuwait, an **Indian Roller** *Coracias benghalensis* stayed at Kuwait University throughout January. The first **White-crested Elaenia** *Elaenia albiceps* for the Northern Hemisphere turned up on South Padre Island, Texas, USA, on 7 February. A **Bimaculated Lark** *Melanocorypha bimaculata* at Siracusa, Sicily, on 28 February was the third for Italy. A **Horned Lark** *Eremophila alpestris* at Tregurà de Dalt, Vilallonga de Ter, Girona, on 3 January was the fourth for Spain. The wintering flock of **Richard's Pipits** *Anthus richardi* at the Oristano gulf in Sardinia numbered 20 in late January. In southern France, up to nine were seen at the species' traditional site at Mas Chauvet, Crau, Bouches-du-Rhône, on 2 February and 3 March. In Sweden, the **Blyth's Pipit** *A godlewskii* stayed at Apelviken, Halland, into March. In France, one was associated with up to two Richard's Pipits at Genêts, Manche, from 25 January to at least 11 February. The first for Italy at Trapani, Sicily, found on 1 January remained until at least 14 January. On 8-9 November 2007, an **Olive-backed Pipit** *A hodgsoni* was photographed at Agadir, Morocco. During February, no less than 78 **Water Pipits** *A spinoletta* wintered in Denmark, where it was a rarity until recently (with only seven records until 1990). The **American Buff-bellied Pipit** *A rubescens rubescens* at Red Barn Strand, Youghal, Cork, Ireland, from 25 November 2007 was still present in early March. If accepted, a **Siberian Buff-bellied Pipit** *A r japonicus* at Åkrasanden, Karmøy, Rogaland, from 12 January into March will be the second for Norway.

HYPOCOLIUS TO WARBLERS In Egypt, **Hypocolius** *Hypocolius ampelinus* occurred at Mövenpick Resort Hotel, El Quseir (two), on 14 February and near Tut Amon resort village (three) on 16 February. On 4 February, a **Black Scrub Robin** *Cercotrichas podobe* turned up at El Gouna, Egypt. A male **Kurdistan Wheatear** *Oenanthe xanthoprymna* stayed at Neot Smadar, Israel, from 6 March onwards. In Denmark, the third calendar-year female **Black-throated Thrush** *Turdus atrogularis* at Mølleparken, Nivå, Sjælland, from 7 November remained into March (cf Dutch Birding 30: 48, 2008). The 30th for Sweden was at Östersund, Jämtland, from 2 February. A pair of **Cricket Longtails** *Spiloptila clamans* was collecting nesting material west of Awerder, Western Sahara, on

155 White-crowned Sparrow / Witkruingors
Zonotrichia leucophrys, Cley, Norfolk, England,
26 January 2008 (Iain H Leach)

17-18 February. On 24 February, an **African Desert Warbler** *Sylvia deserti* was reported at Maspalomas, Gran Canaria. The **Yellow-browed Warbler** *Phylloscopus inornatus* at Lamiako, Leioa, Bizkaia, Spain, from 9 January was still present on 16 February. On 5-12 February, one was photographed at Puerto del Carmen, Lanzarote, Canary Islands. Five were reported from Britain into March. **Hume's Leaf Warblers** *P humei* wintered at Tehidy, Cornwall, from 15 December 2007 into March; at Cot Valley, Cornwall, from 22 December 2007 to 23 February; on Ventotene, Ponziane, Lazio, Italy, from 15 January to at least 15 February; and at Stockton-on-Tees, Cleveland, England, from 11 February into March. If accepted, a **Dusky Warbler** *P fuscatus* at Guadalhorce river, Málaga, on 14 February will be the seventh for Spain.

WALLCREEPER TO BUNTINGS In north-western France, the **Wallcreeper** *Tichodroma muraria* on the fulmar cliffs between Boulogne and Wimereux, Pas-de-Calais, from 20 January remained until at least 24 February. In Kuwait, the last of up to four **Purple Sunbirds** *Cinnyris asiaticus* at Subiya was reported on 10 February and the **Long-tailed Shrike** *Lanius schach* remained at Sulaibikhat until 25 January. A first-winter **Daurian Shrike** *L isabellinus* stayed at Guadalhorce river, Málaga, Spain, from 1 to at least 15 February; it was trapped on 10 February. In the Netherlands, the maximum count of **House Crows**

Corvus splendens near the Hoek van Holland-Harwich ferry port, Zuid-Holland, was 33 individuals (an all-time high) on 3 February. In the Azores, two **Red Crossbills** *Loxia curvirostra* were still at Algarvia, São Miguel, on 21 February. The adult **White-crowned Sparrow** *Zonotrichia leucophrys* at Cley, Norfolk, from 3 January remained into March. It was the first twitchable for Britain and attracted many birders who, in order to compensate troubled villagers, amassed the equivalent of c. EUR 10 000 for the restoration of the local church. In turn, the villagers proposed to use that amount for the renovation of the big window overlooking the site where the sparrow was feeding and to create a new pane featuring its stained-glass image. The first-year **White-throated Sparrow** *Z. albicollis* at Höfn, Iceland, from 12 November also remained into March. In Syria, four male and up to three female **Pine Buntings** *Emberiza leucocephalos* amongst c. 20 Yellowhammers *E. citrinella* were found in exactly the same spot as in the previous winter. In northern Italy, more than 15 were wintering. In France, one (only) was seen at Mas Chauvet, Crau, on 3 February. The one at Buyukcekmece lake on 10-16 January was the 10th for Turkey, not the fourth, and the **Rustic Bunting** *E. rustica* at Karasu, Sakarya, on 18 January was the seventh, not the second (cf Dutch Birding 30: 49, 2008).

If accepted, a **Common Reed Bunting** *E. schoeniclus* at Catalina García, Fuerteventura, on 1-2 February could be the first for the Canary Islands.

For a number of reports, Birding World, Birdwatch, Ornithos, www.birdguides.com, www.rarebirdalert.co.uk and www.netfugl.dk were consulted. We wish to thank José Ardaiz, Mindy Baha-el-Din, Sherif Baha-el-Din, Chris Batty, Soner Bekir, Tobias Berger, Max Berlin, Richard Bonser, Joël Bried, Robin Chittenden, Rolf Christensen, Tony Clarke, Doreen Cooper, John Cooper, Andrea Corso (Italy), Pierre-André Crochet, Pedro Domingos, Gerald Driessens, Enno Ebels, Lee Evans, Amine Flitti, Jacques Franchimont, Raymond Galea (Malta), Steve Gantlett, Barak Granit, Geert Groot Koerkamp, Marcello Grusso (Sardinia), Ricardo Guerreiro, Ricard Gutiérrez (Spain), Erik Hirschfeld, Remco Hofland (Syria), Goran Holm, Dan Jones, Olof Jönsson, Guy Kirwan, Richard Klim, Yann Kolbeinsson, Raphaël Lebrun, Antero Lindholm, André van Loon, Anthony McGeehan, Richard Millington, Dominic Mitchell, Killian Mullarney, Niall Moores, Tor Olsen, Gert Ottens, Mark Pearman, Yoav Perlman (IRDC), René Pop, Willy Raitière, Magnus Robb, Staffan Rodebrand, Cosme Damián Romai, Luciano Ruggieri, Michael Sammut, Nir Sapir, Dare Šere (Slovenia), Maurizio Sighele, Kóky Szabolcs, Albert Cama Torrell, Roland van der Vliet, Paul Whiteman, Pim Wolf and Yu Yat Tung for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@planet.nl)

Marcel Haas, Kapellaan 52, 1851 PE Heiloo, Netherlands
(m.haas@wpbirds.com)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **januari-februari 2008**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl.

Nederland

GANZEN TOT ARENDEN De gehele periode verbleven in de omgeving van Petten, Noord-Holland, 10-tallen **Dwergganzen** *Anser erythropus*, vaak samen in één compacte groep. Het hoogste aantal was 64 op zowel 18 januari als 9 februari. Op 29 februari waren hier nog 44 vogels aanwezig. Bij Strijen, Zuid-Holland, bleven de aantallen lager met in januari maximaal 23 en een

opleving tot ten minste 32 op 16 februari. Eind februari liep hier het aantal snel af. Elders in Nederland werden er nog c. 15 gezien waarvan vier op 29 februari bij Tibma, Friesland. **Groenlandse Kolganzen** *A. albifrons flavirostris* werden gemeld op 10 januari bij Marle, Overijssel, op 1 februari bij Meddo, Gelderland, en op 28 februari weer bij het Schildmeer, Groningen. Het aantal **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* nam toe tot c. 50 verspreid over de bekende ganzengebieden. Hieronder bevonden zich groepjes van drie op 3 februari bij Gaast, Friesland; op 11 en 27 februari in de Bantpolder, Friesland; op 18 februari bij Rockanje, Zuid-Holland; van 25 tot 27 februari in bij Hooge Zwaluwe, Noord-Brabant; en op 28 februari bij Koudenhoek, Zuid-Holland. Na een wat schamele vertoning in de vorige periode werden nu ten minste 30 **Witbuikrotganzen** *B. hrota* gezien waarvan drie in januari op Texel, Noord-Holland, vier op 12 januari op Terschelling, Friesland, en een groepje van 12 op 16 februari bij Zwarte Haan, Friesland. Er werden c. 25 **Zwarte Rotganzen** *B. nigricans* gemeld waaronder drie op 4 januari op Wieringen, Noord-Holland, en vier op 10 februari op Ameland, Friesland; op Wieringen was ook een (vermoedelijke) hybride Zwarte Rotgans x Rotgans *B. bernicla* aanwezig. Bij Castricum, Noord-Holland, werd de **Grote Tafeleend**

156 Ringsnaveleend / Ring-necked Duck *Aythya collaris*, vrouwtje, Eijsden, Limburg, 25 februari 2008
(Arnoud B van den Berg)

157 Taigarietgans / Taiga Bean Goose *Anser fabalis*, Inlaagpolder, Spaarndam, Noord-Holland, 17 februari 2008
(Arnoud B van den Berg)

158 Zeearend / White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla*, eerste-winter, Camperduin, Noord-Holland, 11 februari 2008 (*Willem Pompert*)

159 Kleine Burgemeester / Iceland Gull *Larus glaucoides*, eerste-winter, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 1 februari 2008 (*Menno van Duijn*)

Aythya valisineria tot 3 februari gezien. Er werden nog ten minste negen **Witoogeenden** *A nyroca* doorgegeven. Het vrouwtje **Ringsnaveleend** *A collaris* van Eijsden, Limburg, bleef de gehele periode. Een mooie vondst betrof het mannetje **Brilzee-eend** *Melanitta perspicillata* dat op 17 februari tussen andere zee-eenden op de Noordzee bij Ameland zwom. Het adult mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* van Barendrecht hield stand. Een onvolwassen exemplaar van 27 januari tot 10 februari op plas Geestmerambacht bij Alkmaar, Noord-Holland, droeg een aluminium ring. Er werden (te) veel **Kokardezaagbekken** gemeld; de meeste waren overduidelijk ontsnapt, met mogelijk uitzondering van ongeringe vrouwtjes-types op de Ooievaarsplas, Flevoland, van 25 januari tot 10 februari (vermoedelijk dezelfde vogel die in november-december 2007 bij Biddinghuizen werd gezien) en bij Wijchen, Gelderland, van 2 tot 17 februari. De **Amerikaanse Smient** *Anas americana* die van 25 januari tot in maart op het Kinselmeer verbleef was vanwege de 'halve' vleugel en beperkte vliegkunst in ieder geval niet van recente transatlantische herkomst... Een mannetje **Blauwvleugeltaling** *A discors* werd vanaf 25 februari gezien in de omgeving van Nieuw Lekkerland, Zuid-Holland; winterwaarnemingen van deze soort in West-Europa zijn zeer schaars. Binnenlandse **IJsduikers** *Gavia immer* zwommen van 3 tot 13 februari op recreatieplas Bussloo bij Voorst, Gelderland, en van 9 tot 24 februari op recreatieplas Rutbekerveld bij Enschede, Overijssel. Aan de kust waren er waarnemingen op 4 januari bij Castricum aan Zee; op 9 januari langs Scheveningen, Zuid-Holland; op 2 februari (twee) bij de Brouwersdam, Zuid-Holland; op 2 februari op het Krammer-Volkerak bij Oude Tonge, Zuid-Holland; en op 17 februari bij de Hompelvoet, Zuid-Holland. Een **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leucorhoa* werd opgemerkt na stormachtig weer op 27 februari langs Camperduin, Noord-Holland. **Grote Aalscholvers** *Phalacrocorax carbo carbo* verbleven de gehele periode op het Engelermeer bij 's-Hertogenbosch, Noord-Brabant; van 6 tot 16 januari (twee) op het Hoornse Meer bij Groningen, Groningen; vanaf 2 februari een adulte bij IJmuiden, Noord-Holland; en op 9 februari in De Braakman, Zeeland. C 17 **Kuifaalscholvers** *P aristotelis* werden waargenomen aan de kust. Vermeldenswaard zijn de twee paren die op 20 februari baltend werden gezien bij de Oosterscheldekering, Zeeland. De **Koereiger** *Bubulcus ibis* van Ommen, Overijssel, bleef tot 12 januari. Andere exemplaren verschenen op 3 januari bij Vriezenveen, Overijssel; op 6 januari in het Robbenoordbos, Noord-Holland; van 11 tot 14 januari bij de Groote Peel, Noord-Brabant; op 12 januari bij Vogelwaarde, Zeeland; en op 2 februari bij Prinsenbeek, Noord-Brabant. Een groep van 10 **Flamingo's** *Phoenicopterus roseus* samen met één of meer Chileense Flamingo's *P chilensis* vloog de gehele periode op en neer over het Emmmeer en Nulderauw, Gelderland, tot aan de Stichtse Brug, Noord-Holland, en werd het vaakste gezien bij Harderwijk, Gelderland. Bij de Hellegatsplaten, Zuid-Holland, werden er in februari maximaal c 10 gemeld, samen met enkele 10-tallen Chileense en één Caribische Flamingo *P ruber*. Eén

Zeearend *Haliaeetus albicilla* bleef tot 18 februari in polders ten zuiden van Groningen, twee exemplaren verbleven tot ten minste 25 februari in het Lauwersmeergebied, één van 9 tot 20 februari bij Petten (dat was een geringd exemplaar dat van december 2007 tot 26 januari in de Kennemerduinen bij Bloemendaal werd gezien) en drie waren de gehele periode te zien in de Oostvaardersplassen, Flevoland. Niet ver van de laatstgenoemde locatie waren twee vogels op 17 februari aanwezig bij Almere, Flevoland, en één op 17 en 24 februari bij Nunspeet, Gelderland. Overvliegende exemplaren werden opgemerkt op 11 februari bij de Spieringsluis bij de Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant, en op 16 februari over telstrop Brobbelbies bij Uden, Noord-Brabant. Op 3 februari werd bij Nordhorn in Duitsland een **Steenarend** *Aquila chrysaetos* waargenomen op c 8 km van de grens ter hoogte van Denekamp, Overijssel. Een winterwaarneming van een **Visarend** *Pandion haliaetus* zoals op 6 februari bij Heemstede, Noord-Holland, blijft een zeldzaamheid.

KRAANVOGELS TOT ALKEN Er was sprake van winterse verplaatsingen van **Kraanvogels** *Grus grus* tussen 3 en 8 januari met ruim 700, voornamelijk in het zuiden van het land; deze kwamen waarschijnlijk uit Duitsland. Vanaf 10 januari pleisterden er maximaal 34 bij Griendtsveen, Noord-Brabant, en op 14 januari werden er 36 geteld in het Aamsveen bij Enschede. Waarnemingen van een groep van 120 op 10 februari over de

160 Grote Kruisbekken / Parrot Crossbills *Loxia pytyopsittacus*, Oud-Leusden, Utrecht, 4 januari 2008
(Enno B Ebels)

161 Siberische Tjiftjaf / Siberian Chiffchaff *Phylloscopus collybita tristis*, Budel-Dorplein, Noord-Brabant, 22 januari 2008 (René Weenink)

162 Cetti's Zanger / Cetti's Warbler *Cettia cetti*, Vlaardingen, Zuid-Holland, 2 maart 2008 (Chris van Rijswijk/birdshooting.nl)

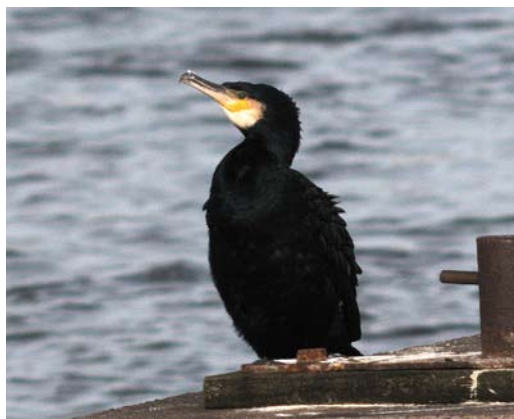

163 Kortteenleeuwerik / Greater Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla*, Castricum aan Zee, Noord-Holland, 3 januari 2008 (Roland Jansen)

164 Dwerggors / Little Bunting *Emberiza pusilla*, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 26 januari 2008 (Menno van Duijn)

165 Hybride Grote Burgemeester x Zilvermeeuw / hybrid Glaucous x Herring Gull *Larus hyperboreus* x *argentatus*, tweede-winter, IJmuiden, Noord-Holland, 23 februari 2008 (Arnoud B van den Berg) **166** Vermoedelijke Vale Braamsluiper / presumed Central Asian Lesser Whitethroat *Sylvia curruca halimodendri*, Velsbroek, Noord-Holland, 17 januari 2008 (Arnoud B van den Berg) **167** Blauwvleugeltaling / Blue-winged Teal *Anas discors*, mannetje, Alblasserdam, Zuid-Holland, 5 maart 2008 (Anthonie Stip) **168** Grote Aalscholver / Atlantic Great Cormorant *Phalacrocorax carbo carbo*, adult, IJmuiden, Noord-Holland, 3 februari 2008 (Arnoud B van den Berg)

Vaalsenberg, Limburg, en van in totaal ten minste 350 vanaf 25 februari luidden alweer de voorjaarsstrek in. De overwinterende **Terekruiter** *Xenus cinereus* van Polder Breebaart, Groningen, bleef tot 21 januari. Een **Rosse Franjepoot** *Phalaropus fulicarius* foerageerde op 2 februari in het Meisterplak op Terschelling. Langs de Noordzeekust werden verspreid over de periode nog 14 losse **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* gemeld. Er waren opmerkelijk meldingen van onvolwassen **Vorkstaartmeeuwen** *Xema sabini* op 19 januari langs De Koog op Texel en op 22 januari (twee) langs paal 15 op Terschelling. Pleisterende **Grote Burgemeesters** *Larus hyperboreus* verbleven de gehele periode bij Den Helder, van 9 tot 27 januari bij Zoutelande, Zeeland, en van 19 tot 21 januari bij Groningen. Verder waren er nog ten minste 11 waarnemingen waarvan de meeste in januari. Met

enige regelmaat werd de tweede-winter hybride **Grote Burgemeester x Zilvermeeuw** *L. hyperboreus* x *argentatus* gezien bij de visafslag in IJmuiden. Er waren nog aardig wat **Kleine Burgemeesters** *L. glaucoides* aanwezig: tot begin januari op Texel (dood gevonden op 7 januari); van 6 januari tot in maart in Amsterdam, Noord-Holland; van 10 tot 20 januari en weer op 13 februari in Den Haag, Zuid-Holland; op 1 en 6 februari langs Katwijk aan Zee, Zuid-Holland; op 6 februari bij Beilen, Drenthe; op 7 februari bij Scheveningen; op 8 februari bij Noordwijk aan Zee, Zuid-Holland; op 9 februari bij de Langevelderslag, Zuid-Holland; op 10 februari bij Noordpolderzijl, Groningen; en op 28 en 29 februari bij Enschede. Uit Tiel, Gelderland, kwamen gedurende de periode af en toe meldingen van de bekende **Ringsnavelmeeuw** *L. delawarensis*. Een fraaie observatie vanaf de

boot naar Texel was die van een **Ross' Meeuw** *Rhodostethia rosea* op 19 januari. De vogel vloog de Wadden-zee op en kon worden gefotografeerd. De maandmaxima van **Grote Sterns** *Sterna sandvicensis* langs de Brouwersdam, Zuid-Holland, bedroegen 12 op 25 januari en zes op 24 februari, respectievelijk. Op 19 januari vloog een **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* langs Camperduin. Een 10-tal **Kleine Alken** *Alle alle* werd gezien in januari, waaronder maximaal twee tot 6 januari op het Veerse Meer, Zeeland, en één van 17 tot 19 januari bij de Flevocentrale, Flevoland. Tot 29 januari werden zes vondsten gemeld waaronder één op De Kreupel in het IJsselmeer, Noord-Holland. Op 21 februari werden twee restanten gevonden bij Oranjeston, Zeeland, en op 28 februari een rechtervleugel bij Paesens, Friesland. Langssnellende **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* werden genoteerd op 7 januari bij Bloemendaal aan Zee, Noord-Holland, en op 23 februari bij Camperduin. Een dood exemplaar werd op 21 februari gevonden bij Oranjeston.

UILEN TOT GORZEN Op 10 februari kwam het grote nieuws dat de derde (en eerste twitchbare) **Dwerguil** *Glaucidium passerinum* was gefotografeerd in het Leenderbos bij Valkenswaard, Noord-Brabant. In de schemering en ook op 11 februari werd deze fantastische vogel door vele waarnemers gezien. Nadien ontbreekt elk spoor van het kleinnood. Een roepende **Ruigpootuil** *Aegolius funereus* werd tijdens een speciaal voor deze soort op touw gezette zoekactie gevonden op 23 februari bij Schoonloo, Drenthe. Op 24 en 25 februari was er een bezoekregeling voor vogelaars getroffen en werden hier twee of zelfs drie exemplaren vastgesteld. De **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* van Castricum aan Zee bleef tot 20 januari en betrof het eerste wintergeval. **Kuifleeuweriken** *Galerida cristata* werden gezien in Nieuwolda, Groningen, van 16 tot 25 februari; bij Tilburg, Noord-Brabant; Eindhoven, Noord-Brabant; op twee locaties bij 's-Hertogenbosch; en maximaal zeven op het terrein van Tradeport-West bij Venlo, Limburg. Winterse **Grote Piepers** *Anthus richardi* werden opgemerkt op 13 januari in Polder Breebaart en op 9 februari bij telpost Breskens, Zeeland. Er waren deze maanden zeer weinig **Pestvogels** *Bombus garrulus*: vijf op 1 januari in Den Helder, twee op 3 januari in Groningen, en twee op 24 februari in Dalfsen, Overijssel. Een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* bleef tot 27 februari in Park Rozendaal bij Velp, Gelderland, en op 13 februari werd er één gezien in Park Sonsbeek in Arnhem, Gelderland. Van 3 tot 26 januari verbleven twee **Roodbuikwaterspreeuwen** *C*

aquaticus bij Gulpen, Limburg, waarvan één aanwezig was tot 6 februari. Een vermoedelijke **Vale Braamsluiper** *Sylvia curruca halimodendri* verbleef van 12 januari tot 1 februari in tuinen in Velsersbroek, Noord-Holland. **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* werden waargenomen van 30 december tot 2 januari in Oegstgeest, Zuid-Holland; op 7 januari in Anna Paulowna, Noord-Holland; op 10 januari in het Noordlaarderbos bij Haren, Groningen; en op 10 februari in Amsterdam Slotervaart. **Bladkoningen** *Pinomatus* verschenen op 6 januari en op 7 februari in Almere, en op 9 februari in de AW-duinen, Noord-Holland. Een **Siberische Tijftaf** *P collybita tristis* verbleef van 11 tot 25 januari bij Budel-Dorplein, Noord-Brabant. **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* werden opgemerkt op 1 februari bij Apeldoorn, Gelderland, van 11 tot 15 februari in het Robbenoordbos, op 14 februari bij Hilversum, Noord-Holland, en op 24 februari bij Het Twiske, Noord-Holland. Naast de gebruikelijke waarnemingen in Limburg werden vanaf 15 februari regelmatig twee **Kortsnavelboomkruipers** *C f macrodactyla* gezien en gehoord bij Berg en Dal, Gelderland, en op 16 februari drie in het Haagse Bos bij Enschede. De voorlopige uitslag van een door waarnemingen.nl gecoördineerde landelijke telling van **Klapksters** *Lanius excubitor* kwam op 300 tot 325 exemplaren. Op 2 februari werden 33 **Huiskraaien** *Corvus splendens* geteld bij het station van Hoek van Holland, Zuid-Holland, een nieuw record. De negen **Grote Kruisbekken** *Loxia pytyopsittacus* in de duinen bij Schoorl, Noord-Holland, bleven tot 8 februari, met nog drie op 9 februari en nog enkelingen op 10 en 23 februari. De groep van 11 bij Oud-Leusden, Utrecht, bleef tot 18 januari. Op 14 februari werd een **Amerikaanse Roodmus** *Carpodacus mexicanus* gefotografeerd in een tuin in Gaasperdam, Amsterdam, Noord-Holland; een wilde herkomst is – voorzichtig uitgedrukt – onwaarschijnlijk. Een vrouwtje **Witkopgors** *Emberiza leucocephalos* werd op 13 januari laat in de middag gemeld tussen Vinken *Fringilla coelebs* en Geelgorzen *E citrinella* bij Renkum, Gelderland. Op de bekende plek bij Katwijk waar zich afgelopen twee winters ook al **Dwerggorzen** *E pusilla* bevonden, bleek op 5 januari weer een exemplaar aanwezig dat bleef tot 25 februari. Op 28 februari foerageerde een Dwerggors bij Rockanje, Zuid-Holland. C 20 **Grauwe Gorzen** *E calandra* liepen op 21 januari op de Scheldedijk bij Kloosterzande, Zeeland; op 12 februari verbleven er 10 bij Sibbe, Limburg; op 15 februari 12 tussen Maastricht-Amby en Bemelen, Limburg; en op 17 februari vijf bij Sittard, Limburg. Verder bleken een tot twee exemplaren op 12 februari al enkele weken aanwezig bij Baarle-Nassau, Noord-Brabant.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
Remco Hofland, Aert van Neslaan 336, 2341 HN Oegstgeest, Nederland (remco.hofland@dutchbirding.nl)
Peter W W de Rouw, Detmoldstraat 92-1, 3523 GH Utrecht, Nederland

België

ZWANEN TOT BUIZERDS **Wilde Zwanen** *Cygnus cygnus* werden waargenomen in de Brechtse Heide in Brecht/Westmalle, Antwerpen (tot 11 de gehele periode) en dezelfde in Kalmthout, Antwerpen, op 22 februari; bij het Lac de l'Eau d'Heure, Hainaut (zes tot 15 februari); in de Kalkense Meersen, Oost-Vlaanderen (drie op 4 januari); in Nieuwpoort, West-Vlaanderen (vier op 8 februari); en in Roly, Namur (twee op 13 januari). Een zeer waarschijnlijke, onvolwassen **Taigarietgans** *Anser fabalis* liep op 20 januari in Maaseik, Limburg, en op 22 januari in Geistingen, Limburg. **Dwergganzen** *A erythropus* verschenen op 3 januari in de Uitkerkse Polder, West-Vlaanderen; op 3 februari in De Luysen in Bree, Limburg; en op 10 februari in Stuivekenskerke, West-Vlaanderen. Voor **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* kon men weer terecht op klassieke plaatsen in West-Vlaanderen zoals de Uitkerkse Polder op 3 januari; in de IJzerbroeken in Merkem en in Noordschote (dezelfde) op respectievelijk 1 en 16 februari; en in Stuivekenskerke van 20 tot ten minste 23 februari. Het is altijd uitkijken naar vroeger **Zomertalingen** *Anas querquedula* en dit jaar doken die al op 24 februari op, en wel in De Maten in Genk (twee), in Nieuwmunster, West-Vlaanderen, en in Woumen (vier). **Krooneenden** *Netta rufina* werden gezien in Antwerpen-De Kuifeend, Antwerpen; Bocholt, Limburg; Duffel/Rumst, Antwerpen; Heffen, Antwerpen; Heindonk, Antwerpen; Heusden, Oost-Vlaanderen; Kieldrecht, Oost-Vlaanderen; Lommel, Limburg; Longchamps, Namur; Oudergem (Brussels Gewest); Schoten, Antwerpen (drie); Sint-Lambrechts-Woluwe (Brussels Gewest); Walem, Antwerpen (twee); en Zonhoven, Limburg. Op de dode Maasarm tussen Lanaye, Liège, en Eijsden, Limburg, Nederland, bleef nog de hele periode het vrouwtje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris*. Er werden **Witoogeenden** *A nyroca* gezien in Antwerpen-De Kuifeend van 20 januari tot 3 februari; op Antwerpen-Blokkersdijk van 10 tot 13 januari; in Basse Sambre, Hainaut, op 13 januari; in Dendermonde, Oost-Vlaanderen, op 16 februari; in Duffel de hele periode en in Duffel/Rumst op 20 januari; in Escanaffles, Hainaut, tot twee exemplaren tussen 12 januari en 16 februari; in Harelbeke, West-Vlaanderen, twee tot 10 januari; in Nazareth, Oost-Vlaanderen, op 13 januari; in Ploegsteert, Hainaut, op 23 februari; en in Waasmunster, Oost-Vlaanderen, vanaf 13 januari. Het eerste-winter mannetje **Kleine Topper** *A affinis* bleef nog tot 9 januari op De Gavers in Harelbeke. Op 2 januari verbleef kortstondig een **Ijseend** *Clangula hyemalis* in het Bloso-domein in Hofstade, Vlaams-Brabant, op 13 januari trok er één langs Mariakerke, West-Vlaanderen, en op 6 februari één langs Koksijde, West-Vlaanderen. Een ontsnapte **Kokardezaagbek** *Lophodytes cucullatus* zwom op 3 februari in de Plantentuin in Meise, Vlaams-Brabant. Waarnemingen van **Parelduikers** *Gavia arctica* kwamen van Aalst, Oost-Vlaanderen; Adinkerke, West-Vlaanderen; De Haan, West-Vlaanderen; Harelbeke; Koksijde (vijf); Lissewege, West-Vlaanderen; Nazareth; Oostende (twee); Roksem, West-Vlaanderen; Wenduine, West-Vlaanderen (vier); en Zeebrugge (twee). Tot 29 januari verbleven nog tot twee juveniele **Ijsduikers** *G immer* in de Achterhaven van

Zeebrugge; tot ten minste 10 februari verbleef er één op de Spuikom van Oostende; op 6 januari trok er één langs Wenduine en twee langs Oostende; en van 27 januari tot 19 februari werd er één gezien bij Obourg, Hainaut. **Roodhalsfuten** *Podiceps grisegena* doken op in Dendermonde; Koksijde; Oostende; Putte, Antwerpen, en Waasmunster. Gespreid over de periode zwommen er tot drie **Kuifduikers** *Pauritus* in de Achterhaven van Zeebrugge. Verder waren er waarnemingen bij Kieldrecht, Oost-Vlaanderen; Harelbeke; Koksijde (twee); en Oostende. Op 20 januari vloog een **Stormvogeltje** *Hydrobates pelagicus* langs Oostende. In de IJzerbroeken werden gedurende de hele periode tot vier **Koereigers** *Bubulcus ibis* geteld en op 10 januari pleisterde er één bij Snellegem, West-Vlaanderen. Op 20 januari werden 45 **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* geteld op de slaappleats in Assebroek, West-Vlaanderen. De hoogste tellingen voor **Grote Zilverreiger** *Casmerodius albus* waren 17 in Zonhoven, Limburg, op 17 februari, 20 bij Virelles, Namur, op 16 februari en 37 op de slaappleats in Hensies op 8 februari. Vanaf begin februari kwam de trek van **Ooievaars** *Ciconia ciconia* op gang; de grootste groepen telden 18, 23 en 24 exemplaren. Op 5 januari vloog een **Rode Wouw** *Milvus milvus* over de Kruiskouter in Relegem/Asse, Vlaams-Brabant. Vanaf eind januari werden in Vlaanderen en Wallonië in totaal c 484 vogels opgemerkt, waaronder een indrukwekkend aantal van 17 over Breuvanne, Luxembourg, op 27 februari. De juveniele **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* die in december werd waargenomen bij Luchy, Luxembourg, werd wederom van 20 tot 22 januari en op 9 februari opgemerkt. Op 1 januari werd de adulte **Ruigpootbuiser** *Buteo lagopus* van Verrebroek voor de laatste maal waargenomen.

KRAANVOGELS TOT GORZEN Tussen 1 en 8 januari trok over Wallonië een eerste golf van 1011 **Kraanvogels** *Grus grus*, tussen 9 en 12 februari werden er 824 geteld en tussen 18 en 29 februari de hoofdmoot met 4984 vogels. In Vlaanderen werden er zoals gebruikelijk veel minder gezien, met tussen 2 en 8 januari meer dan 333 vogels en tussen 9 en 11 februari ten minste 59. Op 29 februari foerageerden twee **Ijslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* bij Kieldrecht. Langs Oostende vloog op 22 januari een **Middelste Jager** *Stercorarius pomarinus* en op 25 januari volgde er één langs Heist. Na 20 februari doken op heel wat plaatsen weer **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* op met tegen het einde van de maand al tellingen van c 500 exemplaren in het Antwerpse havengebied. Van 14 tot 20 januari verbleef een eerste-winter **Kleine Burgemeester** *L glaucooides* bij Cerfontaine, Hainaut, en dezelfde vogel verscheen op 20 januari ook bij Gozée, Hainaut. Op 22 januari werd bovendien een eerste-winter gefotografeerd in het Houbenhof in Geistingen, Limburg. De beste ontdekking van de periode bleek die van een adulte **Kumliens Meeuw** *L g kumlieni* in de IJzermonding in Nieuwpoort op 6 januari. De vogel bleef slechts enkele uren maar werd desondanks goed gedocumenteerd. De adulte **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* van de Haven van Oostende bleef tot ten minste 27 januari. Vogels in eerste-winterkleed verschenen in Nieuwpoort op 12 januari; bij Erpion, Hainaut, van 17 januari

tot 15 februari; in de Bourgoyen in Gent op 20 en 21 januari; bij Nazareth op 20 januari; en in de Gentse Kanaalzone op 25 januari. Twee langstreckende **Papegaai-duikers** *Fratercula arctica* werden in De Panne herkend op 19 januari en één exemplaar vloog op 3 februari langs Koksijde. Een **Oehoe** *Bubo bubo* van onbekende herkomst zat op 7 januari tussen Lint en Hove, Antwerpen. Opmerkelijk was de intense aandacht van talloze fotografen die zes **Velduil** *Asio flammeus* van de Uitkerkse Polder kregen na de publicatie van enkele foto's op www.birdpix.nl. Daarnaast werden solitaire exemplaren waargenomen in Angre, Hainaut; Doel, Oost-Vlaanderen; Lier; Verrebroek; Woumen; Zeebrugge; en Zelzate, Oost-Vlaanderen. De enige waarnemingen van telkens twee **Kuifleeuweriken** *Galerida cristata* kwamen van Nieuwpoort en van Lombardsijde. **Strandleeuwerik** *Eremophila alpestris* bracht deze 'winter' een wel erg magere vertoning met slechts één exemplaar in Het Zwin in Knokke van 28 januari tot 3 februari. Op 18 februari werd de eerste **Boerenwaluw** *Hirundo rustica* van het jaar opgemerkt bij Dudzele en op 28 januari volgde de tweede in Ronse, Oost-Vlaanderen. **Grote Piepers** *Anthus richardi* liepen op 30 januari in Kieldrecht en op 10 februari in de Voorhaven van Zeebrugge. Op 12 januari zorgde een **Gele Kwikstaart** *Motacilla flava* voor een winterse verrassing in Kapelle-op-den-Bos, Vlaams-Brabant. De enige drie **Pestvogels** *Bombus garrulus* van deze winter verbleven op 20 januari in Angre. Al op 23 februari huppelde een mannetje **Blauwborst** *Luscinia svecica* door Anderstad in Lier. **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* bleven het goed doen met alweer enkele nieuwe locaties en maximumtellingen van 10 in de Achterhaven van Zeebrugge en 14 in Harchies. **Graszangers** *Cisticola juncidis* overwinterden

bij Kieldrecht; in de Kalkense Meersen; in de Uitkerkse Polder; en minstens drie in de Achterhaven van Zeebrugge. Op 1 januari werd een **Braamsluiper** *Sylvia curruca* waargenomen op een voedertafel in Brugge. In de Boerenkreek bij Sint-Jan-in-Eremo, Oost-Vlaanderen, foerageerde op 6 februari een **Buidelmees** *Remiz pendulinus*, van 13 tot 23 februari verbleef er één in Ploegsteert en op 19 februari was er een waarneming in Marionville, Hainaut. Vlaanderen was goed voor de huisvesting van 21 overwinterende **Klapeksters** *Lanius excubitor* en in Wallonië werden er c 35 vastgesteld, waaronder een concentratie van negen bij Marche-en-Famenne, Luxembourg. In Het Zwin in Knokke zaten nog de twee klassieke overwinterende **Bonte Kraaien** *Corvus cornix* en vanaf 4 januari pleisterde er één in het Klauwenhof in Maaseik, Limburg. Een mannetje **Grote Kruisbek** *Loxia pytyopsittacus* liet zich op 14 januari horen bij Tessenderlo, Limburg. Verrassend waren enkele waarnemingen van 'teuterende' **Noordse Goudvinken** *Pyrrhula pyrrhula pyrrhula*: op 13 en 25 januari in Herselt, Antwerpen; op 3 februari in Eindhout, Antwerpen; en op 6 februari in Nijlen, Antwerpen. Op 26 januari werd een **IJsgars** *Calcarius lapponicus* waargenomen in Blankenberge. **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* werden gezien in Blankenberge; Koksijde (12); Oostduinkerke (drie); Outgaarden, Vlaams-Brabant; en Zeebrugge (c 50).

De hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Natuurpunt-Vogellijn was hier onontbeerlijk. De Natuurpunt-Vogellijn is alleen vanuit België bereikbaar op het nummer 0900-00194 (EUR 0.45/min), de Natuurpunt-Inspreklijn is te bereiken op 0800-11194 (gratis). De Waalse gegevens werden in hoofdzaak geput uit de AVES-website.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België (gerald.driessens@natuurpunt.be)

DB Actueel

Succesvolle zoekactie naar Ruigpootuilen Bij een aantal (ex-)Drentse vogelaars leefde al langer het idee dat ergens in Drenthe nog Ruigpootuilen *Aegolius funereus* voor zouden kunnen komen. Daarvoor waren enkele aanwijzingen. Om te beginnen was deze soort in de periode 1971-79 en 1983-85 een zeer zeldzame maar regelmatig broedvogel waarvan toen enkele (mislukte) broedgevallen bekend zijn geworden. Daarna was het jarenlang stil, met wel een aantal onbevestigde waarnemingen tot in 1994, maar in april 1999 volgde weer een geval, een roepende vogel nabij Norg. Dat was de laatste die door meerdere vogelaars kon worden beluisterd. Meer recentelijk waren er nog vondsten van plukresten van een juveniel (Hooghalen, oktober 2002) en een raamslachtoffer in Hoogeveen (april 2005). Dit was aanleiding voor een eerste verkennende zoektocht in 2006 – die niets opleverde. Het bleef echter knagen en daarom besloten Peter van Wetter en anderen begin 2008 om het nog eens te proberen en het dit keer 'groots' aan

te pakken. Een aantal noordelijke vogelaars werd benaderd voor een gecoördineerde zoektocht en in teams van twee tot vier mensen zes boswachterijen in Drenthe en twee in Friesland uit te kammen. In Drenthe lag de nadruk op bossen waar eerder territoria van Ruigpootuilen waren vastgesteld (soms al meer dan 30 jaar terug) of waar recente meldingen waren geweest. Van sommige van deze bossen waren kaarten beschikbaar waarop clusters Zwarte Spechten *Dryocopus martius* holen waren ingetekend. Mocht er sprake zijn van nieuwe territoria van Ruigpootuilen dan zouden deze vogels namelijk belangstelling kunnen hebben voor deze nestholtes.

Als eerste datum werd 23 februari gekozen. De weersomstandigheden leken aanvankelijk in het nadeel van de zoektocht uit te vallen; het waaiende en het was bewolkt. Toch werd besloten door te gaan. Uiteindelijk waren die nacht 14 vogelaars actief die vanaf de schemering (al dan niet geholpen door auditieve hulpmiddelen) door de bossen reden en liepen. In de meeste

bossen leverde dat Bosuil *Strix aluco* op, met soms een Kerkuil *Tyto alba* of Ransuil *Asio otus*. Sommige teams waren na drie uur zoeken klaar en stonden op het punt naar huis te gaan. Dat veranderde echter toen Marnix Jonker om 21:45 belde met de opmerking dat Jasper Klaver en hij in boswachterij Schoonloo, Drenthe, een uil hadden horen roepen die sterk aan een Ruigpootuil deed denken. Hij had rond 21:15 twee keer geroepen op grote afstand maar was vervolgens al een half uur stil. Besloten werd om toch maar met een kleine delegatie verder te gaan zoeken in een wat ruimer gebied. Binnen twee minuten belde MJ echter opnieuw met het verlossende bericht dat het inderdaad een Ruigpootuil was, die nu veel dichterbij enkele keren achter elkaar riep. Snel werd iedereen gewaarschuwd en niet lang daarna verzamelden de overige teamleden zich bij het bos waar de vogel was gehoord. Toen bijna iedereen present was liep men stilletjes naar het betreffende bosvak, een dichte opstand van fijnsparren. Hier vlakbij bevonden zich twee Zwarte Spechten-territoria en dat was de reden waarom MJ en JK daar waren gaan zoeken. Op de plek aangekomen liet de vogel zich (na een paar minuten) eerst van ver maar later dichterbij heel goed horen. Daarna volgde een stilte die zo'n drie kwartier duurde waarna de vogel in een ander deel van het perceel opnieuw een minuut lang riep gevolgd door de laatste roepessie van die avond om 23:05. Het nieuws werd verder verspreid en een klein aantal vogelaars uit de rest van het land kwam nog diezelfde nacht op de melding af – zonder succes omdat de uil niet meer werd gehoord. Besloten werd om de volgende ochtend contact op te nemen met de beheerder van het bos, Staatsbosbeheer, en de situatie uit te leggen. Daar werd enthousiast op gereageerd en op 24 en 25 februari werden excursies georganiseerd waarbij de vele vogelaars zich voorbeeldig gedroegen. Op 24 februari begon de vogel al rond 18:00 met roepen. Het was windstil weer en hij riep nu, in tegenstelling tot de avond ervoor, vrijwel continu. Daarbij bestreek hij een behoorlijk gebied waarbij hij binnen korte tijd van de zangpost in het sparrenperceel naar een post veel verder in het bos vloog. Mogelijk werden er zelfs even twee vogels tegen elkaar in roepend gehoord. Enkele malen werd de vogel in

vlucht gezien. Op een bepaald moment, toen hij veel verder in het bos aan het roepen was, leek er een alarm-roep te komen uit het sparrenperceel, wat een tweede vogel zou betekenen. De avond erop kon bevestigd worden wat al werd vermoed: in de schemering werden twee vogels achter elkaar aan vliegend gezien en bestond de verdenking dat een derde vogel aanwezig was. Na deze laatste excursie ging het bos 'op slot' en vanaf dat moment werden de lotgevallen van de vogels in kleine kring gevolgd.

Ten slotte rest de vraag of dit een toevalstreffer was of dat er in Drenthe nog steeds (of weer?) een kleine broedpopulatie voorkomt. De recente waarnemingen (zie boven) doen vermoeden dat de soort op zijn minst een incidentele broedvogel kan zijn. Of ze jaarlijks in Drenthe voorkomen is bij gebrek aan systematisch onderzoek niet te zeggen maar feit is dat 2008 een erg goed jaar is voor Bosmuizen *Apodemus sylvaticus* (een belangrijke prooi-soort van Ruigpootuilen) waardoor de omstandigheden goed zijn. Dat deze vogels nu (en vroeger) juist Drenthe uit hebben gekozen is geen toeval. Op c. 120 km afstand bevindt zich de populatie van de Lüneburgerheide, Niedersachsen, Duitsland, met 40-60 broedparen. MARNIX JONKER, JASPER KLAVER, PETER VAN WETTER & GERT OTTENS

BOREAL OWLS In the evening of 23 February 2008, 14 birders conducted an organized search for Boreal Owls *Aegolius funereus* in Drenthe and Friesland, the Netherlands. The search was focussed mainly on areas with holes of Black Woodpeckers *Dryocopus martius* in the north-east of Drenthe, where a small breeding population was present in the 1970s and early 1980s and where singles had been heard or found dead or injured in 1999, 2002 and 2005. The search was successful with one bird calling that evening near Schoonloo. This bird was also heard and briefly seen in flight on 24 and 25 February when many birders were present and, on the latter date, at least one other bird was seen and possibly a third was heard. Because breeding was suspected and all interested birders had been given the chance to hear (or even see) the birds, it was decided to close the area for the rest of the season.

DBA-nieuws

Dutch Birding-vogel(lang)weekend op Texel in oktober 2008 De traditionele Dutch Birding-vogelweek op Texel, Noord-Holland, zal dit jaar een compactere editie beleven. De Dutch Birding Association nodigt haar begunstigers uit om van vrijdag 17 tot en met maandag 20 oktober 2008 interessante vogelsoorten te komen zoeken op deze befaamde rarities hot spot. Voor de drie avonden (vrijdag, zaterdag en zondag) wordt een interessant lezingenprogramma samengesteld, met een mix van zware en luchtigere onderwerpen. Swarovski Optik Benelux zal zoals de laatste jaren gebruikelijk aanwezig

zijn met het nieuwste assortiment. Tevens stelt Swarovski net als voorgaande jaren een mooie prijs beschikbaar voor de ontdekker van de 'Soort van het Weekend'. Over programma, locaties en spelregels zal zo spoedig mogelijk nadere informatie worden gegeven. GIJSBERT VAN DER BENT

Dutch Birding-vogelnamen en 30 jaar Dutch Birding Ter gelegenheid van 30 jaar Dutch Birding is een nieuwe tweetalige namenlijst voor vogels van de WP samengesteld: *Dutch Birding-vogelnamen: lijst van West-Palearc-*

tische vogelsoorten 2008 (van den Berg 2008). Het bevat Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke namen van alle soorten (en een aantal ondersoorten die soms als soort worden opgevat) die tot en met 2007 zijn vastgesteld in de kleinst mogelijke variant van het WP-gebied: Europa met Macaronesië plus alle (andere) landen die grenzen aan de Dode, Middellandse of Zwarte Zee. Tevens staan in het boekje alle soorten van de Nederlandse lijst aangetekend en is een volledige lijst opgenomen van alle gevestigde geïntroduceerde soorten van de WP. Deze uitgave is de opvolger van een namenlijst met bijna dezelfde titel (*Dutch Birding-namen*) van twee jaar geleden en bevat 100en wijzigingen, vooral in Engelse namen en taxonomie. Ter viering van 30 jaar Dutch Birding wordt dit boekje met het tweede nummer van jaargang 30 meegestuurd naar abonnees. Het is verder ook los verkrijgbaar (zie www.dutchbirding.nl). We zijn Leica (Leica, Transcontinenta BV, Nieuw-Vennep, Noord-Holland) dankbaar voor hun sponsoring. Naast het team dat ook al aan de eerste uitgave heeft gewerkt zijn we met name Mientje Petrus dankbaar voor haar assistentie bij de productie van dit tweede boekje. BESTUUR DUTCH BIRDING ASSOCIATION

Dutch Birding bird names and 30 years Dutch Birding

To celebrate 30 years Dutch Birding, a new bilingual checklist of WP birds has been published: *Dutch Birding bird names: list of Western Palearctic bird species 2008* (van den Berg 2008). It contains Dutch, English and scientific names of all species (and a number of subspecies sometimes regarded as species) recorded up to and including 2007 in the smallest variant of the WP, ie, Europe with Macaronesia and all (other) countries bordering the Black, Dead or Mediterranean Sea. It also presents annotations for all species on the Dutch list and a list of introduced species with viable populations in the WP. This publication is a new edition of a list with almost the same title (*Dutch Birding's names*) in 2006 and contains 100s of changes, notably in English names and taxonomy. This booklet is sent to all subscribers of Dutch Birding. It can be ordered as well (see www.dutchbirding.nl). We are grateful to Leica (Leica, Transcontinenta BV, Nieuw-Vennep, the Netherlands) for sponsoring the booklet and to the team that assisted in making this list ready for publication. BOARD DUTCH BIRDING ASSOCIATION